

TÜM ADAYLAR İÇİN
BAYRAM MERAL'DEN

HARİTALARLA COĞRAFYA 2024

3D HARİTALARLA ETKİN ÖĞRENME!

BENİM HOCAM

**KPSS
COĞRAFYA**

ÜCRETSİZ VİDEOLARA
ULAŞMAK İÇİN TARA!

GENEL TEKRAR HARİTASI HEDİYELİ!

Yazar
BAYRAM MERAL

ISBN

978-625-7484-22-0

Dizgi Tasarım

Benim Hocam Dizgi Birimi

Öneri ve Düşünceleriniz İçin

Tel: 0312 385 59 50

www.benimhocam.com

bilgi@benimhocam.com

Ostim OSB. Mah. 1220. Cad. No: 31/1

Ostim / Yenimahalle / ANKARA

Yayın ve Dağıtım

Ostim / Yenimahalle / ANKARA

Basım Yeri

Güngörler Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.

İvedik Mahallesi 1323. Cad. No:28/4

Yenimahalle/ANKARA

Tel: 0312 394 28 82

Belgeç: 0312 394 28 83

Matbaa Sertifika No

49889

Bu kitabın her hakkı saklıdır. Bu kitabın basım-yayın satış hakları Benim Hocam Yayınlarına aittir. Hangi amaçla olursa olsun yayıncı kuruluşun izni olmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, mekanik, elektronik, manyetik, fotokopi ya da başka yöntemlerle basılması ve çoğaltılması yasaktır.

“Unutmayın! Unutturmayacağız.” diye çıktığımız yolda amacımız Türkiye’nin doğal yapısını, iklimini ve ekonomisini, güzelliklerini sizlere aktararak, sınavda gerekli puanları almanızı sağlamaktır. Ayrıca amacımız görev yapacağınız yerler hakkında şimdiden temel bilgilere sahip olmanıza yardımcı olmaktır.

Bunu yaparken öğrenmeye yardımcı olsun diye bol görselli bir ders materyali hazırladım sizlere. Sayfayı her çevirdiğinizde coğrafyayı sadece öğretmeyi değil yaşatmayı hedef aldığımı hissedeceksiniz. Siz bu sayfaları okurken ben seminerde, videoda ya da derslerde karşınızda olacağım ve hep aynı şeyi söyleyeceğim;

“Unutmayın! Unutturmayacağım.”

Saygılarımla
Bayram MERAL

KPSS 2024 YOL HARİTASI

COĞRAFYA SORULARININ DAĞILIMI	2003 KPSS	2004 KPSS	2005 KPSS	2006 KPSS	2007 KPSS	2008 KPSS	2009 KPSS	2010 KPSS	2011 KPSS	2012 KPSS	2013 KPSS	2014 KPSS	2015 KPSS	2016 KPSS	2017 KPSS	2018 KPSS	2019 KPSS	2020 KPSS	2021 KPSS	2022 KPSS	2023 KPSS
Türkiye'nin Coğrafi Konumu	-	1	1	-	1	1	1	2	-	1	-	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Türkiye'nin İklimi ve Bitki Örtüsü	1	1	1	2	1	2	2	2	1	1	-	1	1	2	2	2	1	2	1	1	1
Türkiye'nin Fiziki Özellikleri	3	1	2	1	1	2	2	2	4	2	7	7	5	5	5	5	5	4	6	6	7
Türkiye'de Nüfus ve Yerleşme	2	3	4	3	3	3	2	2	2	2	3	3	3	3	2	3	2	3	3	3	2
Tarım	2	2	2	2	3	2	3	3	2	2	1	1	1	1	2	1	3	2	1	1	1
Hayvancılık	1	2	1	2	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1	-	1	1	2	-	-	1
Madenler ve Enerji Kaynakları	1	-	-	2	3	1	-	-	-	3	2	-	2	1	2	1	3	1	2	2	1
Sanayi ve Endüstri	1	1	2	1	-	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1	-	1	1	1	1
Ulaşım	1	2	1	1	1	2	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1	-	1	2	1	2
Ticaret	-	1	1	1	1	-	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-
Turizm	1	-	1	1	-	1	1	1	1	1	1	-	-	1	1	1	2	1	1	2	1
Bölgeler Coğrafyası	5	4	2	2	3	2	3	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18

İÇİNDEKİLER

TÜRKİYE’NİN COĞRAFİ KONUMU VE SONUÇLARI	6
TÜRKİYE’NİN İKLİMİ.....	16
TÜRKİYE’NİN YER ŞEKİLLERİ	26
TÜRKİYE’DE NÜFUS VE YERLEŞME	55
TÜRKİYE’DE TARIM	61
TÜRKİYE’DE HAYVANCILIK.....	81
TÜRKİYE’DE MADENLER VE ENERJİ KAYNAKLARI.....	91
TÜRKİYE’DE SANAYİ.....	126
TÜRKİYE’DE ULAŞIM - TİCARET VE TURİZM	153
BÖLGESEL KALKINMA PROJELERİ	174
UYGULAMA HARİTASI	175
KAYNAKÇA	176

TÜRKİYE’NİN COĞRAFİ KONUMU VE SONUÇLARI

TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMU

Türkiye Asya ile Avrupa'yı birbirine bağlayan bir köprü durumundadır.

Bu durum;

- ♦ Transit ticaretin gelişmesine
- ♦ Tarihteki önemli ticaret yollarının (İpek ve Baharat yolları) ülkemizden geçmesine olanak sağlamıştır.

Türkiye'nin üç tarafı denizlerle çevrili olup bir yarımada özelliği göstermektedir.

Bu sebeple;

- ♦ Deniz turizmi gelişmiştir.
- ♦ Su ürünleri avcılığı ve balıkçılık yapılır.

Akdeniz'i ve Ege'yi Karadeniz'e bağlayan Çanakkale ve İstanbul boğazlarına sahiptir.

Bu durum;

- ♦ Siyasi bir silah (Stratejik açıdan)
- ♦ Ticari bir kaynaktır.

Avrupa'da 2 (Yunanistan, Bulgaristan); Asya'da 6 ülke (Gürcistan, Ermenistan, Nahçıvan, İran, Irak, Suriye) ile kara sınırı vardır.

En uzun kara sınırimız Suriye ile 877 km'dir.

En kısa kara sınırimız Nahçıvan ile 11 km'dir.

ÖZEL (GÖRECELİ) KONUM

♦ Özel (Göreceli) Konum

♦ Matematik (Mutlak) Konum belirler.

Dünya üzerindeki herhangi bir yeri diğer yerlerden ayıran özelliklerin tümü (kıtalar, boğazlara, denizlere, önemli geçitlere, komşu ülkelere, yer altı zenginliklerine, tarihî ve turizm alanlarına göre konumu) özel konum olarak adlandırılır.

Dünya petrollerinin yarısından fazlasına sahip olan Orta Doğu ülkeleri ile komşudur.

Bu sebeple;

- ♦ Petrolün ülkemize getirilmesi ucuza mal olur.
- ♦ Ülkemiz üzerinden geçen petrol boru hatları (Bakü - Ceyhan; Kerkük - Yumurtalık) ve doğal gaz boru hatları (TANAP, TAP, Mavi Akım) ekonomimize büyük katkı sağlar.

Zengin yer altı kaynaklarına sahiptir.

♦ Bor minerali, linyit, krom gibi.

Ortalama yükseltisi fazladır. (1132m) Yükselti batıdan doğuya doğru artar.

Bu sebeple;

- ♦ Sıcaklıklar batıdan doğuya doğru azalır.

Dağlar doğu - batı yönlü uzanır.

Bu sebeple;

- ♦ Karadeniz ve Akdeniz'de doğu - batı yönlü uzanan dağlar,
- ♦ Ege'de kıyıya dik uzanan dağlar ortaya çıkar.

Gerçek alan (814.578 km²) ile iz düşüm alan (779.452 km²) arasındaki fark fazladır.

Sebebi ülkemizin engebeli ve yüksek olmasıdır.

- ♦ Doğru Anadolu farkın fazla,
- ♦ Marmara ve Güneydoğu Anadolu ise farkın az olduğu bölgelerimizdir.

SINIR KAPILARI, KÖPRÜ VE GEÇİTLER

- ♦ En işlek sınır kapımız Kapıkule Sınır Kapısı'dır.

- ♦ En uzun sınır bağlantımız ve en fazla sınır kapısı Suriye ile.

- ♦ En kısa sınır bağlantımız Nahçıvan (Azerbaycan'a bağlı özerk cumhuriyet) ile.
- ♦ Gürcistan ile Canbaz İstasyonu üzerinden demir yolu bağlantımız sağlanmaktadır.

BAKÜ-TİFLİS-CEYHAN / KERKÜK-YUMURTALIK BORU HATTI

- ♦ Bakü - Tiflis - Ceyhan Boru Hattı Azerbaycan petrolünü Anadolu'ya taşımaktadır.

- ♦ Kerkük - Yumurtalık Boru Hattı, Irak petrolünü Anadolu'ya taşımaktadır.

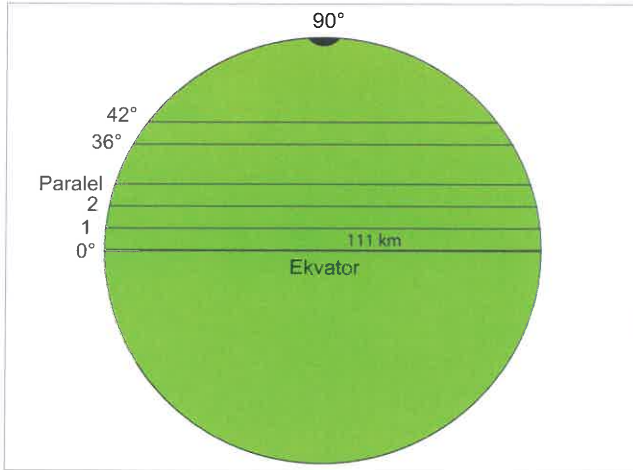
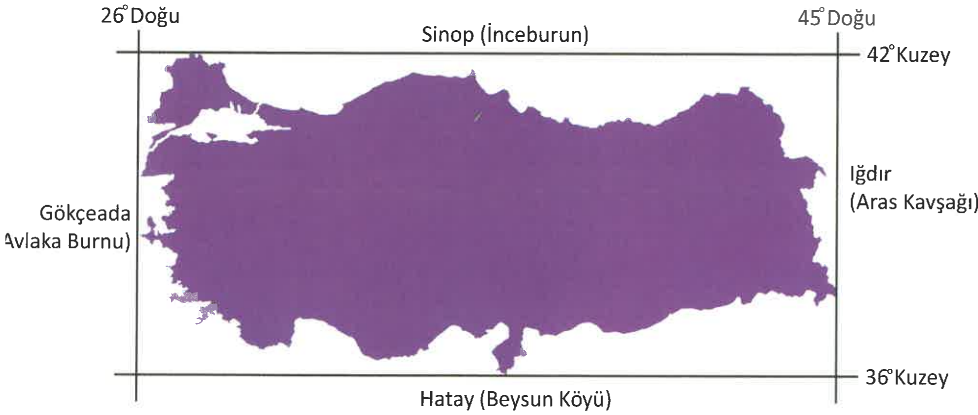
TANAP-TÜRK AKIMI-MAVİ AKIM

- Türk Akımı, Rusya'nın doğal gazını Trakya üzerinden Avrupa'ya taşır.
- Mavi Akım, Rus'yanın doğal gazını Anadolu'ya taşır.
- Bakü Tiflis, Erzurum doğal gaz hattı Azerbaycan doğal gazını Anadolu'ya taşır.

- TANAP, Azerbaycan doğal gazını Anadolu'dan Avrupa'ya taşır.
- TAP, Azerbaycan doğal gazını Anadolu üzerinden Adriyatik Denizi'ne taşır.
- Irak ve Bulgaristan üzerinden de doğal gaz ülkemize taşınmaktadır.

MATEMATİK (MUTLAK) KONUM

ENLEMİN ETKİSİ

Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe;

- ♦ Güneş ışınlarının geliş açısı küçülür.
- ♦ Güneş ışınlarının atmosferde tutulma oranı artar.
- ♦ Sıcaklık değerleri azalır.
- ♦ Çizgisel hız azalır.
- ♦ Yer çekimi artar.
- ♦ Gece ile gündüz arasındaki süre farkı artar.
- ♦ Denizlerin tuzluluk oranı azalır. (Sıcaklığın azalmasıyla)
- ♦ Gurup ve tan süresi uzar.

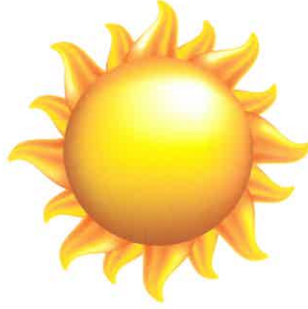
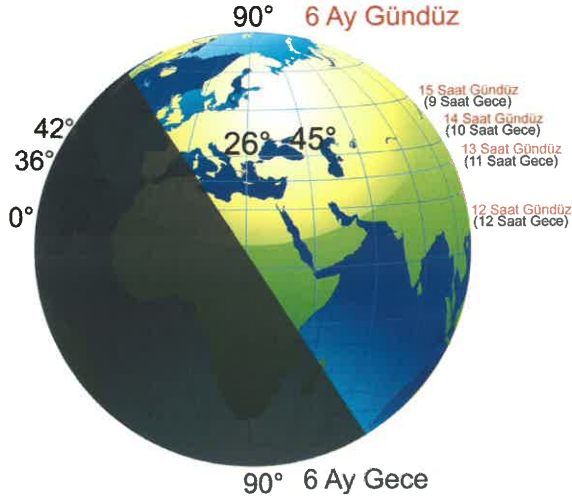
Unutmayın Unutturmayacağız;

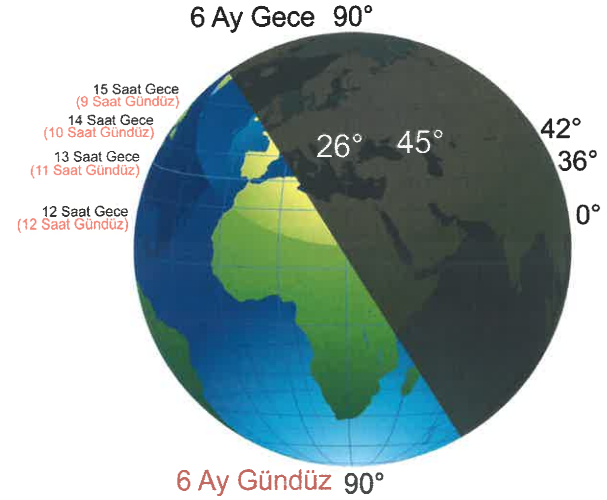
Aynı enlem üzerinde;

- ♦ Güneş ışınlarının geliş açısı,
- ♦ Çizgisel hız,
- ♦ Yer çekimi (deniz seviyesinde ise),
- ♦ Gece gündüz süreleri değişimi
- ♦ Gurup ve tan süresi aynıdır.

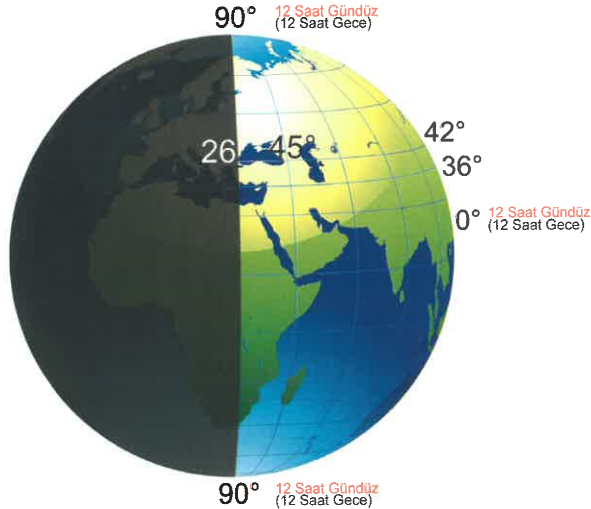
21 HAZİRAN

21 ARALIK

21 MART - 23 EYLÜL

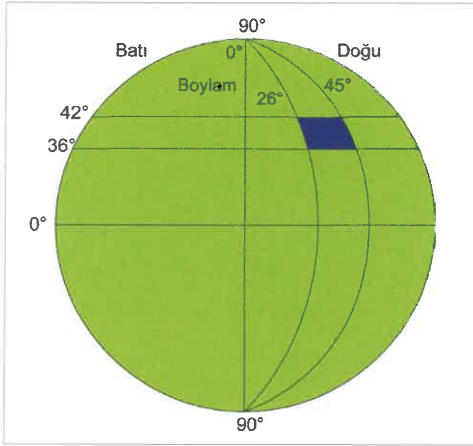
Unutmayın Unutturmayacağız;

Ülkemizde;

- ♦ 21 Haziran tarihinde kuzeye doğru gündüzler,
- ♦ 21 Aralık tarihinde kuzeye doğru geceler uzar.
- ♦ 21 Mart ve 23 Eylül tarihinde ise gece - gündüz eşittir.
- ♦ Aynı anda farklı iklim tiplerinin görülmesi görece-
li konum, yıl içinde dört mevsimin görülmesi ise
mutlak konumla ilgilidir.

BOYLAM

Türkiye’de boylamlar arasındaki mesafe güneyden kuzeye doğru azalır.

Aynı boylam üzerinde yerel saat aynıdır.

Aynı boylam üzerinde yer alan noktaların başlangıç boylamına olan uzaklığı aynı değildir.

MERİDYENLERİN ÖZELLİKLERİ

İki meridyen arası zaman farkı 4 dakikadır.

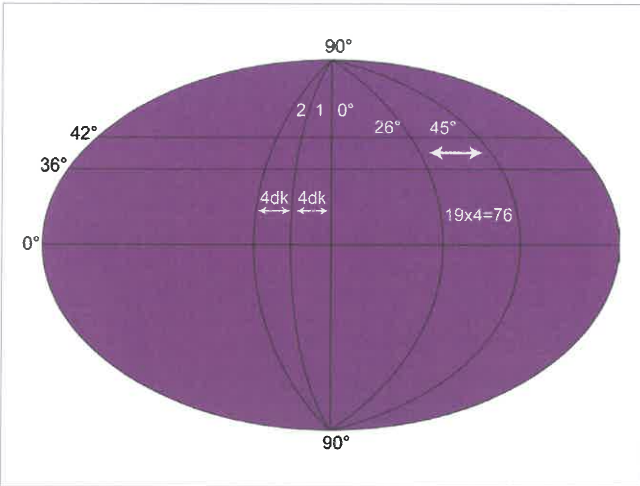
Bu sebeple;

26 ile 45 meridyenleri arasında yer alan Türkiye’nin doğusu ile batısı arasında 19 meridyen olup doğusu ile batısı arasındaki zaman farkı 76 dakika ($19 \times 4 = 76$)’dır.

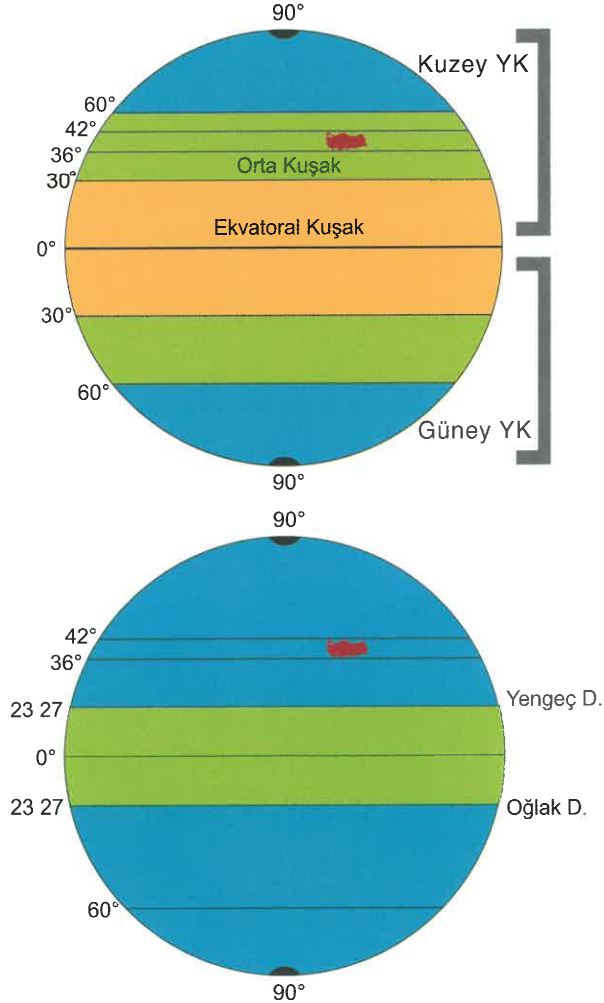
Dünya batıdan doğuya doğru döndüğü için;

♦ Doğunun saati ileri, batının saati geridir.

Yıl boyunca 3. saat diliminin merkezi (45°D) İğdir’in saati kullanılır.

TÜRKİYE'NİN MATEMATİK KONUMUNUN SONUÇLARI

Türkiye'nin Matematik Konumunun Sonuçları

Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer alır.

Bu sebeple;

- Çizgisel hız güneyden kuzeye azalır.
- Yer çekimi güneyden kuzeye artar.

Orta kuşakta yer alır.

Bu sebeple;

- Dört mevsim belirgin olarak görülür. (*)
- Cephesel yağışlar etkilidir.
- Batı rüzgârları etkilidir.
- Akdeniz iklimi görülür.

Yengeç Dönencesi'nin kuzeyindedir. (dönencelerin dışında)

Bu sebeple;

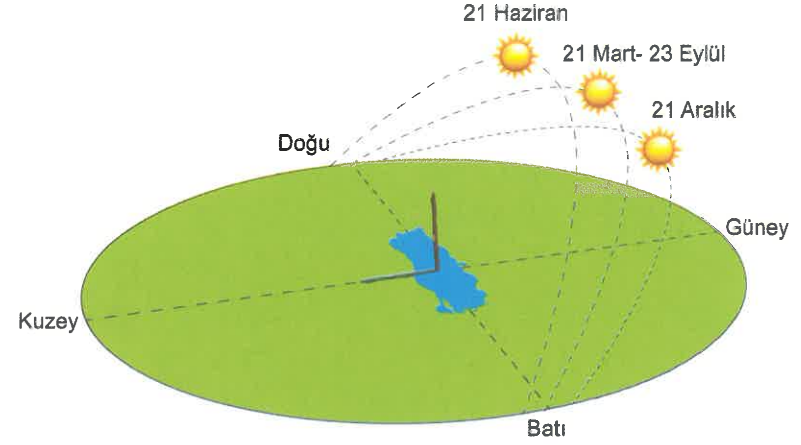
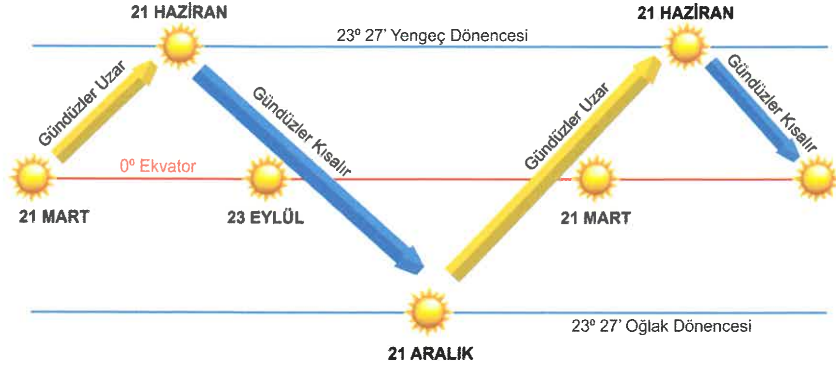
- Cisimlerin gölge boyu hiçbir zaman sıfır olmaz.
- Güneş ışınları ülkemizdeki düz zeminlere hiçbir zaman 90 derecelik açıyla düşmez.

Güneş ışınları cisimlerin güney yüzüne düştüğü için bakı yönü daima güneydir.

Bu sebeple;

- Cisimlerin gölgeleri kuzeyi gösterir.
- Cisimlerin gölge boyları güneyden kuzeye uzar.

GÜNEŞ'İN GÖKYÜZÜNDEKİ KONUMU

Türkiye'de 21 Haziran'da

- ♦ En uzun gündüz yaşanır.
- ♦ Gölge boyları en kısa olur.
- ♦ Bu tarihten itibaren gündüzler kıalmaya, gölgeler uzamaya başlar.

21 Aralık'ta

- ♦ En uzun gece yaşanır.
- ♦ Gölgeler en uzun olur.
- ♦ Bu tarihten itibaren geceler kıalmaya başlar. Gölge boyları da kıalmaya başlar.

21 Mart - 23 Eylül tarihlerinde gece-gündüz süreleri eşit olur.

TÜRKİYE'NİN İKLİMİ

TÜRKİYE’NİN İKLİMİ

MATEMATİK KONUMUN İKLİME ETKİLERİ

Türkiye 36° - 42° Kuzey enlemleri arasındadır.

Bu sebeple;

- ♦ Güney kıyılarımızdan kuzey kıyılarımıza doğru sıcaklıklar azalır.
- ♦ Güneyden kuzeye doğru denizlerimizin tuzluluğu azalır.
- ♦ Kuzeyden esen rüzgârlar sıcaklığı azaltırken, güneyden esen rüzgârlar sıcaklığı artırır.
- ♦ Bakının etkisiyle güney yamaçlar kuzey yamaçlardan daha fazla ısınır.
- ♦ Orta kuşakta yer alır.
- ♦ **Yıl içerisinde dört mevsim belirgin olarak görülür.**
- ♦ Cephesel yağışlar etkilidir.
- ♦ Batı rüzgârları etkilidir.
- ♦ Akdeniz iklim sahasında yer alır. (30 ile 40 enlemleri arasında)

ÖZEL KONUMUN İKLİME ETKİLERİ

Türkiye’de kısa mesafelerde denize uzaklığın ve yüksekliğin değişmesi;

- ♦ Aynı anda farklı iklimlerin bir arada görülmesine olanak sağlar.

A) Etrafındaki Denizlerin Etkisi

- ♦ Denizellik
- ♦ Karasallık

B) Etrafındaki Kara Kütlelerinin Etkisi

C) Etrafındaki Basınç Merkezlerinin Etkisi

- ♦ Sibirya Yüksek Basıncı
- ♦ İzlanda Alçak Basıncı
- ♦ Basra Alçak Basıncı
- ♦ Asor Yüksek Basıncı

D) Yeryüzü Şekillerinin Etkisi

- ♦ Dağların Uzunluk Yönü
- ♦ Yükselti

İklim Elemanları

- ♦ Sıcaklık
- ♦ Basınç
- ♦ Rüzgârlar
- ♦ Nem
- ♦ Yağış

Sıcaklık

- ♦ Enlem
- ♦ Yükselti
- ♦ Denizellik
- ♦ Karasallık
- ♦ Bakı

Basınç

- ♦ Sibirya Yüksek Basıncı
- ♦ İzlanda Alçak Basıncı
- ♦ Basra Alçak Basıncı
- ♦ Asor Yüksek Basıncı

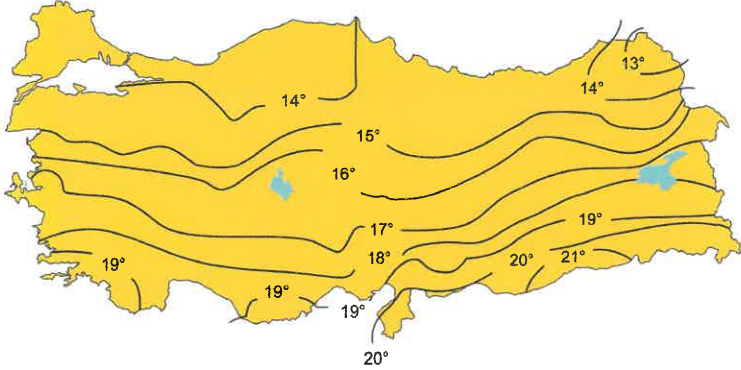
Nem

- ♦ Mutlak Nem
- ♦ Maksimum Nem
- ♦ Bağıl Nem

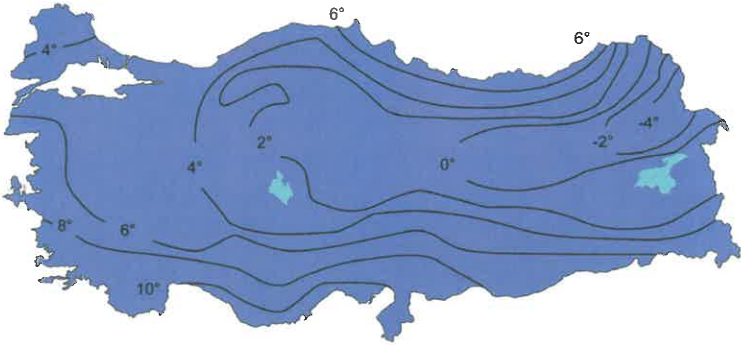
Yağış

- ♦ Yamaç Y.
- ♦ Konveksiyonel Y.
- ♦ Cephe Y.

İZOTERM HARİTASI

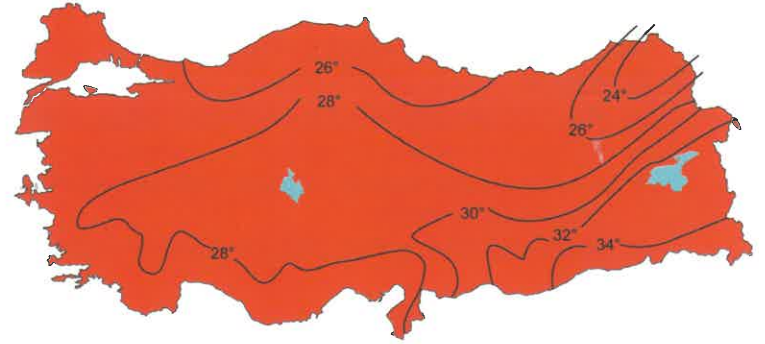

OCAK AYI İZOTERM HARİTASI

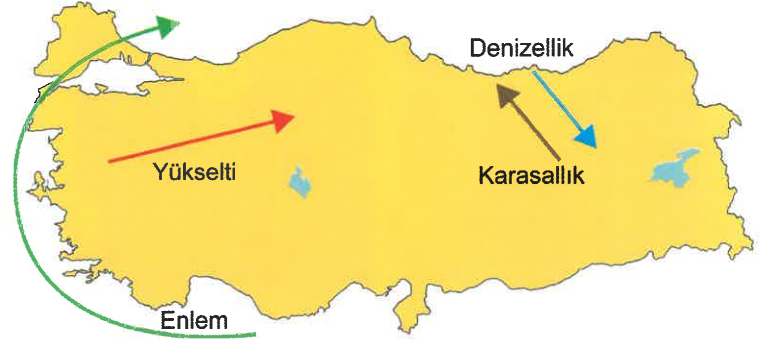

- ♦ Ocak ayında en sıcak bölge Akdeniz Bölgesi'dir.
- ♦ Temmuz ayında en sıcak bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir.
- ♦ İndirgenmiş haritalarda yükselti, engebe, bakı durumu ve dağların kıyıya uzaklığı aranmaz.

TEMMUZ AYI İZOTERM HARİTASI

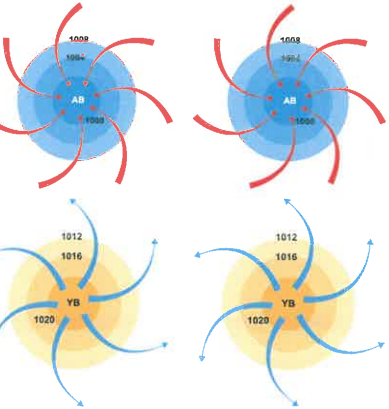
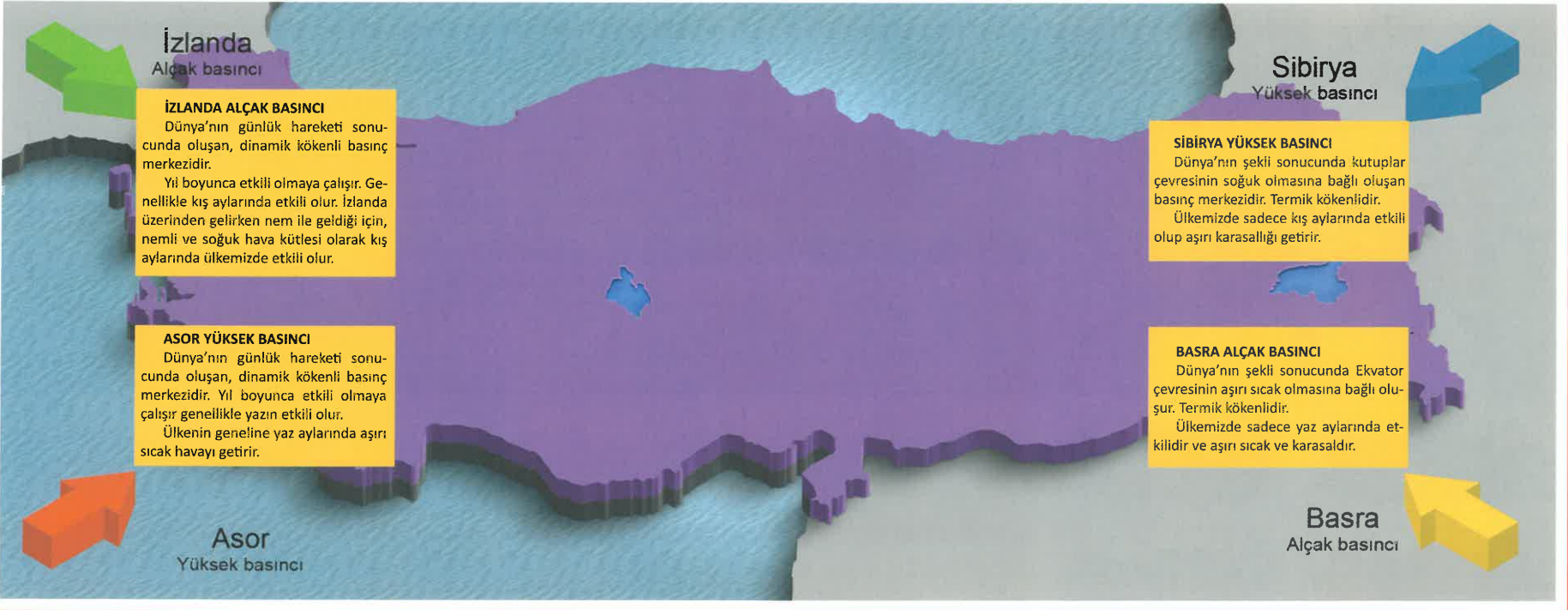

SICAKLIK DEĞİŞİMİ

Türkiye'de

- ♦ Güneyden kuzeye sıcaklık azalması enleme,
- ♦ Batıdan doğuya sıcaklık azalması yükseltiye,
- ♦ Kıyı ile iç kesimler arası sıcaklık değişimi denizellik ve karasallığa bağlıdır.

**Alçak Basınç
(Siklon)**

Yükselici hava hareketi gözlenir.

Hava genelde kapalı, bulutlu veya yağışlıdır.

Çevreden rüzgâr alır.

**Yüksek Basınç
(Antisiklon)**

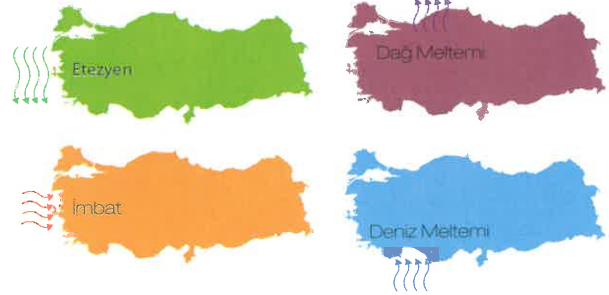
Alçalıcı hava hareketi gözlenir.

Hava genelde açıktır.

Çevresine rüzgâr gönderir.

RÜZGÂRLAR

YEREL RÜZGÂRLAR

- ♦ Karayel,yıldız,poyraz soğuk rüzgârlardır.
- ♦ Keşişleme, kible, lodos sıcak rüzgârlardır.
- ♦ Lodos soba zehirlenmelerine neden olur.
- ♦ Etezyen Ege Denizi'nde kuzeyden güneye İmbat Ege Bölgesi'nden iç kesimlere eser. Föhn Karadeniz ve Akdeniz kıyılarında kışın etkili olarak kış sıcaklıklarını artırır.

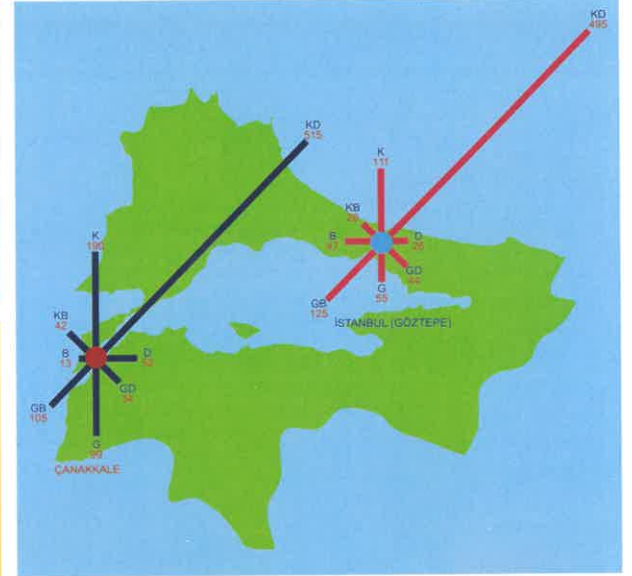

Meltem Rüzgârları

Dünya'nın günlük hareketi sonucunda;

- ♦ deniz,
- ♦ kara,
- ♦ dağ,
- ♦ vadilerin farklı ısınmasına bağlı oluşan rüzgârlardır.

FÖN RÜZGÂRLARI

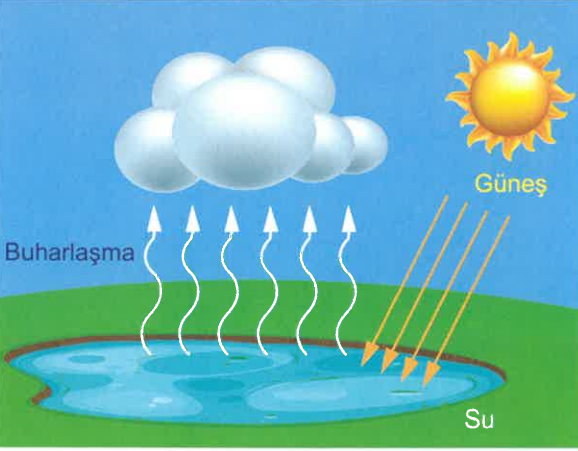
Rüzgâr Frekans Gülü

Bir merkezin yer şekillerine göre belirlenir.

Dağların uzanış yönü İstanbul ve Çanakkale'de rüzgârın esme sıklığına göre şekildeki gibi olmuştur.

TÜRKİYE'DE NEM VE YAĞIŞ

1- MUTLAK NEM

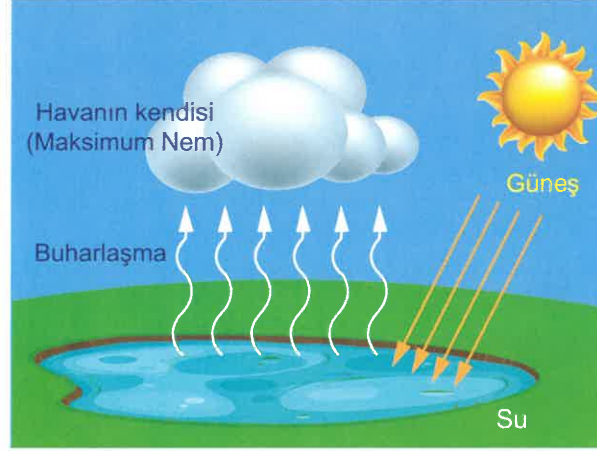

Güneş ışınlarının yeryüzündeki su kütlelerini buharlaştırması sonucu havanın içinde **nem (mutlak nem)** meydana gelir.

Türkiye'de kıyı kesimlerde mutlak nem en fazladır.

Güneş ve su kütlelerine bağlı olarak Akdeniz'de mutlak nem fazladır.

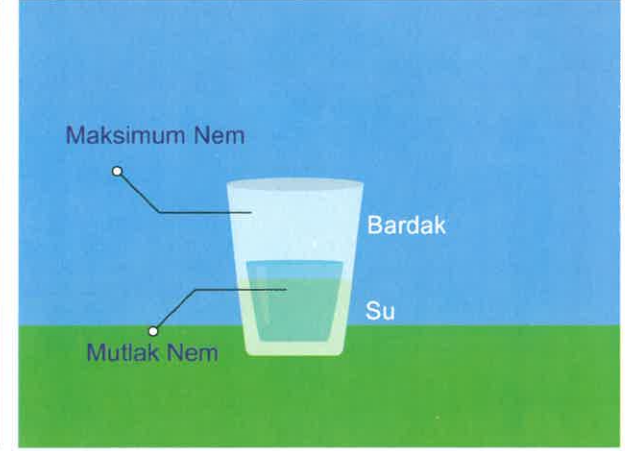
2- MAKSİMUM NEM

Maksimum nem havanın kendisidir. Sıcaklık ile doğru orantılıdır.

Yaz, aylarında en fazla Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, kış aylarında en fazla Akdeniz Bölgesi'ndedir.

3- BAĞIL NEM

Havada yağışın olma ihtimali bağıl nemdir. Mutlak nemin maksimum neme oranı da diyebiliriz.

Sıcaklıkla ters orantılıdır.

Havanın içerisinde mutlak nemin olduğu alanlarda havanın soğuması ile havanın nem taşıma kapasitesi (maksimum nem) düşer ve havada yağışın oluşma ihtimali bağıl nem ile artar.

Sürekli nemin olduğu ve kuzeyden gelen soğuk rüzgârlara bağlı olarak havanın sürekli soğuduğu Karadeniz'de **bağıl nem en fazladır**.

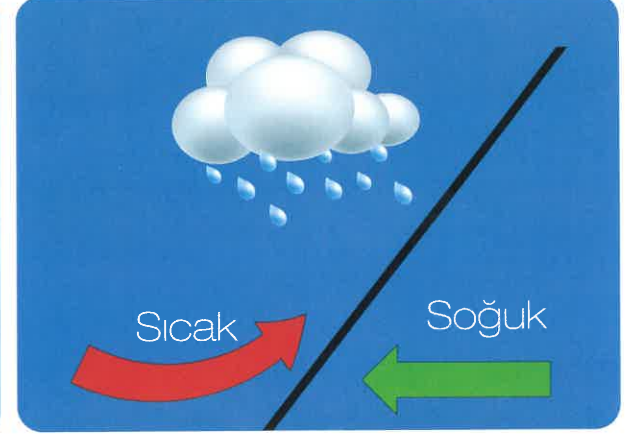
YAMAÇ YAĞIŞLARI

KONVEKSİYONEL YAĞIŞLAR

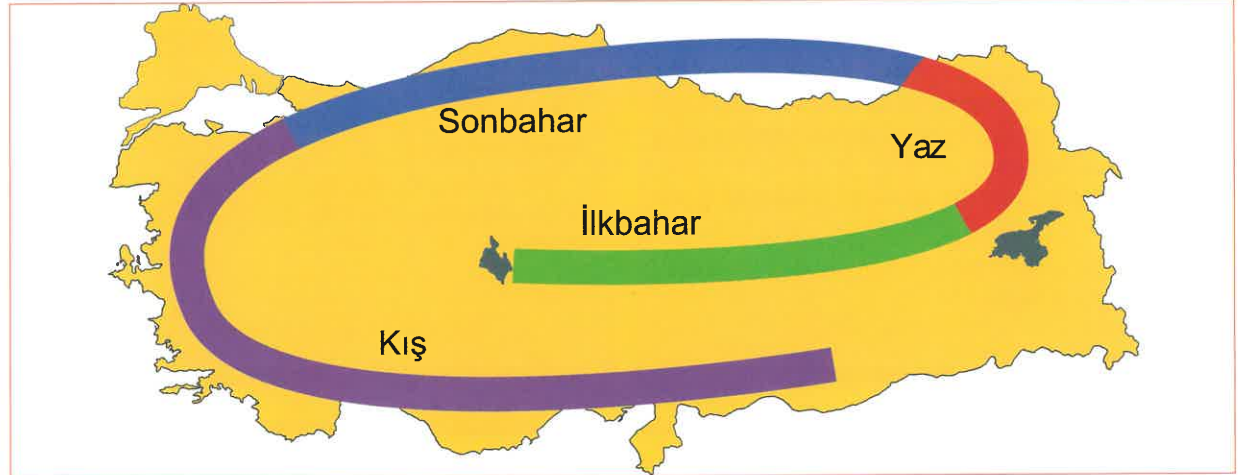

CEPHE YAĞIŞLARI

- ♦ **Yamaç yağışı;** kıyıya paralel uzanan dağların bulunduğu alanda yamaçlar boyunca havanın yükselip soğuması sonucunda oluşur. En fazla Karadeniz kıyılarında sonbaharda etkilidir.
- ♦ **Konveksiyonel yağış;** Güneş'in su kütlelerini ısıtıp havanın yükselmesi ile öğleden sonra ikindi vaktinde oluşan yağıştır. Kırkikindi yağışı olarakta adlandırılır. En fazla İç Anadolu'da ilkbaharda Erzurum'da yaz aylarında görülür.
- ♦ **Cephe yağışı;** matematik konum sonucunda ülke genelinde görülür. En fazla Güney Marmara, Ege, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu'da kışın görülür.

YAĞIŞ REJİMİ

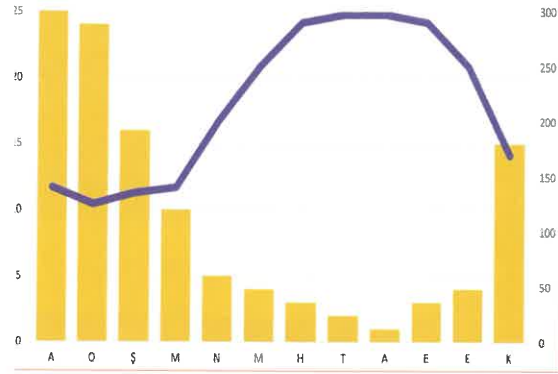

İKLİM ÇEŞİTLERİ

AKDENİZ İKLİMİ

ANTALYA

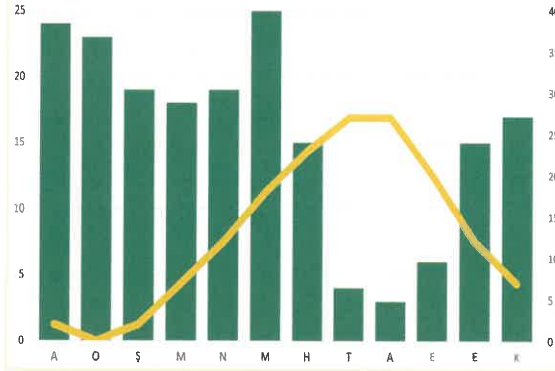
Yağış Sıcaklık

YARI KURAK KARASAL İKLİM

KONYA

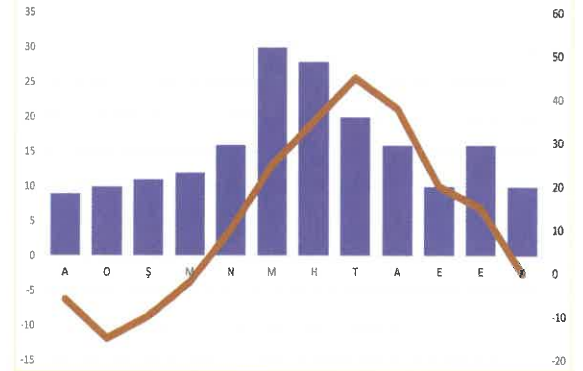
Yağış Sıcaklık

SERT KARASAL İKLİM

KARS

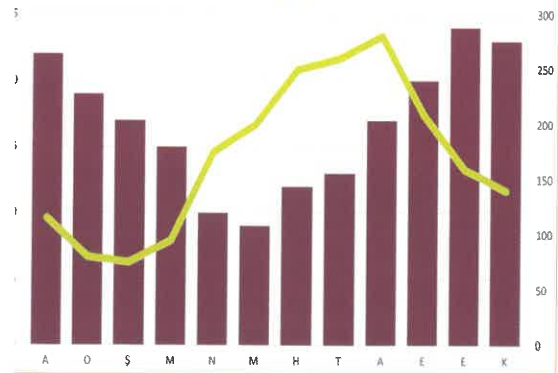
Yağış Sıcaklık

KARADENİZ İKLİMİ

RİZE

Yağış Sıcaklık

Akdeniz İklimi

- Güney Marmara, Ege, Akdeniz kıyılarından, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Gaziantep'e kadar görülür.
- Mutlak konum sonucunda ülkemizde görülmektedir.
- Bitki örtüsü makidir.
- En fazla yağış kış aylarındadır.

Step (Yarı Kurak) Karasal İklim

- İç bölgelerde görülür.
- Bitki örtüsü bozkırdır.
- Yıllık yağış miktarı azdır.
- En fazla yağışı ilkbaharda alır.

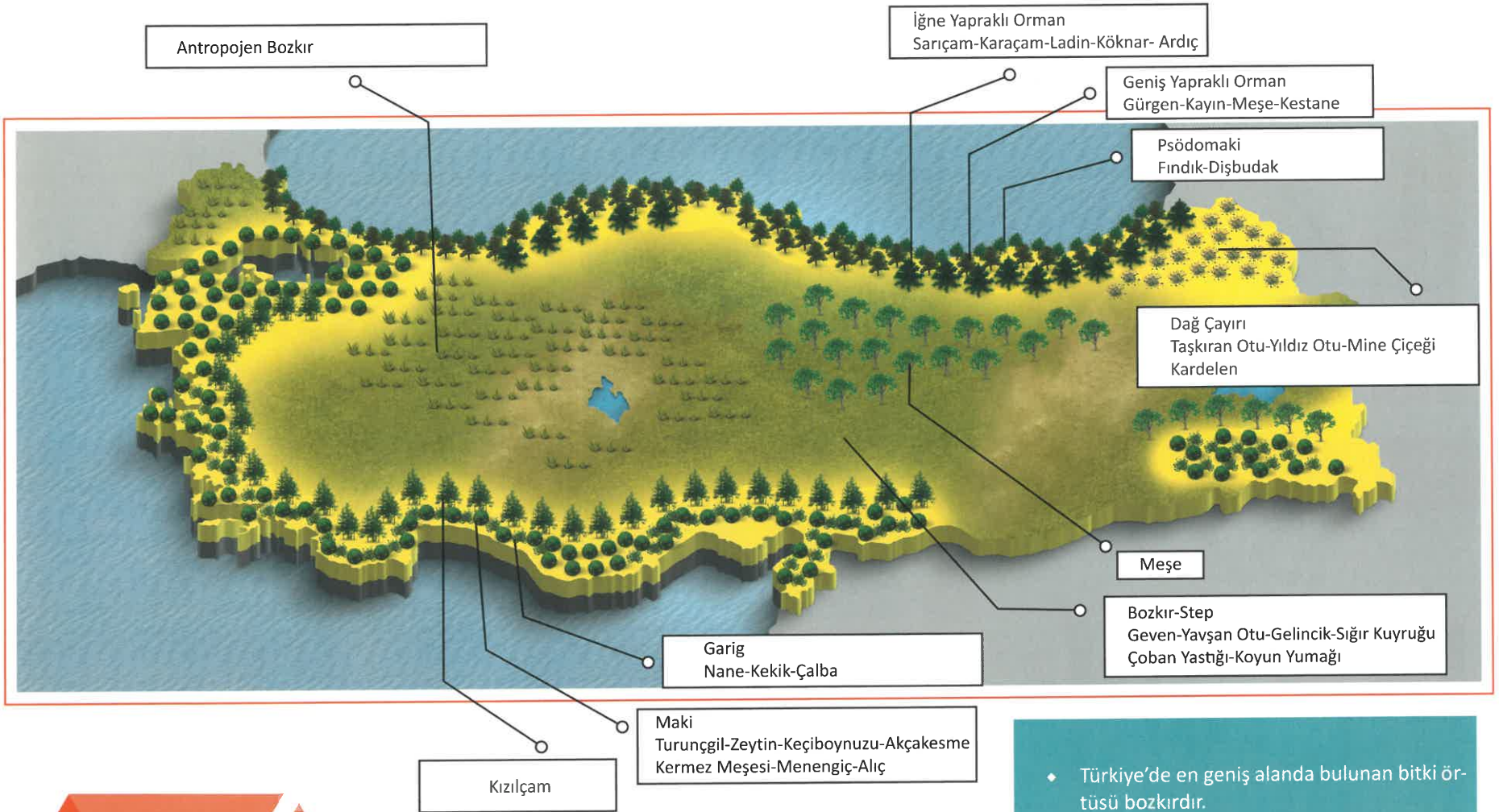
Karadeniz İklimi

- Karadeniz kıyılarında görülür.
- En fazla yağış sonbaharda görülür.
- Bitki örtüsü ormandır.
- Yıllık ve günlük sıcaklık farkı azdır.

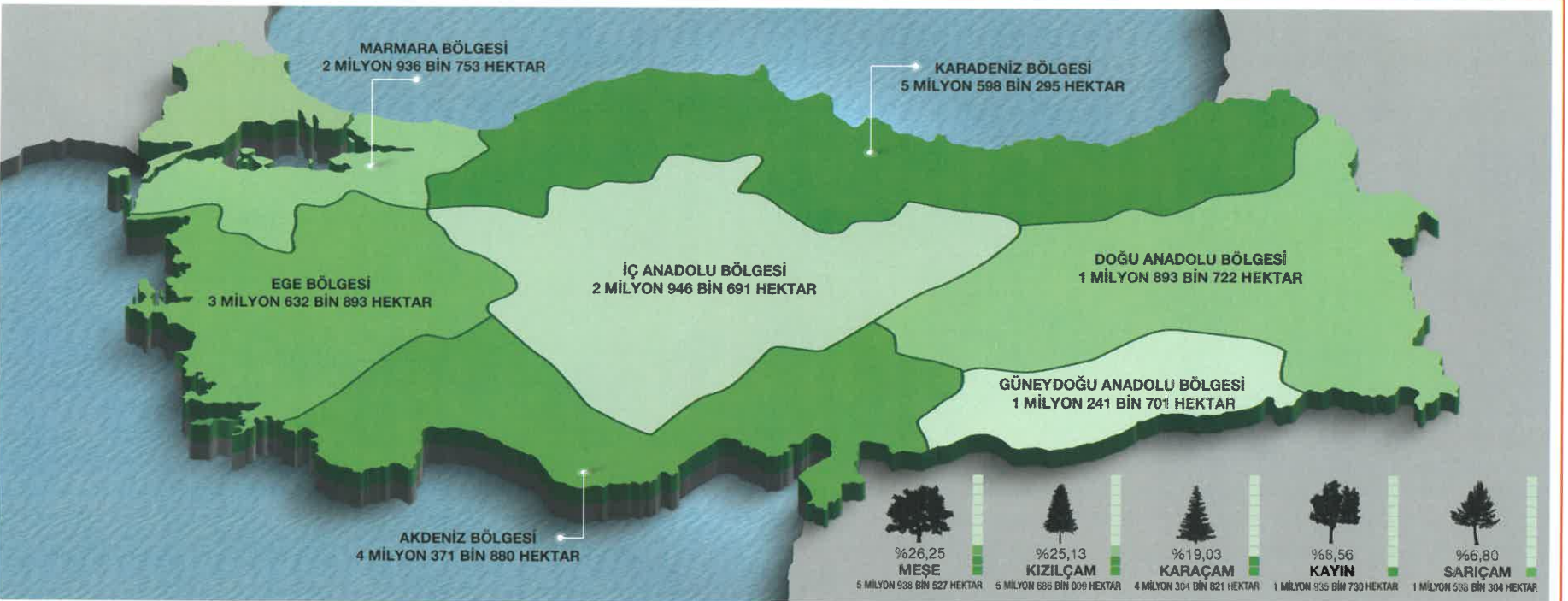
Sert Karasal İklim

- Erzurum - Kars bölümünde etkilidir.
- Yaz yağışı fazladır.
- Yıllık sıcaklık farkı fazladır.
- Bitki örtüsü alpin çayırlarıdır.

TÜRKİYE’NİN BİTKİ FORMASYONU

TÜRKİYE'NİN ORMANLARI

- Türkiye’de en fazla bulunan ağaç türü meşedir.
- Kızılçam, dünyada en fazla Türkiye’de bulunur.
- Meşe en fazla İç Anadolu’da, Kızılçam en fazla Akdeniz’de, Karaçam en fazla Batı Karadeniz ve Toroslarda, Kayın en fazla Trakya’nın kuzeyinde, Sarıçam en fazla Doğu ve Batı Karadeniz’in yükseklerinde görülür.

TÜRKİYE'NİN YER ŞEKİLLERİ

TÜRKİYE’NİN YER ŞEKİLLERİ

İç Kuvvetler

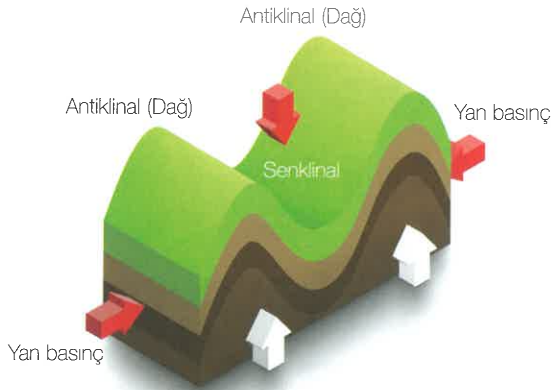
- ♦ Orojenez (Dağ oluşumu)
- ♦ Epirojenez (Kıta oluşumu)
- ♦ Volkanizma
- ♦ Depremler (Seizma)

Dış Kuvvetler

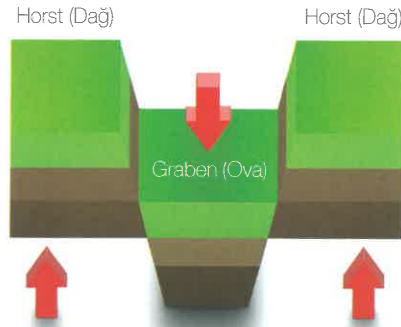
- ♦ Akarsular
- ♦ Rüzgârlar
- ♦ Buzullar
- ♦ Dalgalar
- ♦ Akıntılar
- ♦ Yer altı suları

DAĞLAR

KIVRIM DAĞLAR

KIRIK DAĞLAR

VOLKANİK DAĞLAR

JEOLOJİK ZAMANLAR

I. Jeolojik Zaman (Paleozoik)

- ♦ Taş kömürü oluştu,
- ♦ Masif alanları oluştu,

II. Jeolojik Zaman (Mezozoik)

- ♦ Dinozor Çağı yaşandı.
- ♦ Uludağ (Batolit) oluştu.

III. Senozoik Zaman

A. Tersiyer

- ♦ Alp Himalaya Dağ Sistemi oluştu.
- ♦ Anadolu'nun fay hatları oluştu.
- ♦ Volkan dağları oluştu.
- ♦ Linyit, petrol, tuz ve bor yatakları oluştu.

B. Kvarterner

- ♦ Anadolu yükseldi.
- ♦ İstanbul ve Çanakkale boğazları oluştu.
- ♦ Ege Adaları ve Kıbrıs oluştu.
- ♦ Karadeniz deniz özelliği kazandı.

KIVRIM DAĞLAR

- ◆ Anadolu 3. ve 4. zamanlarda oluşmuş genç bir arazidir.
- ◆ Alp Himalaya Dağ Sistemi'nin etkisiyle dağlar doğu - batı yönlü uzanır.

Batıdan doğuya doğru gidildikçe yükselti artar. Yükseltisi 2000 metrenin üzerinde bulunan dağların üzerinde buzullara rastlanır.

- ◆ Canik ve Yıldız dağları üzerinde buzullara rastlanmaz.
- ◆ Cilo Dağı, Türkiye'nin ikinci yüksek noktasıdır.

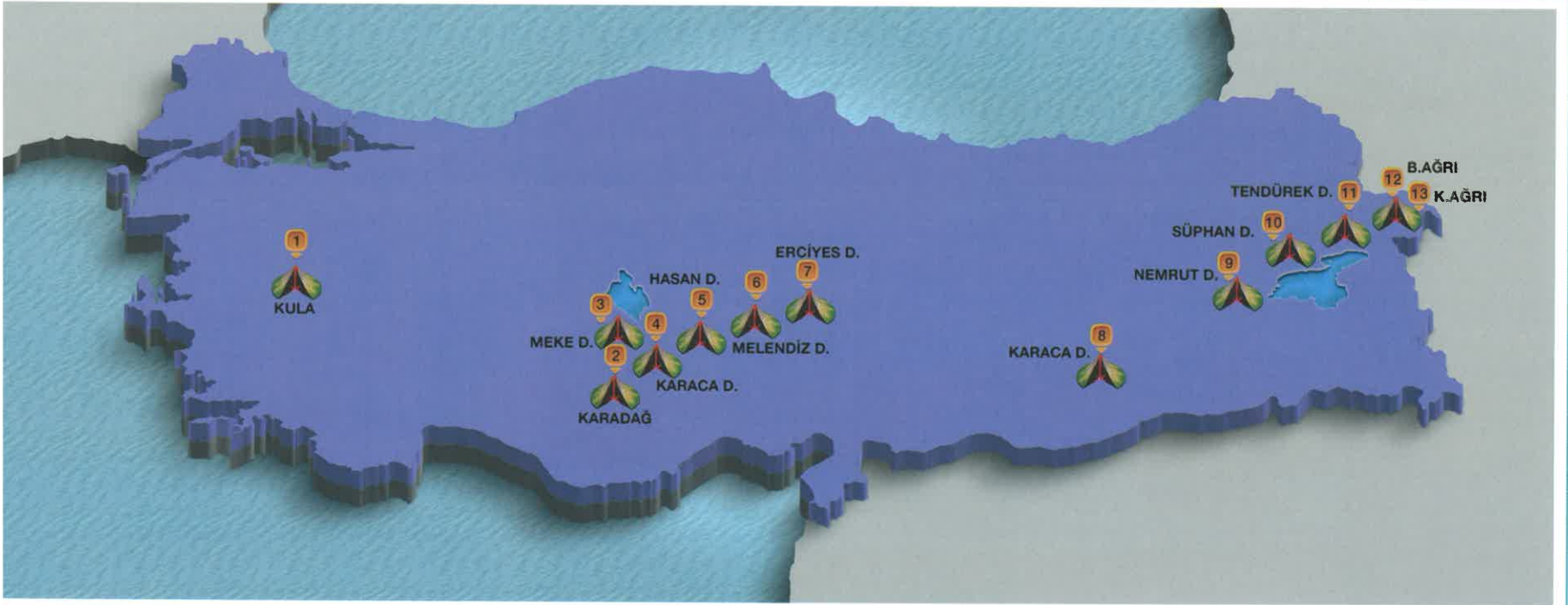
KIRIK DAĞLAR

- ◆ Kırık dağlar, Ege Bölgesi'nde yoğunlaşır.
- ◆ Kırık arazinin bulunduğu alanlarda deprem görülür.
- ◆ Kırık arazinin bu alanları aynı zamanda kaplıca alanlarıdır.

- ◆ Menteşe Dağları ve Amanos Dağları diğerlerinden farklı olarak kıyıya paralel bir şekilde uzanır.

VOLKANİK DAĞLAR

UNUTMAYIN UNUTTURMAYACAĞIZ 1

- ◆ Türkiye'nin ilk jeoparkı Manisa - Kula çevresindeki volkanik alandır.
- ◆ Ayrıca ilk insana ait olduğu iddia edilen ayak izlerinin bulunduğu alandır.
- ◆ Uludağ derinlik volkanizmasından batolite örnektir.
- ◆ Güneydoğu Anadolu'da yer alan Karacadağ Kalkan şekli volkan dağına örnektir.

- ◆ Volkan dağları aktif değildir.
- ◆ Doğu ve İç Anadolu bölgelerinde yaygındırlar.
- ◆ Etraflarında verimli topraklar ve de zengin maden yatakları bulunur.
- ◆ Turizm merkezleri olarak değerlendirilirler.
- ◆ Yüksek volkan dağları üzerinde buzullara rastlanır.

UNUTMAYIN UNUTTURMAYACAĞIZ 2

Dağlarla ilgili kodlama yapmak için volkan ve kırık dağlara hâkim olun. Geriye kalan tüm dağlar kıvrım dağlar olarak genellenebilir.

AKARSULAR

- Ülkemizde doğarak, yurt dışında denize dökülen akarsular;
- Çoruh, Karadeniz'e,
- Aras ve Kura, Hazar Denizi'ne,
- Fırat ve Dicle, Basra Körfezi'ne dökülür.

- Ülkemiz sınırları dışında doğarak, ülkemizde denize dökülen akarsular.
- Meriç, Ege Denizi'ne;
- Ası, Akdeniz'e dökülür.
- Yer altı suları en fazla Akdeniz'de görülür.

- Taşkın olayları en fazla Marmara ve Ege'de görülür.
- Kirlenme oranı en fazla olan akarsular Sakarya, Ergene ve Filyos'tur.
- Sınırlarımız içinde en uzun akarsu Kızılırmak; sınırlarımız dışındaki uzantısıyla ise en uzun Fırat'tır.

- Yüksekten akan akarsularımızın akış hızları fazla, enerji potansiyelleri yüksektir.
- Akarsularımız taşımacılığa elverişli değildir.
- Bartın ve Manavgat üzerinde taşımacılık yapılır.

PLATOLAR

- ♦ Tabaka düzlüğü platoları;

Yazılıkaya, Obruk, Cihanbeyli, Haymana, Bozok, Uzunyayla, Gaziantep, Şanlıurfa, Adıyaman, Diyarbakır.

- ♦ Lav platoları; Erzurum, Kars, Ardahan. Kapodokya.

Yüksek, düşük sıcaklık, yaz yağışı, alpin çayırları, büyükbaş hayvancılık, çernozyom topraklara rastlanır.

- ♦ Karstik platolar; Teke ve Taşeli platoları.

Nüfus az, tarım az, kıl keçisi en fazladır.

- ♦ Aşınım platosu; Çatalca-Kocaeli.

Nüfus en fazladır. Sanayi, ticaret ve ulaşım gelişmiştir.

- ♦ Perşembe
Yaylacılık faaliyeti gelişmiştir.

DELTA OVALARI

- ◆ KIYI OVALAR
- ◆ İÇ OVALAR
- ◆ DELTA OVALARI
 - Karstik ovalar
 - Tektonik ovalar
 - Volkanik ovalar
 - Dağ eteği ovaları

- ◆ Bakırçay - Dikili Ovası
- ◆ Gediz - Menemen Ovası
- ◆ Küçükenderes - Selçuk Ovası
- ◆ Büyükenderes - Balat Ovası

- ◆ Türkiye'de delta en fazla Ege Bölgesi'nde görülür.
- ◆ Türkiye'nin en büyük deltası Çukurova'dır.

Akarsular delta oluşturmadan materyalleri kıyının gerisine biriktirirse kıyı düzlüğü ovaları ortaya çıkar. (Antalya gibi)

KARSTİK OVALAR

- ♦ Karstik ovaların kavramsal adı **polye**dir.
- ♦ Polye, karstik aşındırma şeklidir.

TEKTONİK OVALAR

Tektonik ovalar fay hatları üzerinde yer aldıkları için deprem ve kaplıcaların fazla olduğu alanlardır.

Volkanik ova; Kayseri'nin Develi Ovası, Erzurum, Ardahan, Çaldıran ve Muradiye ovalarıdır.

Dağ eteği ovasına Uludağ eteklerinden inen akarsuların oluşturduğu Bursa Ovası en önemli örnektir.

VOLKANİK OVALAR

- Ülkemizde çok fazla rastlanmamakla birlikte Kayseri, Develi, Erzurum, Ardahan, Çaldıran ve Muradiye ovaları örnek olarak gösterilebilir.

TÜRKİYE'NİN GÖLLERİ

Tektonik Göller

- ♦Sapanca
- ♦İznik
- ♦Ulubat
- ♦Manyas
- ♦Eber
- ♦Akşehir
- ♦İlgın
- ♦Tuz Gölü
- ♦Seyfe
- ♦Acıgöl
- ♦Burdur
- ♦Eğirdir
- ♦Kovada
- ♦Beyşehir
- ♦Hazar
- ♦Nazik
- ♦Van Gölü
- ♦Erçek
- ♦Aktaş

Doğal Göller

Volkanik Göller

- ♦Nemrut
- ♦Aygır
- ♦Meke
- ♦Gölcük

Karstik Göller

- ♦Avlan
- ♦Elmalı
- ♦Müğren
- ♦Karagöl
- ♦Salda
- ♦Kestel
- ♦Suğla
- ♦Kızılören
- ♦Çıralı
- ♦Hamam
- ♦Hafik
- ♦Lota
- ♦Tödürge

Buzul Göller

- ♦Ülkemizin özel konumuna bağlı olarak yüksek kesimlerde görülür.

Set Gölleri

Heyelan Set Gölleri

- ♦Yedigöller
- ♦Abant
- ♦Sünnet
- ♦Sülük
- ♦Borabay
- ♦Zinav
- ♦Sera
- ♦Tortum

Kıyı Set Gölleri

- ♦Terkos (Durusu)
- ♦Küçükçekmece
- ♦Büyükçekmece
- ♦Karine (Dil)
- ♦Beymelek
- ♦Akgöl
- ♦Paradeniz
- ♦Ağyatan
- ♦Akyatan
- ♦Gıcı
- ♦Tatlı
- ♦Germek
- ♦Balık

Alüvyon Set Gölleri

- ♦Köyceğiz
- ♦Bafa (Çamiçi)
- ♦Marmara
- ♦Akgöl
- ♦Eymir
- ♦Mogan
- ♦Uzungöl

Volkanik Set Gölleri

- ♦Van Gölü
- ♦Nazik
- ♦Erçek
- ♦Haçlı
- ♦Balık
- ♦Çıldır

- ♦ İnsanlar tarafından oluşturulan barajlardır; Atatürk, Keban, Karakaya, Deriner, Yusufeli gibi.

TEKTONİK GÖLLER

- ◆ Manyas Gölü'nün diğer adı Kuş Cenneti'dir. (Balıkesir)
- ◆ Yıl içinde su potansiyeli en fazla değişen göl Tuz Gölü'dür.

- ◆ Beyşehir, Eğirdir, Kovada göllerinin suları tatlıdır.
- ◆ Sularını denize kadar ulaştırdıkları için açık havza özelliği gösterirler.
- ◆ Aktaş Gölü, Gürcistan ile doğal sınır oluşturur.

- ◆ Türkiye'nin en büyük gölü Van Gölü'dür.
 - Suyu sodalıdır.
 - Üzerinde taşımacılık yapılır.
 - Üzerinde Akdamar Kilisesi vardır.
- ◆ Türkiye'nin en büyük tatlı su rezervi de Beyşehir Gölü'nde bulunur.

VOLKANİK GÖLLER

- ◆ Nemrut Gölü, Nemrut Volkan Dağı'nın üzerinde yer alır.
- ◆ Bitlis'te yer alır.
- ◆ Kaldera gölüdür.

UNUTMAYIN UNUTTURMAYACAĞIZ;

- ◆ Volkan dağı olan Nemrut, Bitlis'te yer alır.
- ◆ Millî park olan Nemrut ise Adıyaman'da yer alır.

- ◆ Meke Gölü "Dünyanın nazar boncuğu" olarak ifade edilir.
- ◆ Konya il sınırları içerisinde yer alır.
- ◆ Maar gölü olarak ifade edilir.

KARSTİK GÖLLER

- ◆ Türkiye'nin Maldivleri olarak anılan ve göl yapısı Mars'ta yer alan göl yüzeyine benzeyen "Salda Gölü" Burdur il sınırları içerisinde yer almaktadır.

BUZUL GÖLLER

VOLKANİK SET GÖLLERİ

- ♦ Van, Nazik ve Erçek gölleri volkanik set ve tektonik göl özelliği gösterir.

- ♦ Çıldır Gölü'nden çıkan Arpaçay'ın katkısıyla bu gölün suyu tatlıdır.
- ♦ Arpaçay aynı zamanda Ermenistan ile sınır oluşturur.

ALÜVYON SET GÖLLERİ

- ♦ Bafa Gölü'nün diğer adı Çamiçi Gölü'dür.
- ♦ Marmara Gölü, Ege Bölgesi'nde yer alır.

- ♦ Uzungöl, alüvyon set ve heyelan set gölü özelliği gösterir.

KIYI SET GÖLLERİ

- Terkos (Durusu) Gölü; İstanbul Avrupa yakasının su ihtiyacını sağlayan göldür.

- Kıyı set göllerinin varlığı bu alanlarda dalga biriktirmelerinin olduğunu da kanıtlar.
- Kıyı set gölleri dalga biriktirme şekillerinden lagünlere örnektir.

HEYELAN SET GÖLLERİ

- ◆ Heyelan en fazla Karadeniz Bölgesi'nde görüldüğü için heyelan set göllerimiz bu bölgede yoğunlaşmıştır.

TRAVERTEN GÖLLER

- ◆ Dünya'nın bilinen tek örneği Erzincan Otluk Beli Gölü, Travertenlerin bir vadinin önünü kapatması ile oluşmuştur.

YAPAY GÖLLER

Akarsular üzerinde belirli amaçlar için setlerin çekilmesiyle oluşturulan göllerdir.

- ◆ Elektrik üretmek,
- ◆ İçme suyu sağlamak,

- ◆ Tarımda sulama yapmak,
- ◆ Balıkçılık yapmak ve
- ◆ Taşkınları önlemek amaçlarıyla oluştururlar.

- ◆ Türkiye'nin en büyük barajı **Atatürk Barajı**'dır.
- ◆ Türkiye'nin en yüksek barajı **Yusufeli Barajı**'dır.

DOĞAL AFETLER

- Orman yangınları yaz sıcaklıklarına bağlı olarak en fazla Akdeniz Bölgesi'nde görülür.

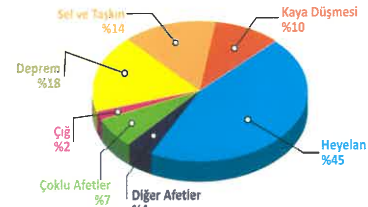
- Ülkemizde en fazla görülen doğal afet, heyelandır.
- Yıkıcı etkiye en fazla neden olan doğal afet ise depremdir.

DOĞAL AFETLER

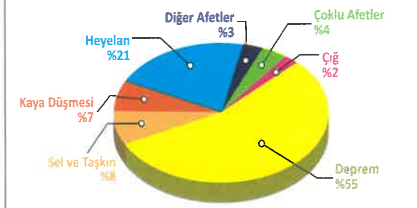

- ◆ Çiğ, kar yağışları ve eğimin etki-
siyle en fazla Hakkâri çevresinde
görülür.

Türkiye'de Doğal Afetlerin Görülme Oranı

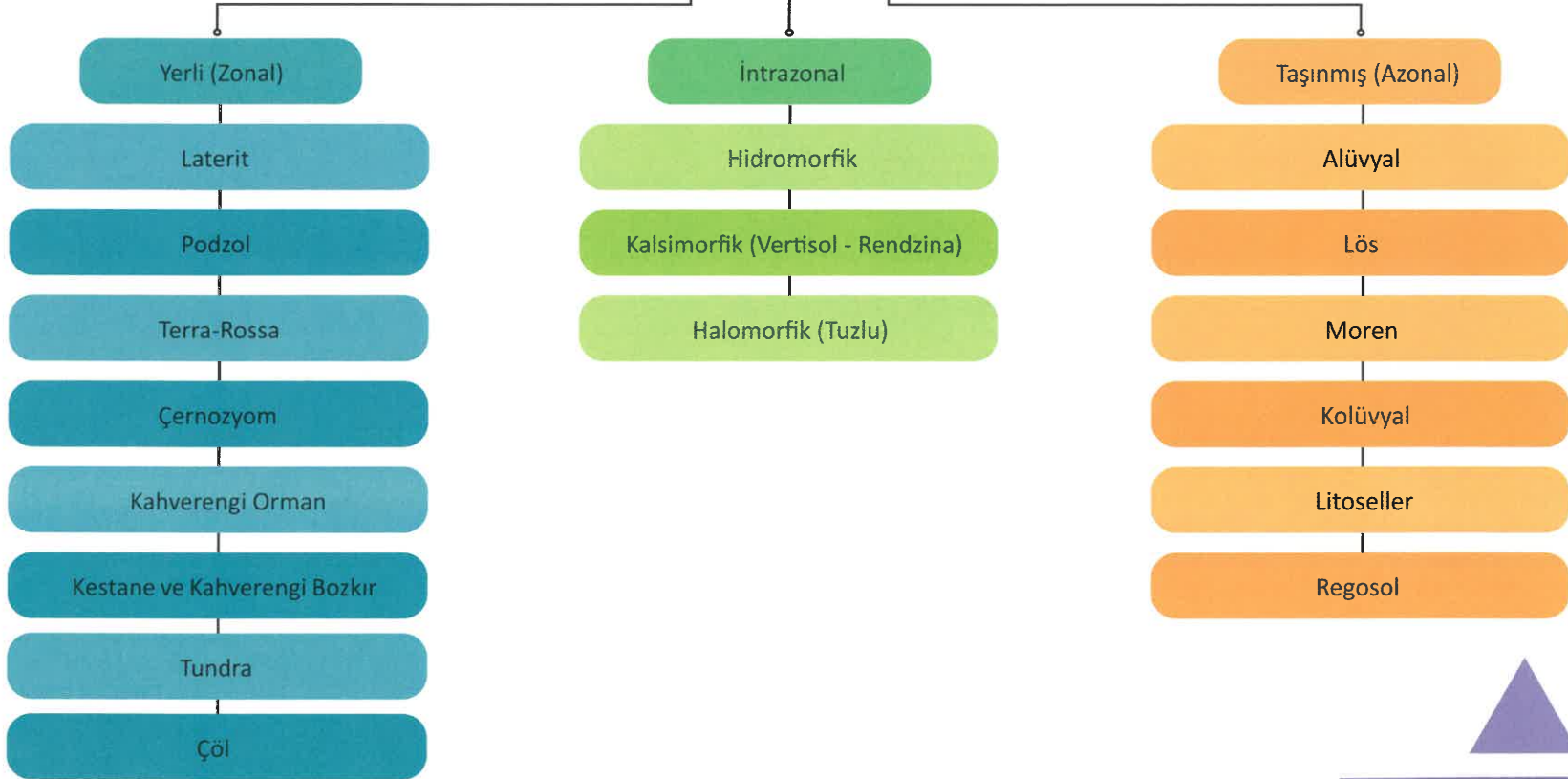

Türkiye'de Afetlerde Sayısına Göre Afet Türlerinin Oranı

TÜRKİYE'DE TOPRAK TİPLERİ

TÜRKİYE'DE TOPRAK TİPLERİ

TOPRAK ÇEŞİTLERİ

- ◆ Türkiye'de en geniş alanda bulunan toprak kestane ve kahverengi bozkır toprağıdır.
- ◆ En verimli toprak çernozyumdur.

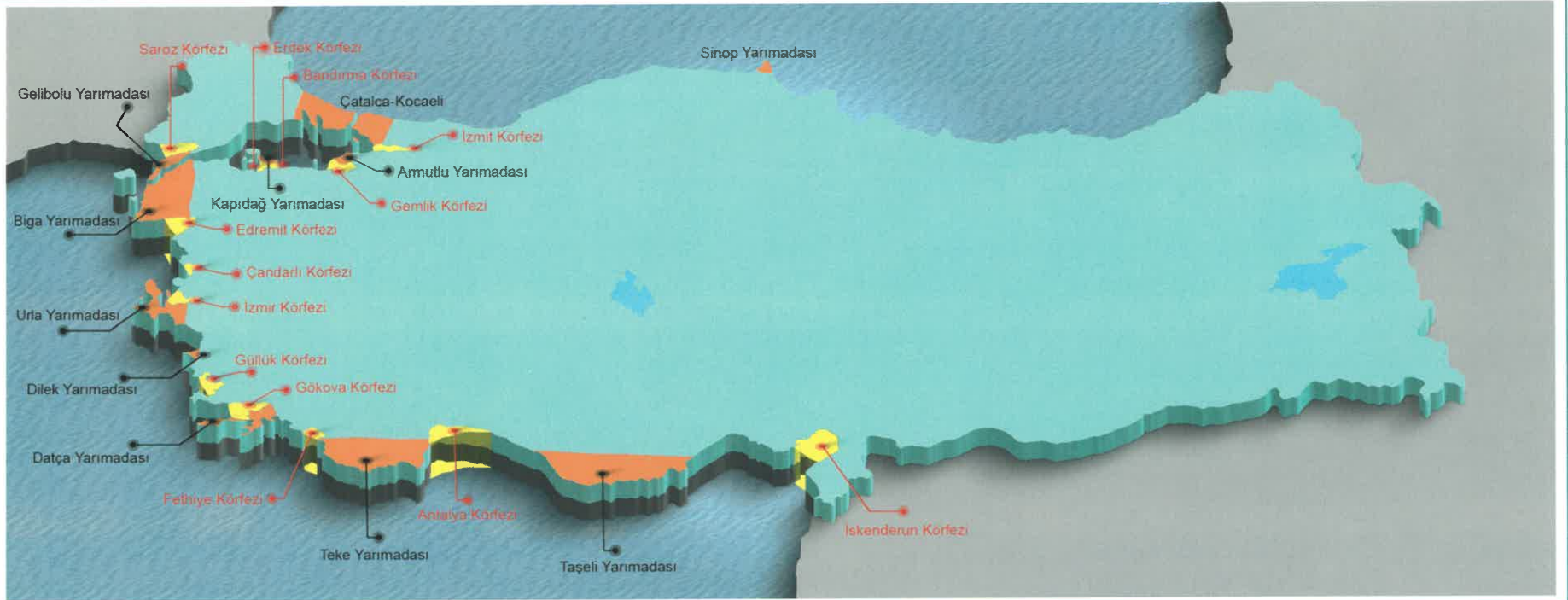
- ◆ Terrarossanın varlığı matematik konum özelliğine bağlıdır.
- ◆ Alüvyal topraklar bulundukları bölgenin iklim özelliklerini göstermezler.

AŞINDIRMA - BİRİKTİRME ŞEKİLLERİ

- ◆ Türkiye’de en fazla aşındırma etkisi olan dış kuvvet akarsulardır.
- ◆ Peribacaları akarsu ve rüzgâr aşındırma şeklidir. Oluşumunda volkanizmadan dolayı iç kuvvetler de etkilidir.
- ◆ Dağların kıyının hemen gerisinde yüksek bir şekilde uzandığı kıyılarda falezler görülür.
- ◆ Menderes, akarsu aşındırma ve biriktirme şeklidir.

KOY - KÖRFEZ VE YARIMADALAR

- ♦ Saros Körfezi, denizdeki akıntının etkisiyle kendi kendini temizleme özelliğine sahiptir.

- ♦ İskenderun ve İzmit körfezlerinde sanayileşmeye bağlı olarak denizde kirlenme oranı fazladır.

TÜRKİYE'DE NÜFUS VE YERLEŞME

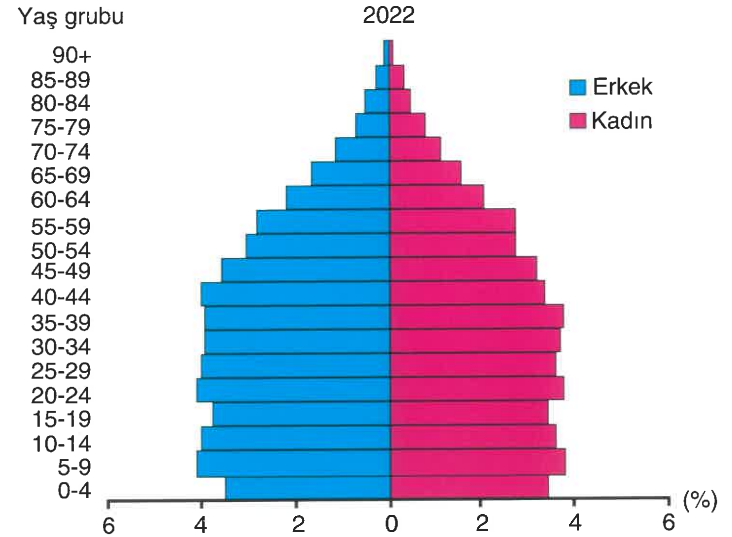
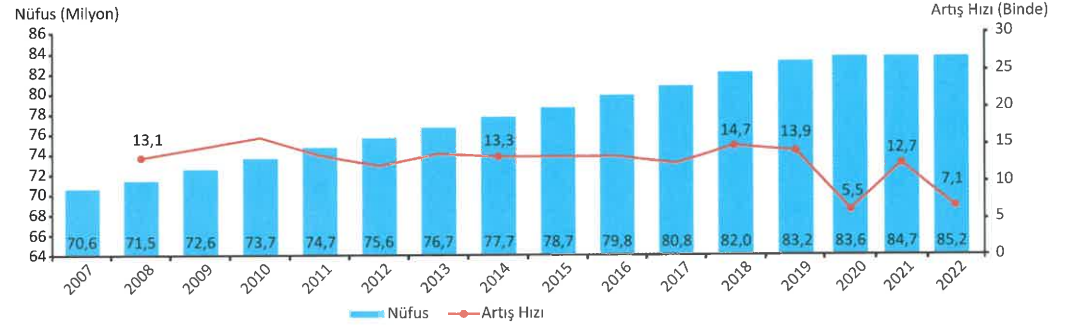
TÜRKİYE'DE NÜFUS

- Ülkemizde son nüfus sayımı 31 Aralık 2022 tarihinde Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre yapılmıştır.
- Erkek nüfus, kadın nüfustan fazladır.
- 65 yaş üzeri kadınlar erkeklerden fazladır.
- Erkekler kadınlardan daha fazla okuryazardır.
- Kentlerde yaşayanlar, kırsaldan fazladır.

Nüfusun yaş gruplarına göre dağılışı sıralaması;

1. Olgun Nüfus (15-64)
2. Genç Nüfus (0-14)
3. Yaşlı Nüfus (65)

- **Birincil (Tarım) Faaliyetleri:** Madencilik, Ormancılık, Hayvancılık, Avcılık, Balıkçılık
- **İkincil (Sanayi) Faaliyetleri:** Metal İşleme, Otomotiv, Makine, Tekstil, Kimya Sanayileri ve İnşaat
- **Üçüncül (Hizmet) Faaliyetleri:** Eğitim, Sağlık, Turizm, Bankacılık, Pazarlama, Ulaşım
- **Dördüncül Faaliyetler:** Bilgi İşlemciler
- **Beşincil Faaliyetler:** Üst Düzey Yöneticiler

NÜFUSUN İLLERE GÖRE DAĞILIŞI

KENT NÜFUSU; en fazla MARMARA'dadır.
KIR NÜFUSU; en fazla KARADENİZ'dedir.

2022 SAYIMINDA İLLERE GÖRE NÜFUS SIRALAMASI

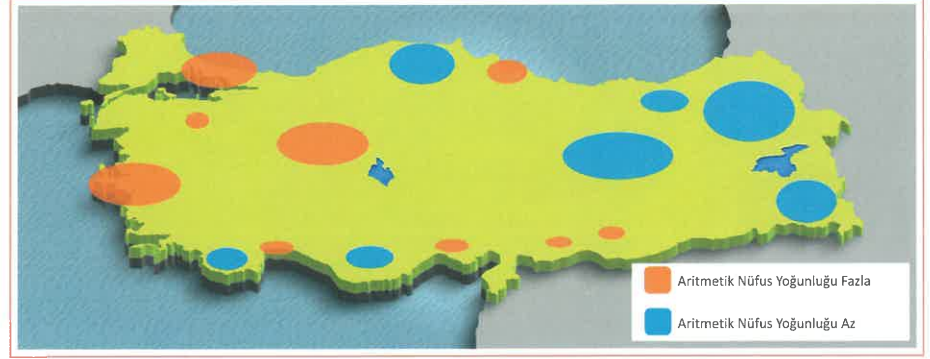
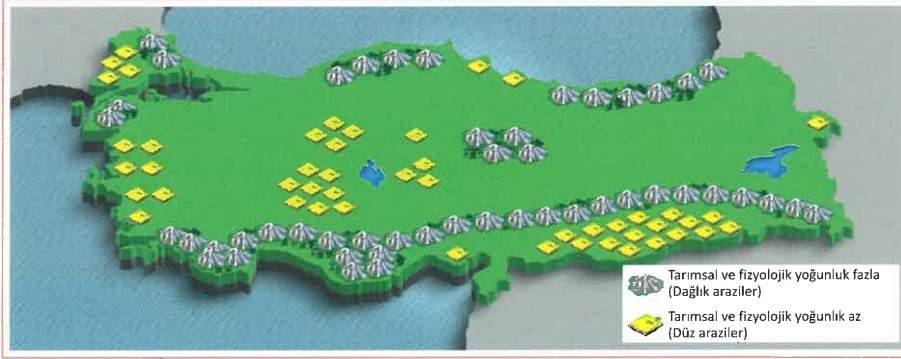
1. İSTANBUL
2. ANKARA
3. İZMİR
4. BURSA
5. ANTALYA

En az nüfus;
BAYBURT

2022 SAYIMINDA BÖLGELERE GÖRE NÜFUS SIRALAMASI

1. MARMARA
2. İÇ ANADOLU
3. AKDENİZ
4. EGE
5. KARADENİZ
6. GÜNEYDOĞU ANADOLU
7. DOĞU ANADOLU

TÜRKİYE'DE NÜFUS YOĞUNLUKLARI

$$\text{Tarımsal Nüfus Yoğunluğu} = \frac{\text{Tarımla uğraşan nüfus}}{\text{Tarım alanları}}$$

- Tarım alanlarının az olduğu yerlerde **fazla**; **Doğu Anadolu**
- Tarım alanlarının fazla olduğu yerlerde **az**; **İç Anadolu**

$$\text{Aritmetik Nüfus Yoğunluğu} = \frac{\text{Toplam nüfus}}{\text{Yüz ölçümü}}$$

- En fazla Marmara
- En az Doğu Anadolu

$$\text{Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu} = \frac{\text{Toplam nüfus}}{\text{Tarım alanları}}$$

- Nüfusun fazla olduğu yerlerde **fazla**; **İstanbul**
- Tarım alanlarının az olduğu yerlerde **fazla**; **Doğu Anadolu**
- Tarım alanlarının fazla olduğu yerlerde **az**; **İç Anadolu**

TÜRKİYE'DE GÖÇ

Yurt dışına en fazla göç veren ilk 5 il

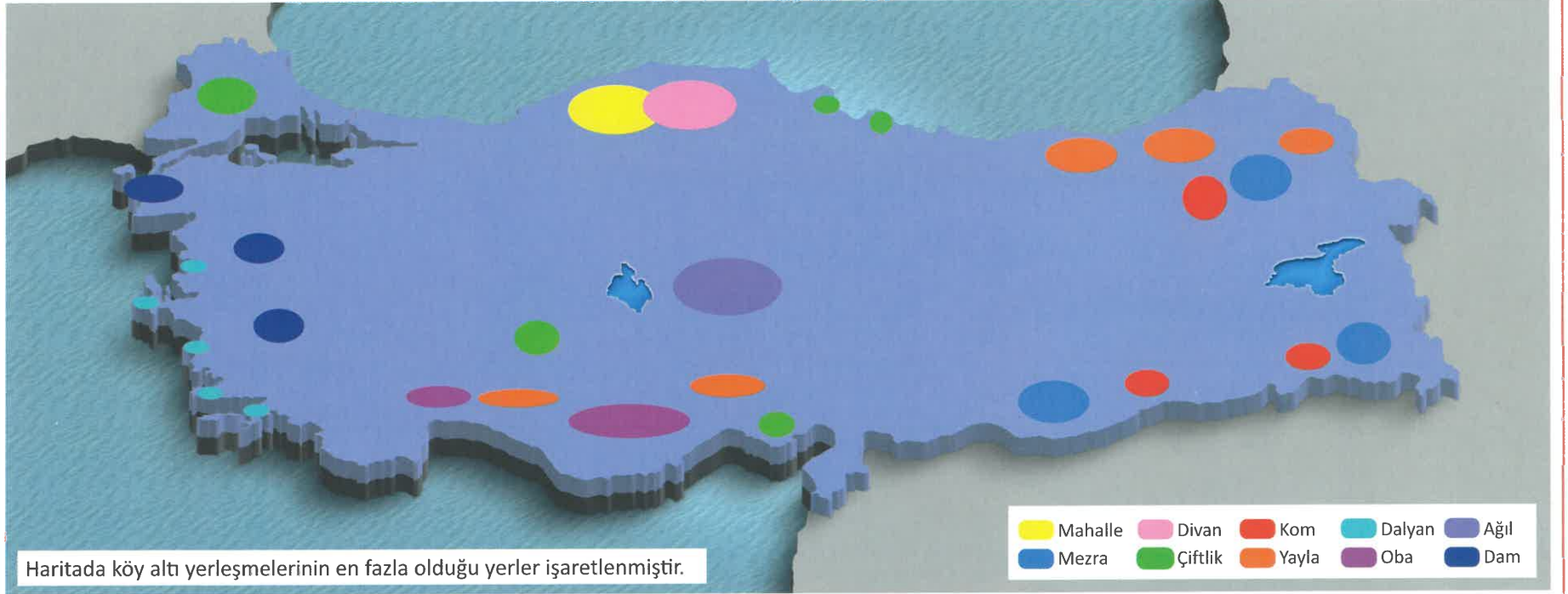
Türkiye'ye Gelen Göçün En Fazla Olduğu İlk 5 Ülke

Irak - 23,6
Afganistan - 9,6
Suriye - 8,4
Türkmenistan - 7,5
İran - 6,8

Türkiye'den Giden Göçün En Fazla Olduğu İlk 5 Ülke

Irak - 20,6
Azerbaycan - 7,4
Özbekistan - 7,0
Türkmenistan - 5,4
İran - 4,9

KIR YERLEŐMELERİ

KALICI KÖY ALTI YERLEŐMELERİ

- Mahalle
- Mezra
- Divan
- Çiftlik

GEÇİCİ KÖY ALTI YERLEŐMELERİ

- Kom
- Yayla
- Dalyan
- Oba
- Ağıl
- Dam

TÜRKİYE'DE TARIM

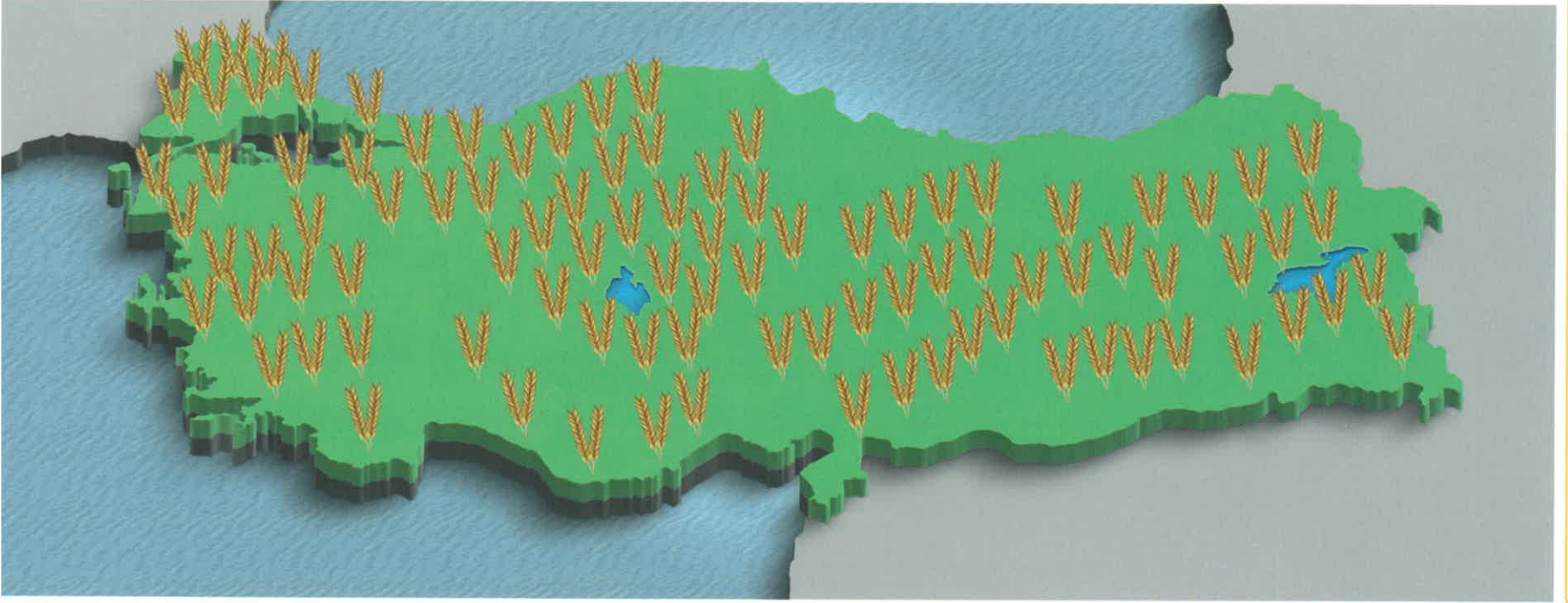

TÜRKİYE'DE TARIM

Tarım ürünlerinin büyük harflerle yazılı olduğu yerler en fazla yetiştirildiği bölgelerdir.

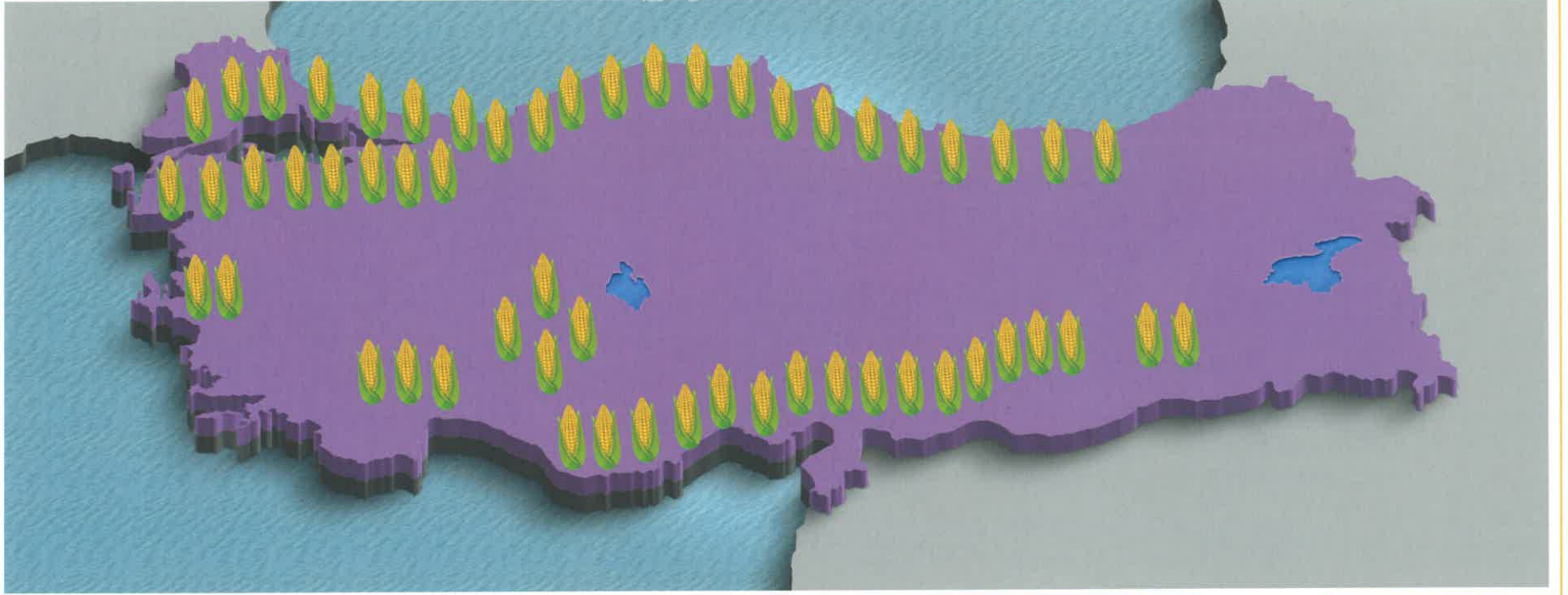
Tahıllar (%64)		Sanayi Bitkileri (%10)		Baklagiller (%12)		Yağ Bitkileri (%9)		Meyvecilik				Yumrulu Bitkiler	
Buğday	Konya	Pamuk	Şanlıurfa	Fasulye	Niğde	Ayçiçeği	Tekirdağ	Fındık	Ordu	Avokado	Antalya	Patates	Niğde
Arpa	Konya	Tütün	Adıyaman	K.Mercimek	Şanlıurfa	Zeytin	Aydın	İncir	Aydın	Erik	Mersin	Soğan	Ankara
Çavdar	Balıkesir	Ş.Pancarı	Konya	Y.Mercimek	Yozgat	Susam	Antalya	Mandalina	Adana	Çilek	Mersin	Sarımsak	Gaziantep
Yulaf	Ankara	Haşhaş	Afyon	Nohut	Ankara	Yer fıstığı	Adana	Portakal	Antalya	Kiraz	İzmir		
Mısır	Konya	Çay	Rize			Soyafasulye	Adana	Üzüm	Manisa	Vişne	Afyon		
Pirinç	Edirne	Keten	Afyon			Aspir	Kayseri	Elma	İsparta	Nar	Antalya		
		Kenevir	Samsun			Kolza	Tekirdağ	Kayısı	Malatya	Turunc	Adana		
		Anason	Burdur					Antep fıstığı	Ş.Urfa				
								Armut	Bursa				
								Muz	Mersin				
								Ayva	Sakarya				
								Şeftali	Çanakkale				
								Pepino	Bursa				

- ◆ Üretimi - tüketimi en fazla yapılan tarım ürünü buğdaydır.
- ◆ Buğday, en fazla Konya'da yetiştirilir.

Arpa, çavdar ve yulafın yetiştirme alanları buğday ile paralellik gösterir.

MISIR

- ◆ Karadeniz'in doğal ortamında yetişen bir tarım ürünüdür.

- ◆ En fazla Konya'da yetişir.
- ◆ Karadeniz dışındaki varlığı sulamaya bağlıdır.

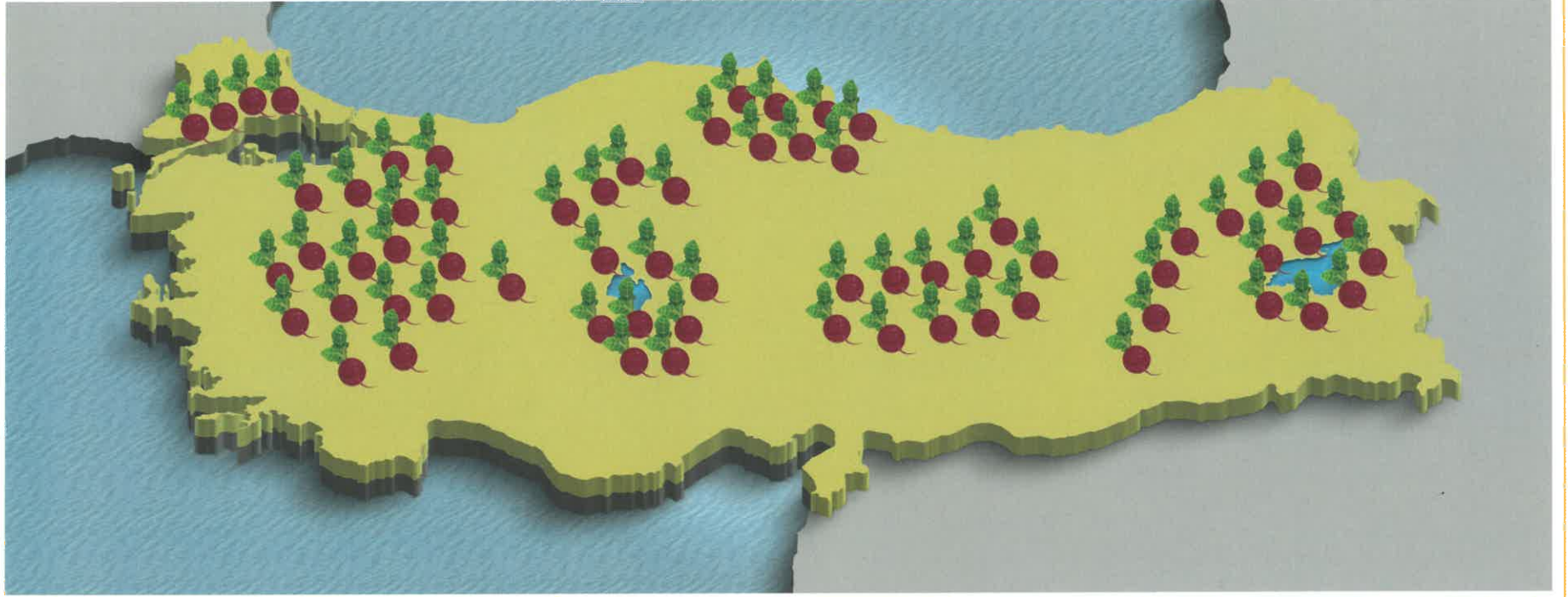
- ♦ Pirinç tarımı en fazla Edirne’de yapılır.
- ♦ Yetiştirme alanlarında bataklık ve sivri-sinekler olduğu için sıtma hastalığı tehlikesinden dolayı devlet kontrolünde yetiştirilir.
- ♦ İthal edilir.

- 66

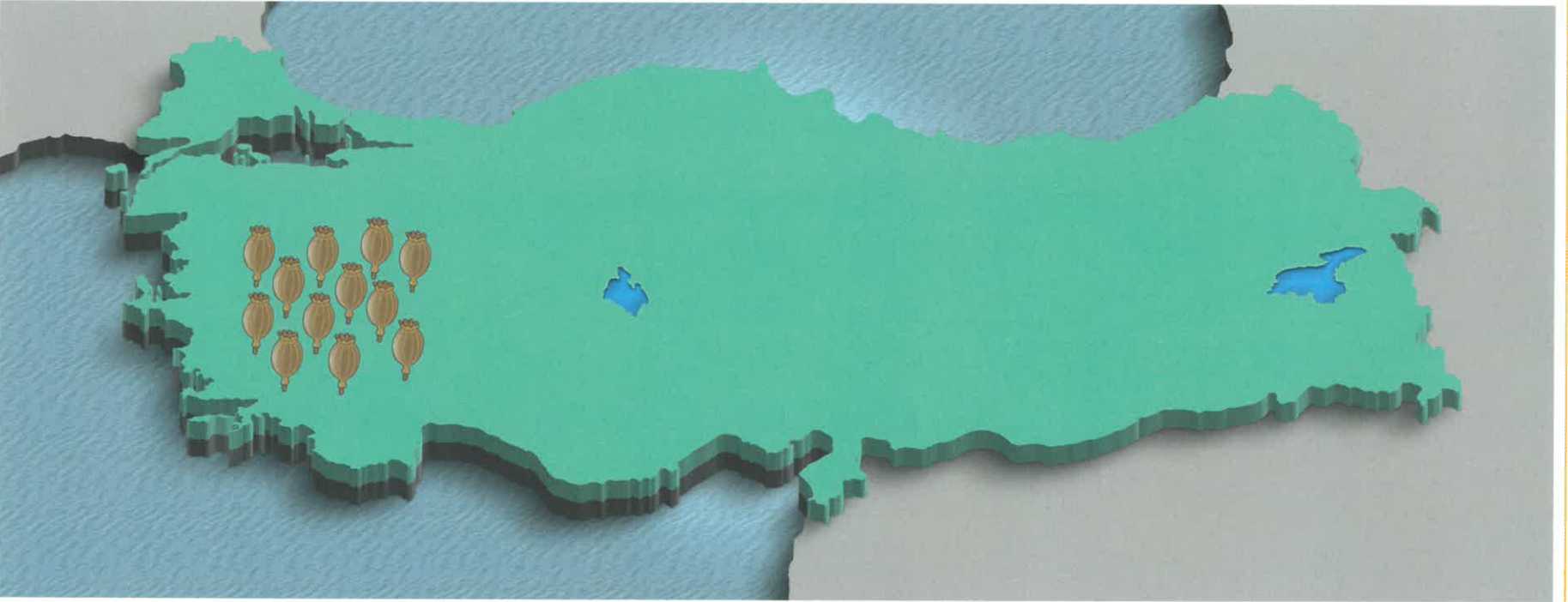

- ◆ En fazla Adıyaman'da yetiştirilir.
- ◆ Kalitesi bozulmasın diye devlet kontrolündedir.
- ◆ İhraç edilir.

ŞEKER PANCARI

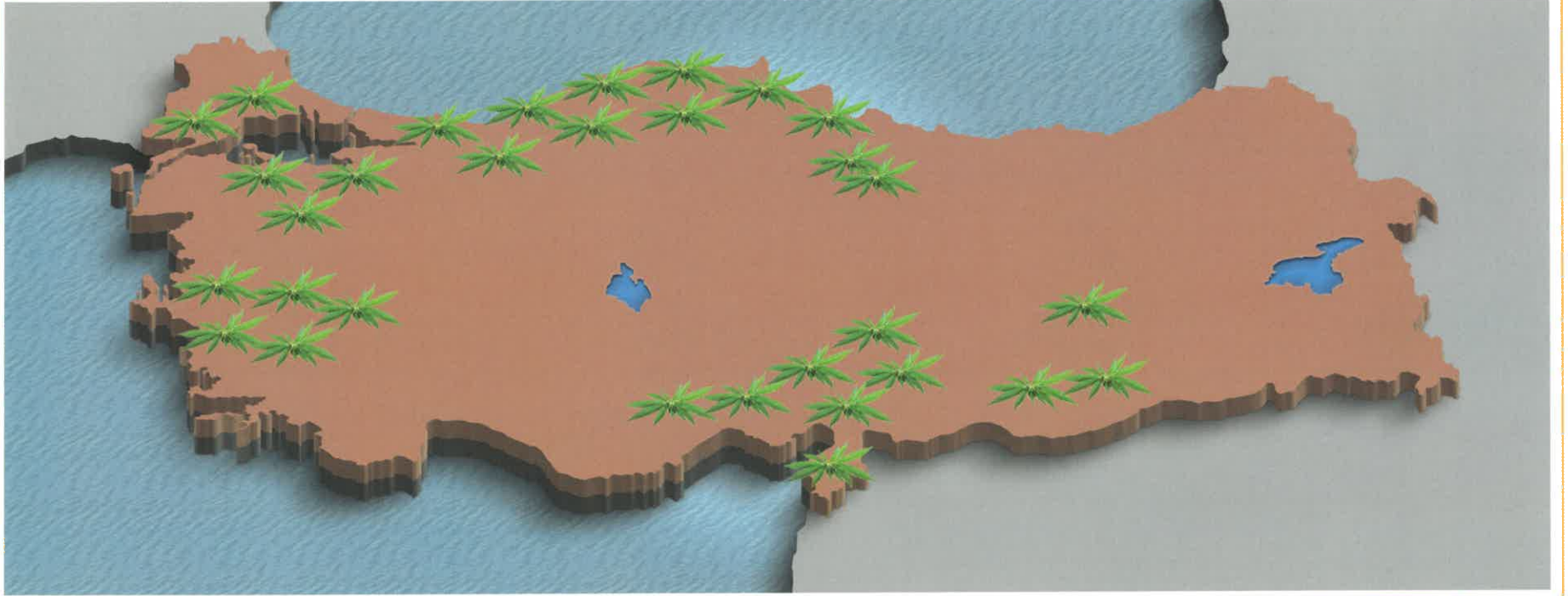

- ♦ En fazla Konya'da yetiştirilir.
- ♦ Çabuk bozulma özelliğinden dolayı yetiştirildiği tarım alanları etrafında fabrika kurulması zorunludur.
- ♦ Yem küspesi, hayvan yemi olarak değerlendirildiği için etrafında besi - ahır hayvancılığı gelişmiştir.

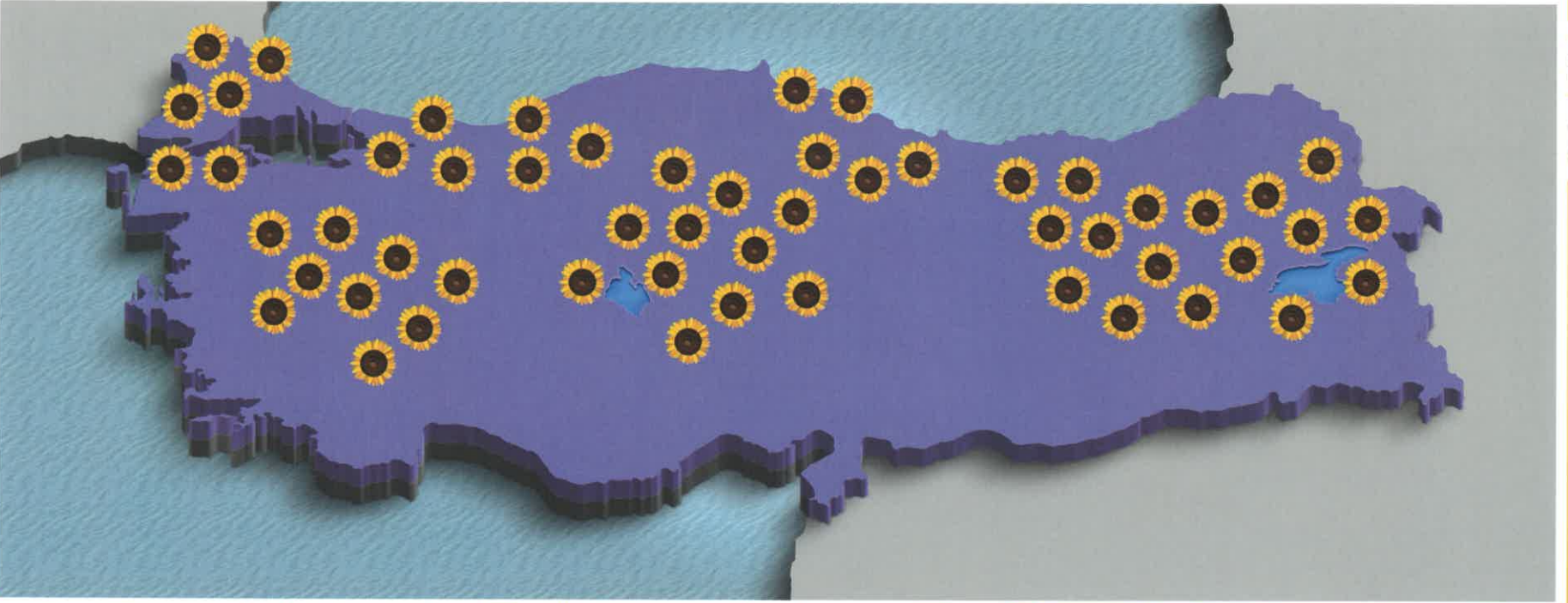
- ◆ Uyuşturucu madde içerdiği için devlet kontrolündedir.
- ◆ En fazla Afyon'da yetiştirilir.
- ◆ Son yıllarda Konya çevresinde de yetiştiriciliği artmıştır.

KENEVİR

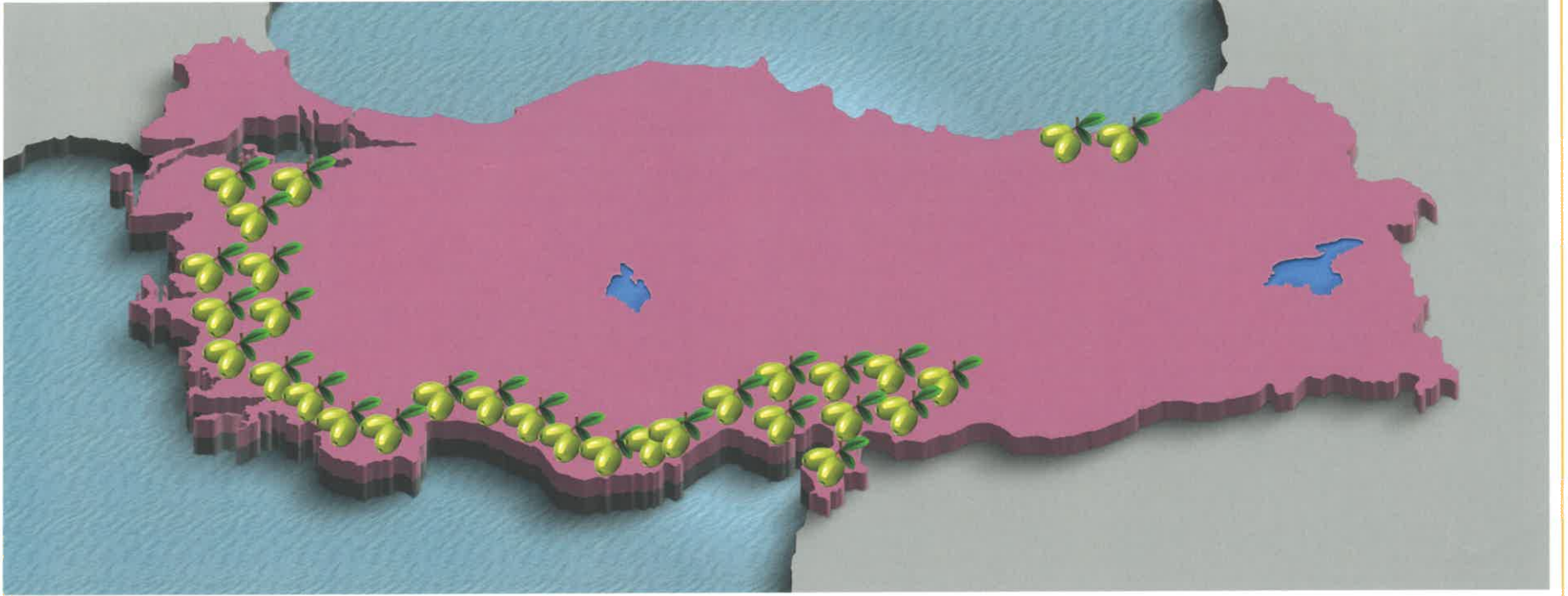
- ◆ Uyuşturucu madde içerdiği için devlet kontrolündedir.
- ◆ En fazla Samsun'da yetiştirilir.

- ◆ Keten, en fazla Afyon'da yetiştirilir. Halat, çuval ve kâğıt para yapımı gibi alanlarda kullanılır.

- ◆ Üretimi - tüketimi en fazla olan yağ bitkisidir.
- ◆ Yetiştirilme alanlarında **vertisol** adı verilen topraklar bulunur.
- ◆ En fazla **Tekirdağ**'da yetiştirilir.

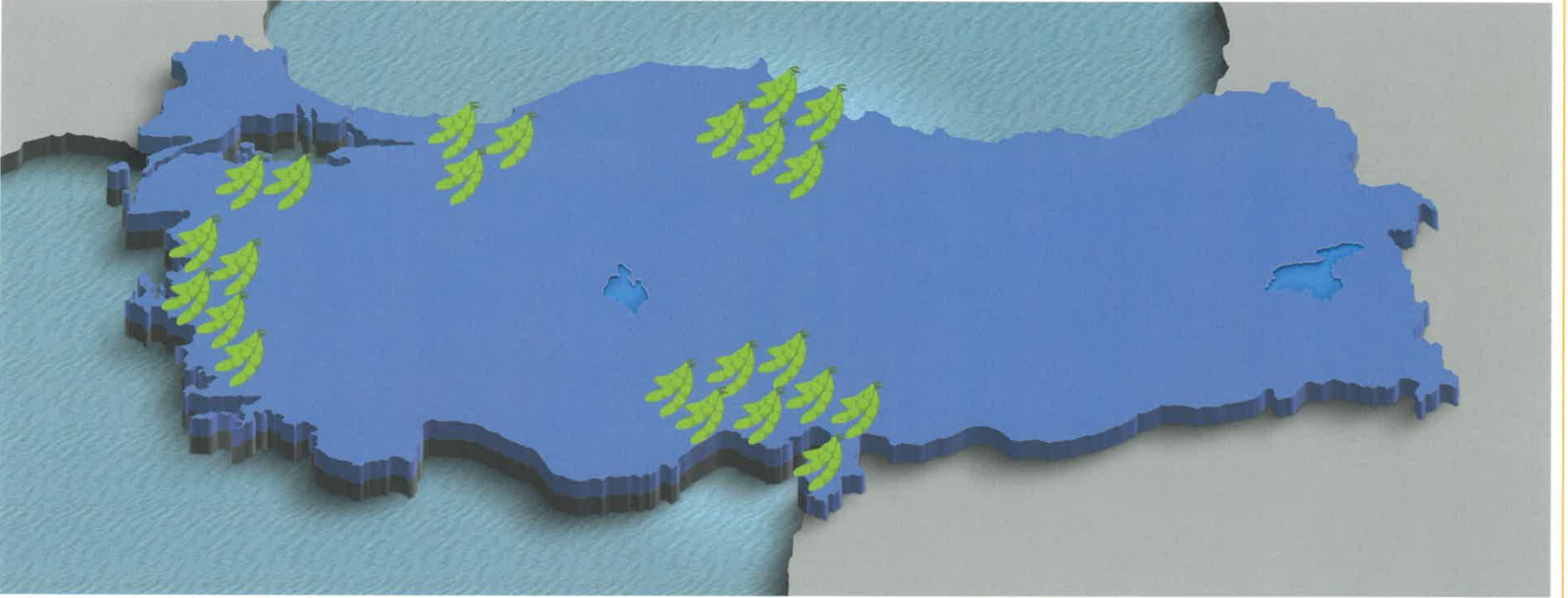
ZEYTİN

- ◆ Sofralık zeytin en fazla Manisa'da, yağlık zeytin en fazla İzmir'de yetiştirilir.
- ◆ Güney Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerindeki varlığı Akdeniz iklimine yani matematik konuma bağlıdır.

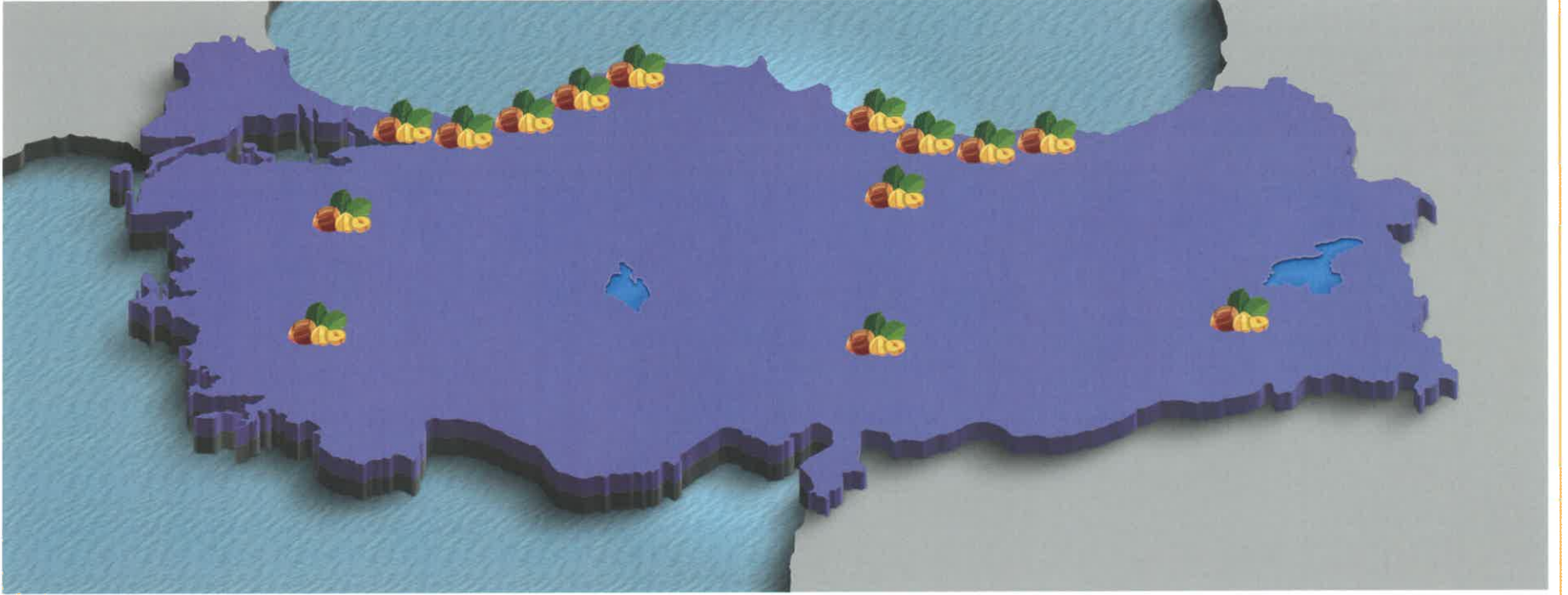
- ◆ Ağacın özelliğine bağlı üretimde dalgalanma olduğu için Akdeniz'de birinci ürün olarak tercih edilmez, bu yüzden daha fazla Ege Bölgesi'ne kaymıştır. Doğu Karadeniz'deki varlığı mikro klima iklim özelliğine bağlıdır.

SOYA FASULYESİ

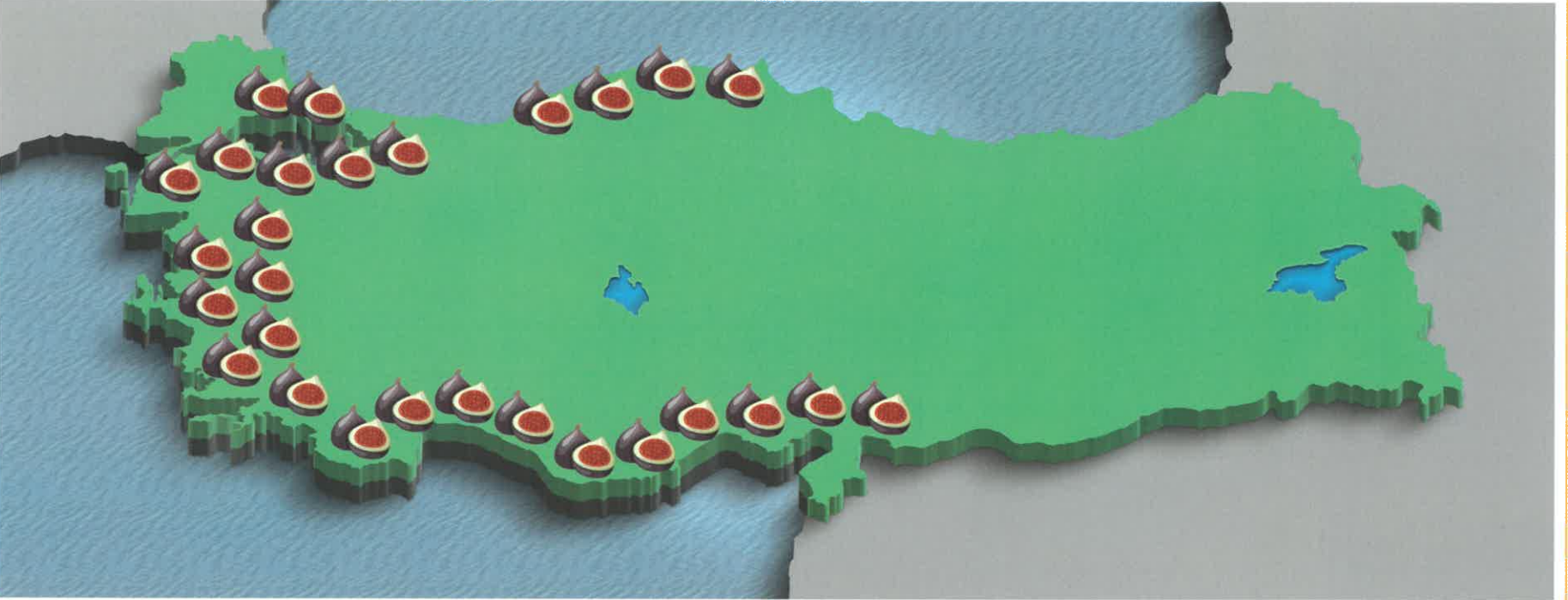
Karadeniz ikliminde doğal koşullarda yetişir. Ancak sulama ile yetiştiriciliği en fazla Çukurova'da yapılır.

FINDIK

- Ülkemizde en fazla Karadeniz Bölgesi'nde Ordu çevresinde yetiştirilir. Karadeniz Bölgesi dışında Marmara Bölgesi'nde Sakarya çevresinde yetiştirilir.

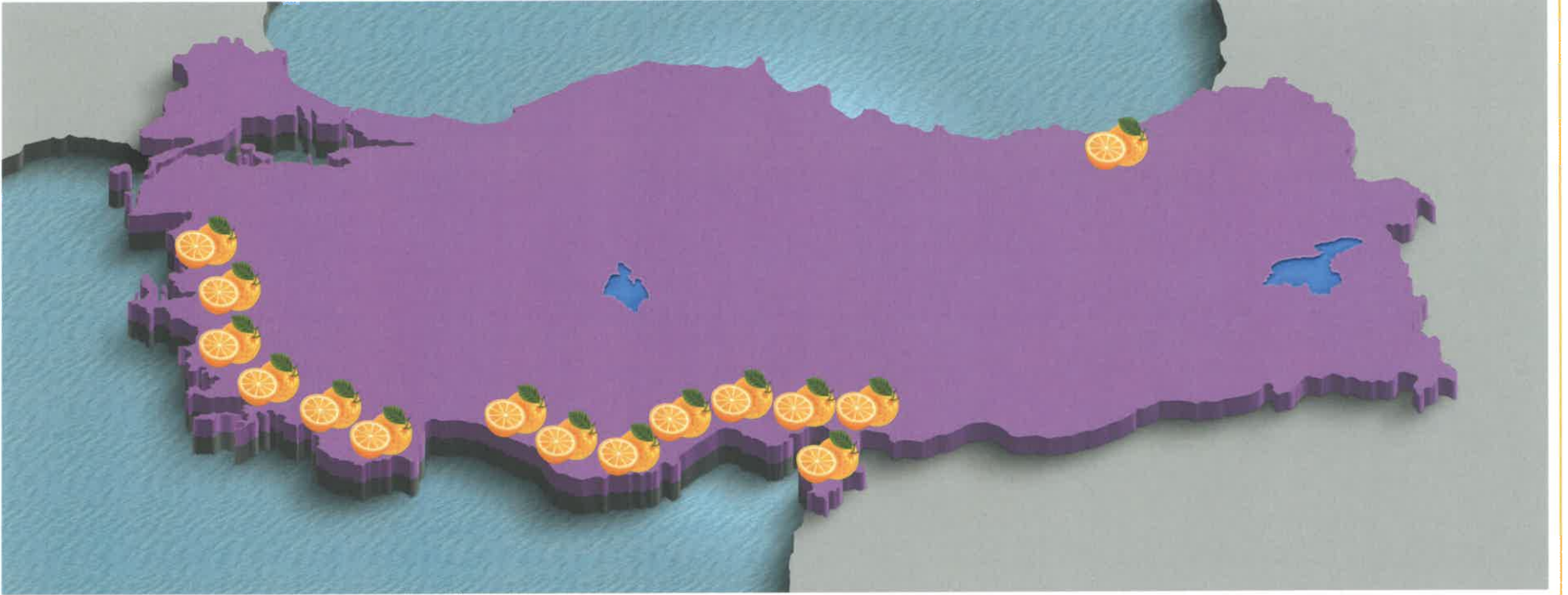
- Üretimi en fazla Ordu'dadır. Ayrıca İstanbul, Tokat, Bitlis, Bursa, Kahramanmaraş, Çanakkale, Balıkesir, Osmaniye, Denizli, Isparta, Sivas, Afyon'da da sivri fındık üretimi yapılmaktadır.
- Dünya fındık üretiminde 1. sıradayız.

- ◆ En fazla Aydın'da yetiştirilir.

- ◆ İhracatında dünyada birinci sırada yer almaktayız.

TURUNÇGİL

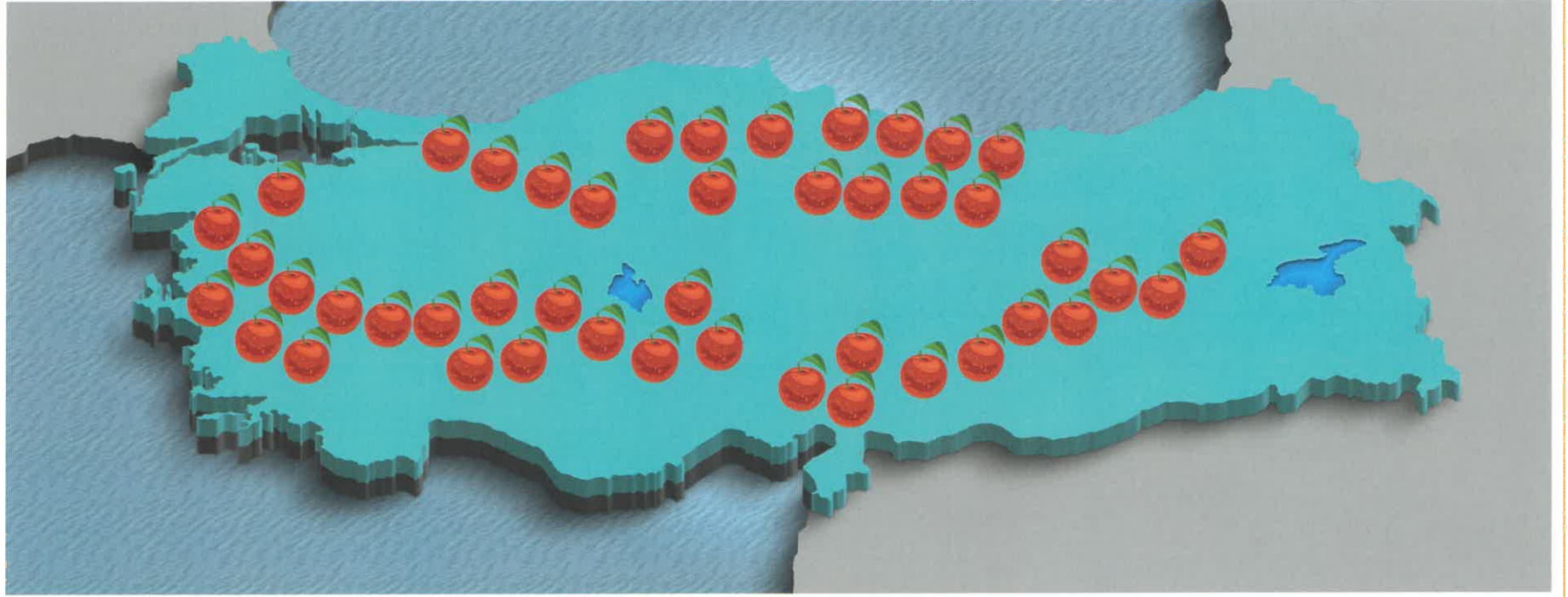
- ♦ Turunggillerden mandalina en fazla Adana'da, portakal ise Antalya'da yer alır.

- ♦ Ege ve Akdeniz'deki varlığı Akdeniz iklimine yani matematik konuma bağlıdır.
- ♦ Doğu Karadeniz'deki varlığı ise özel konuma bağlıdır.

- ♦ En fazla Manisa'da yetiştirilir.
- ♦ Soğuğa dayanıklıdır. Bu sebeple ekim alanı geniştir.

- ♦ İhracatında dünyada birinci sırada yer almaktayız.

- ◆ Soğuğa en dayanıklı iki meyve üzüm ve elmadır.
- ◆ En fazla Isparta'da yetiştirilir.

- Üretimi en fazla Mersin'dedir. Alanya, Anamur arasında yoğun olarak yetiştirilen muz üretimi seracılık faaliyetleri ile Hatay, Muğla ve Manisa kentlerinde de yetiştirilmektedir.

- İklim özelliklerine bağlı olarak sınırlı alanda yetiştirildiği için çay ile birlikte ekim alanı en dar üründür.
- İthal edilir.

TARIM ÜRÜNLERİ

UYARI:

Son TÜİK verilerine göre hazırlanmış bir haritadır. Ocak ayından itibaren TÜİK verilerine göre değişiklikler olursa sosyal medya hesaplarımızdan duyurular yapılacaktır.

TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

Küçükbaş Hayvancılık		Büyükbaş Hayvancılık		Kümes Hayvancılığı	İpek Böcekçiliği	Arıcılık	Balıkçılık
Koyun	Keçi	Besi-Ahır Hayvancılığı	Mera Hayvancılığı	Marmara	Diyarbakır	Ordu	Deniz Balıkçılığı
Karaman (İç Anadolu)	Kıl Keçisi (Akdeniz)	Marmara	D. Anadolu	Ege	Ankara	Adana	Tatlı Su Balıkçılığı
Kıvrıkcı (Trakya)	Tiftik Keçisi (İç Anadolu)	Ege	Karadeniz	İç Anadolu	Antalya	Muğla	Kültür Balıkçılığı
Merinos (Bursa)		İç Anadolu		Akdeniz	Bilecik	Mersin	
Dağlıç (Ege)					Denizli	Hakkâri	
Sakız (Ege)					Elâzığ	Rize	
					Amasya	Antalya	
						Bolu	
						Bitlis	
						Konya	

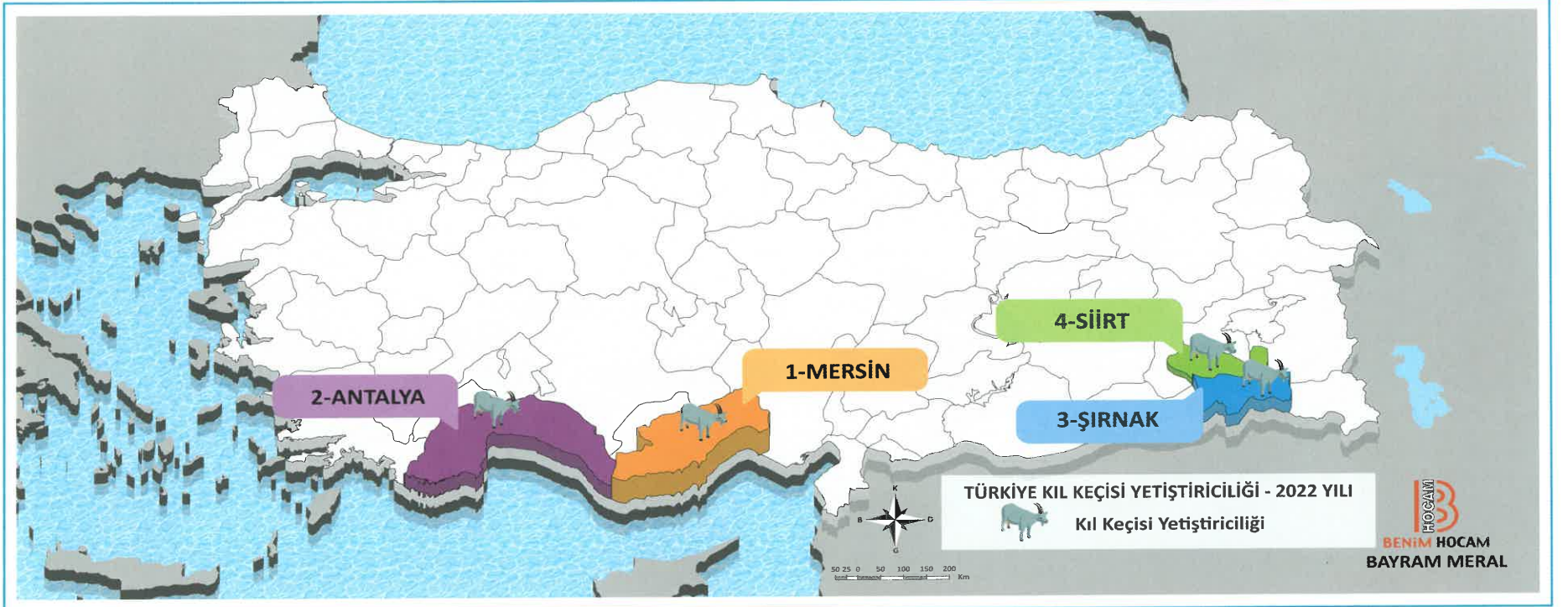
TÜİK verilerine göre;

Koyun - VAN Sığır - KONYA İpek böceği - DIYARBAKIR
 Kıl Keçisi - MERSİN Manda - SAMSUN Arıcılık - ORDU
 kentlerinde en fazla yetiştiriciliği yapılmaktadır.

- ♦ Türkiye’de en çok beslenen hayvan türü koyundur.

KIL KEÇİSİ

- ♦ Doğal koşullara dayanıklı ve dağlık alanlara kolaylıkla uyum sağlar. Bu sebeple en çok Akdeniz Bölgesi'nde yetiştirilir.

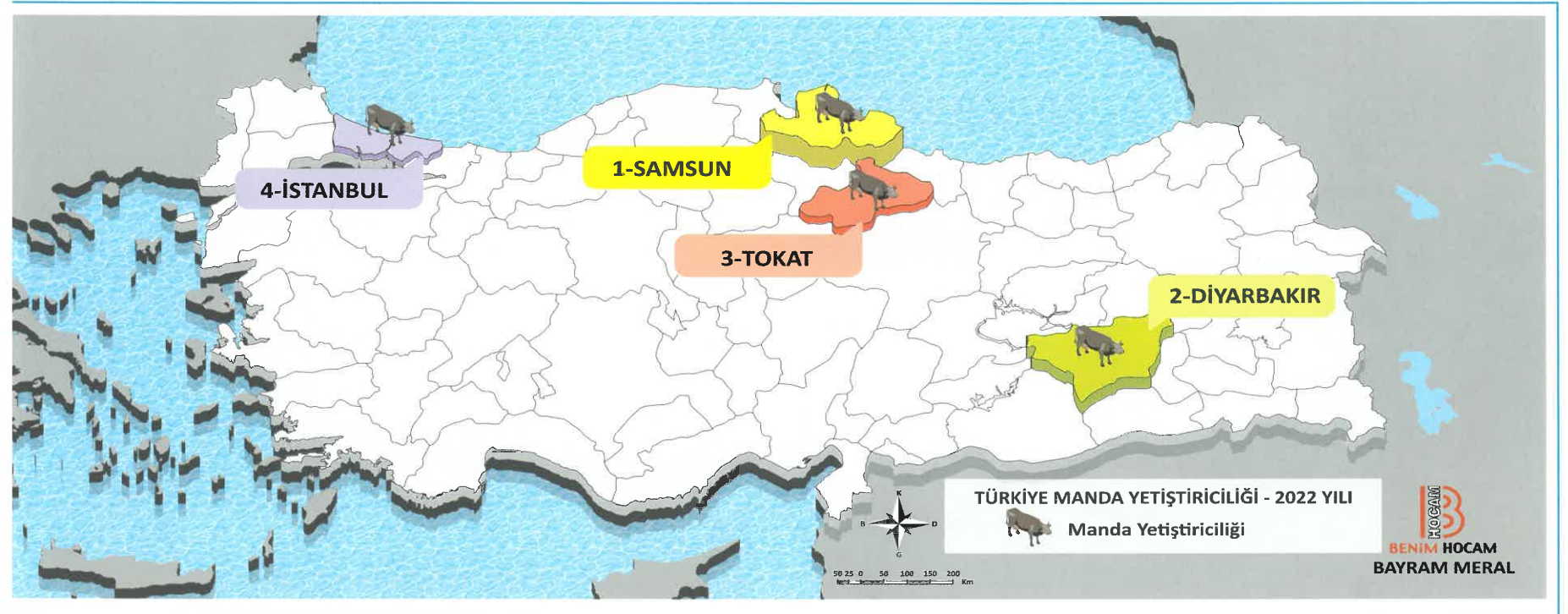
TİFTİK KEÇİSİ (ANKARA KEÇİSİ)

- ◆ Ankara, tiftik keçisinin en yoğun yetiştirildiği alandır.
- ◆ Tüylerinden angora veya moher adı verilen yün elde edilir.

- ◆ Siğir en fazla Konya'da yetiştirilir.

- ♦ Manda en fazla Samsun'da yetiştirilir.

KÜMES HAYVANCILIĞI

- Tüketici nüfusun fazla olmasından dolayı Marmara ve Ege'de büyükşehirlerin etrafında modern tesislerde kümes hayvancılığı yapılır.

İPEK BÖCEKÇİLİĞİ

- ♦ Suni ipek üretiminin artması sebebiyle eski önemini kaybetmiştir.

- ◆ İklimden en fazla etkilenen hayvancılık faaliyetidir.

TÜRKİYE'DE MADENLER VE ENERJİ KAYNAKLARI

MADENLER VE ENERJİ KAYNAKLARI

METALİK MADENLER

Demir

Krom

Bakır

Boksit

Manganez

Kurşun

Wolfram

Nikel

Antimon

Altın

Gümüş

Uranyum

Toryum

Cıva

Çinko

METAL DIŞI MADENLER

Barit

Asbest

Manyezit

Bor

Zımpara T.

Kuarsit

Lüle taşı

Oltu taşı

Fosfat

Tuz

Kükürt

BELİRLİ KOŞULLARDA YENİLENEBİLEN

Jeotermal Enerji

Biyokütle Enerji

YENİLENEMEYEN

Taş Kömürü

Linyit

Petrol

Doğal Gaz

Nükleer E.

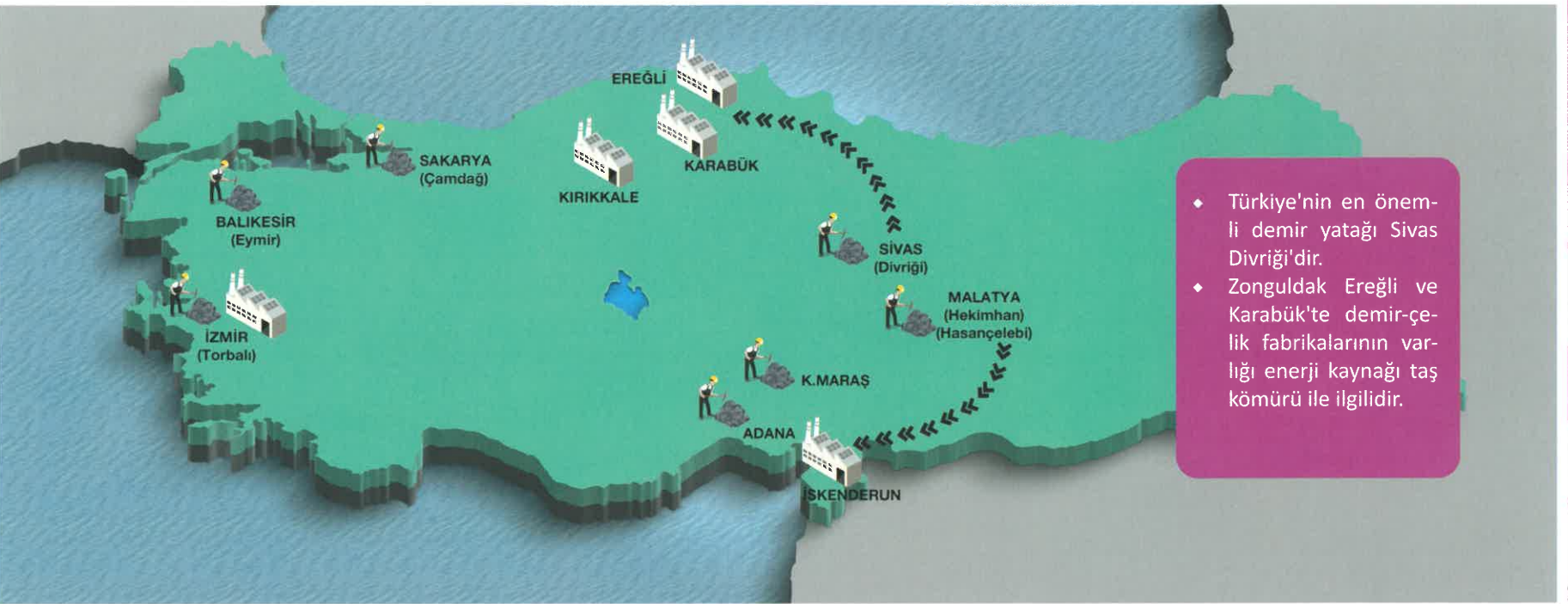
ENERJİ KAYNAKLARI

YENİLENEBİLEN

Su Gücü

Güneş E.

Rüzgâr E.

- ♦ Türkiye'nin en önemli demir yatağı Sivas Divriği'dir.
- ♦ Zonguldak Ereğli ve Karabük'te demir-çelik fabrikalarının varlığı enerji kaynağı taş kömürü ile ilgilidir.

- ♦ Farklı jeolojik zamanlardan kalma araziler olduğu için Türkiye'de maden çeşidi fazladır.

- ♦ Maden çeşidi en fazla Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Fırat bölümündedir.

- ♦ Maden çeşidinin en fazla olduğu il Elâzığ'dır.

BAKIR

- ◆ En önemli bakır yatağı Artvin (Murgul)'dir.
- ◆ Kastamonu Küre'den çıkarılan bakır; Samsun'a taşınır.

- ◆ En önemli krom yatağı Elâzığ (Guleman)'dır.
- ◆ Elâzığ ve Antalya'da ferrokrom fabrikaları bulunur.
- ◆ Antalya'ya krom Köyceğiz'den taşınır.

BOKSİT (ALÜMİNYUM)

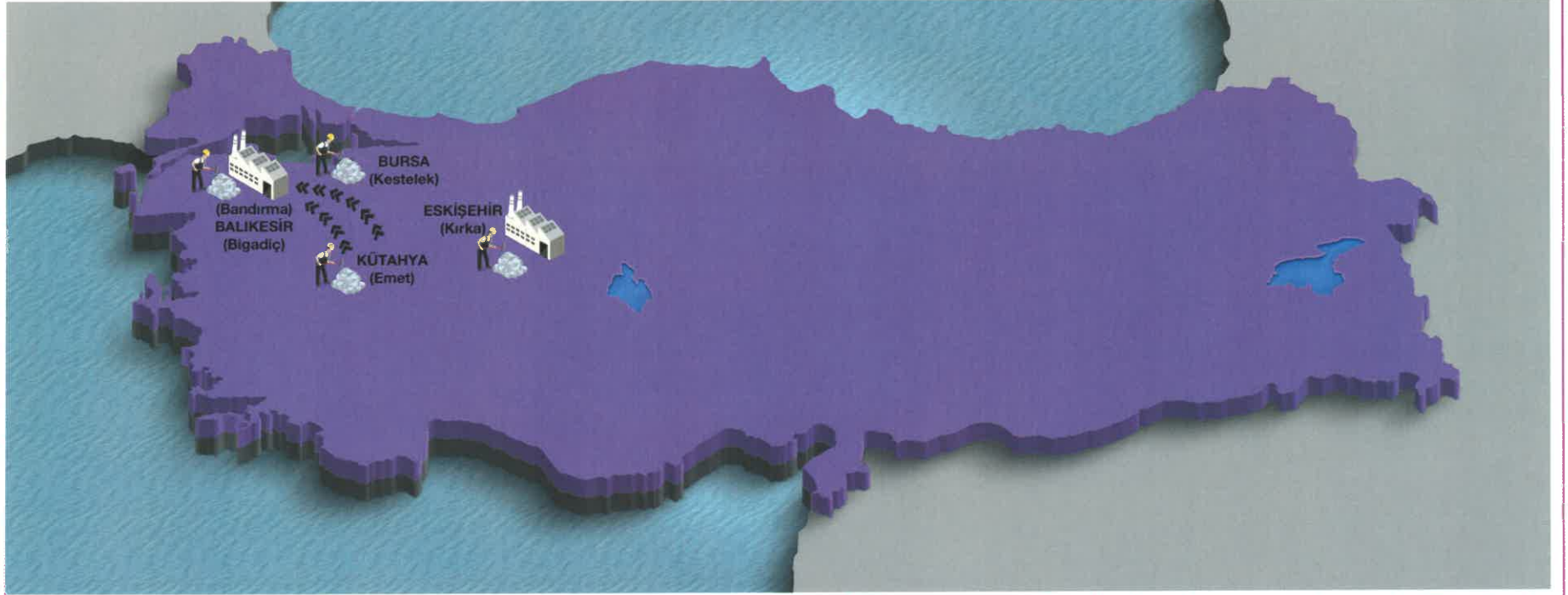
- ◆ En önemli boksit yatağı Konya (Seydişehir)'dir.
- ◆ Antalya'da çıkarılan boksit Konya'ya taşınır.

BENTONİT

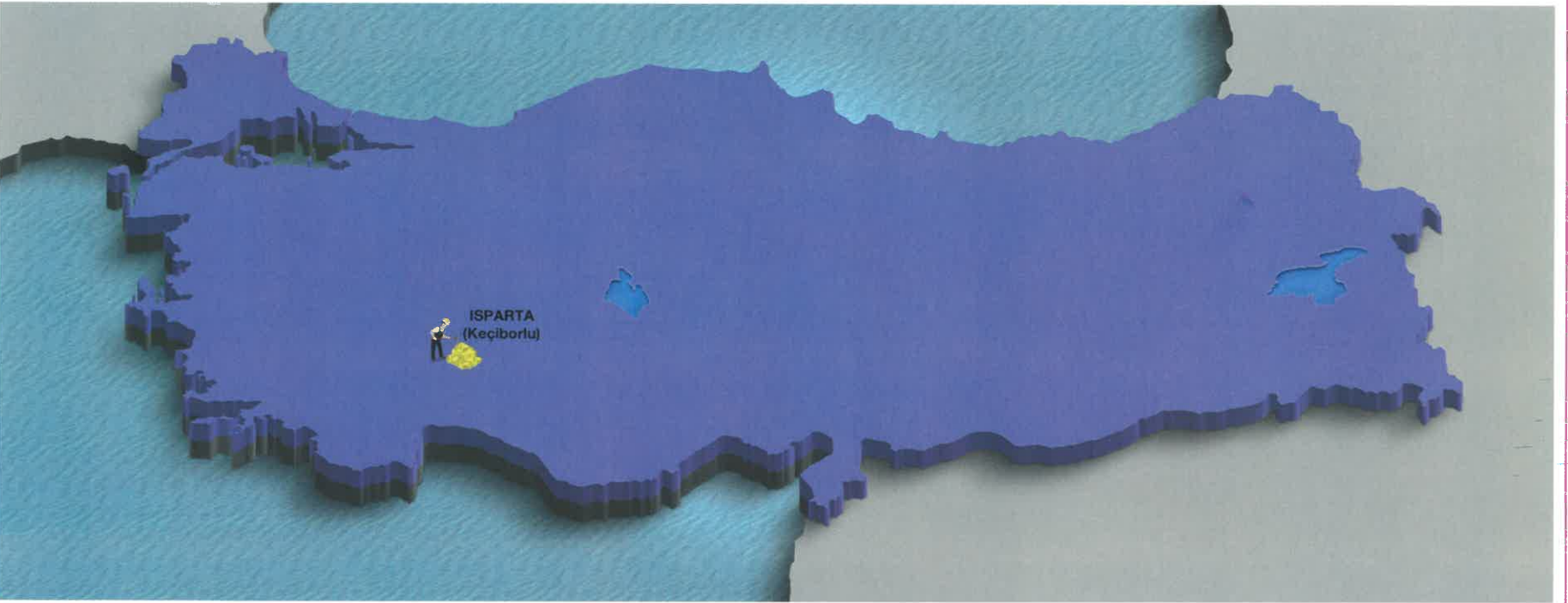
- ♦ En önemli bentonit yatağı Tokat'tır.
- ♦ İlaç, kâğıt, lastik sanayide dolgu maddesi, çimento ve seramik sanayide katkı maddesi olarak kullanılır.
- ♦ Dünya rezervinin %20'si Türkiye'de yer alır.

BOR MİNERALİ

- ◆ En önemli bor minerali yatağı Balıkesir (Bandırma) ve Kütahya (Emet)'dir.
- ◆ İhrac ettiğimiz önemli madendir.

- ◆ Rezerv bakımından dünyada birinci sırada yer almaktayız.
- ◆ Türkiye'nin ilk Bor Karbür Tesisi Balıkesir Bandırma'da kuruldu.

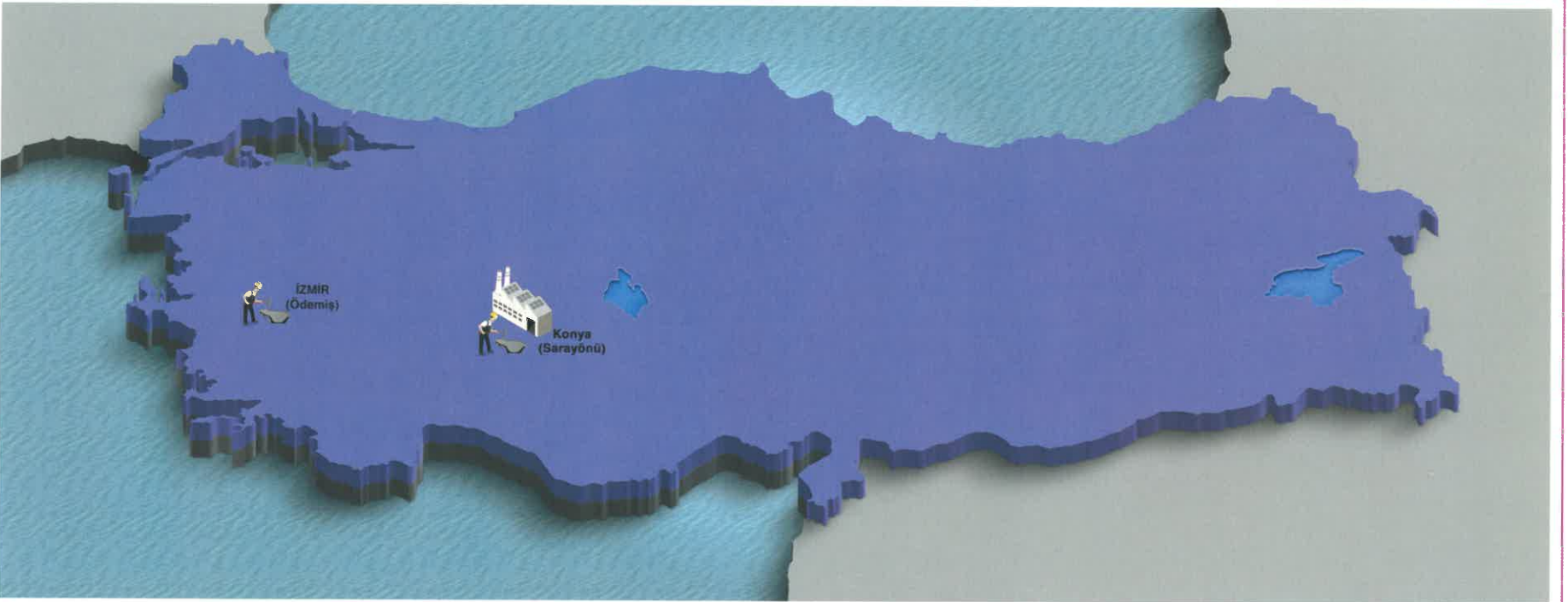

- ♦ Son yıllarda volfram gibi rezervi azalmıştır.

FOSFAT

- ♦ Gübre yapımında kullanılır.
- ♦ İhtiyacı karşılamadığı için ithal edilir.

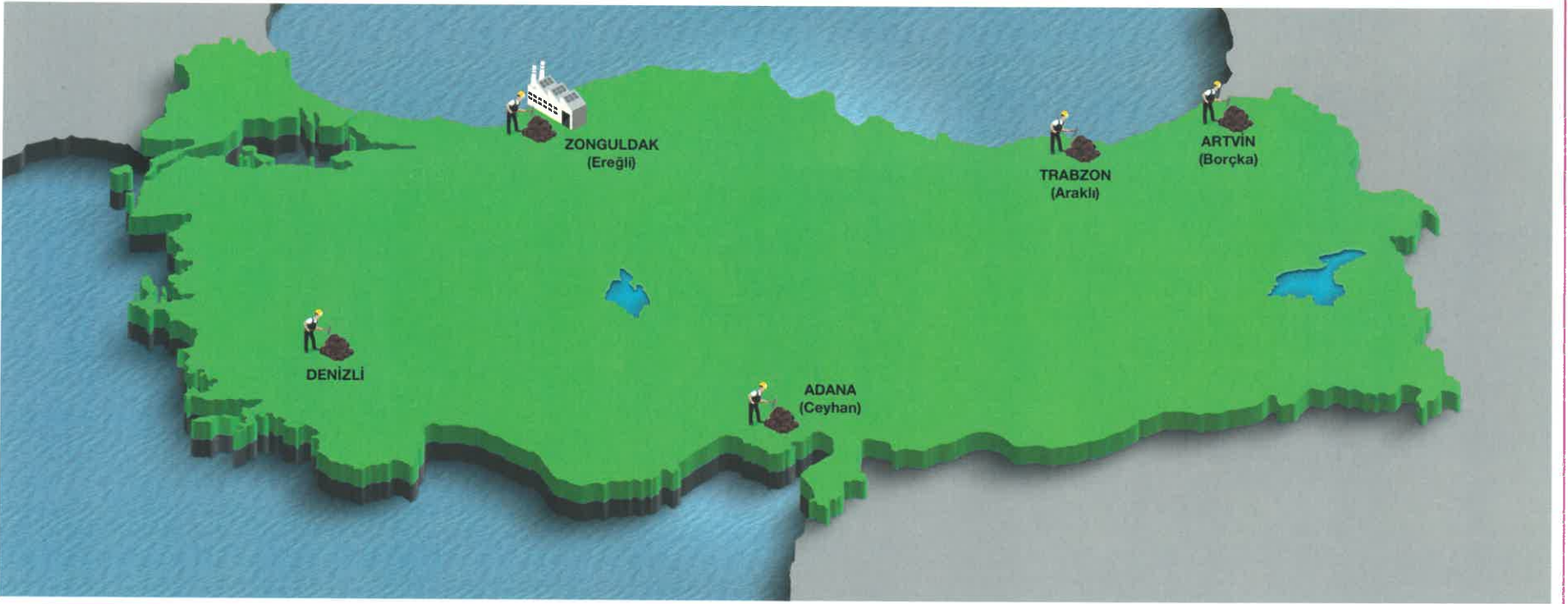
- ♦ Sıvı hâlde bulunan tek maden cıvadır.

KURŞUN-ÇİNKO

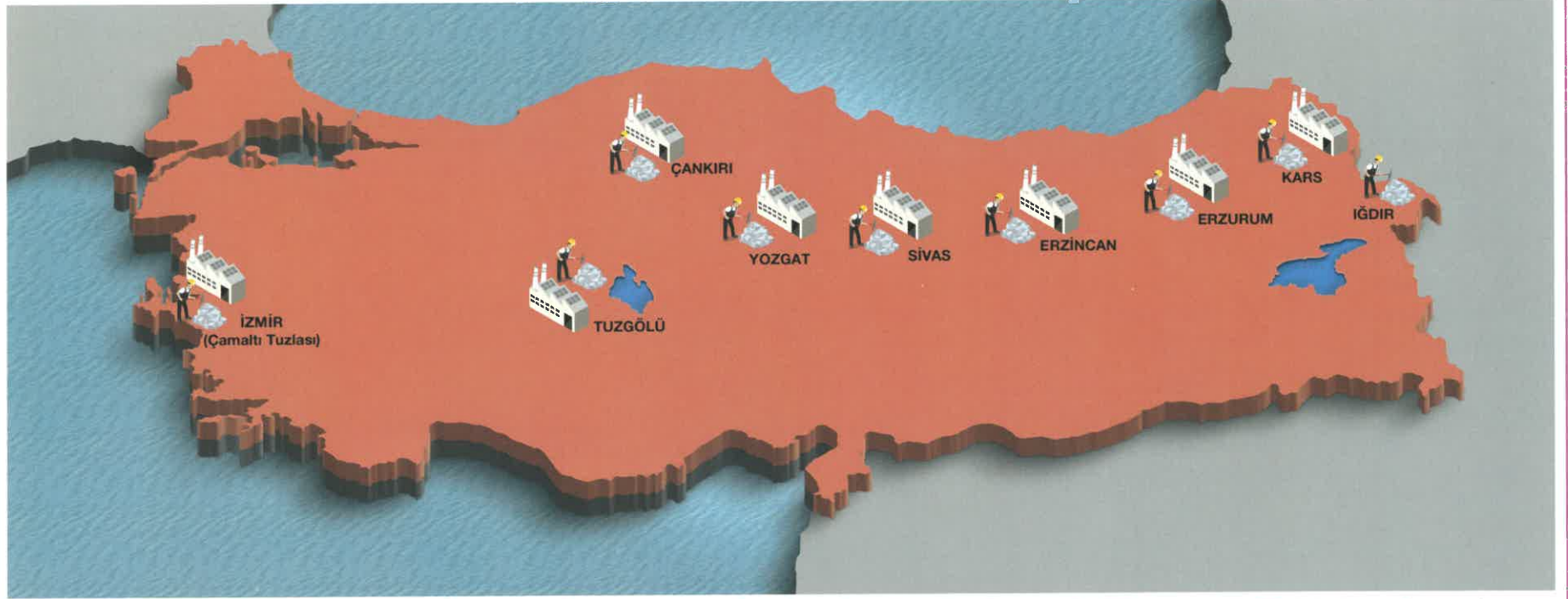

- ◆ Elâzığ (Keban) önemli çıkarım alanıdır.

MANGANEZ

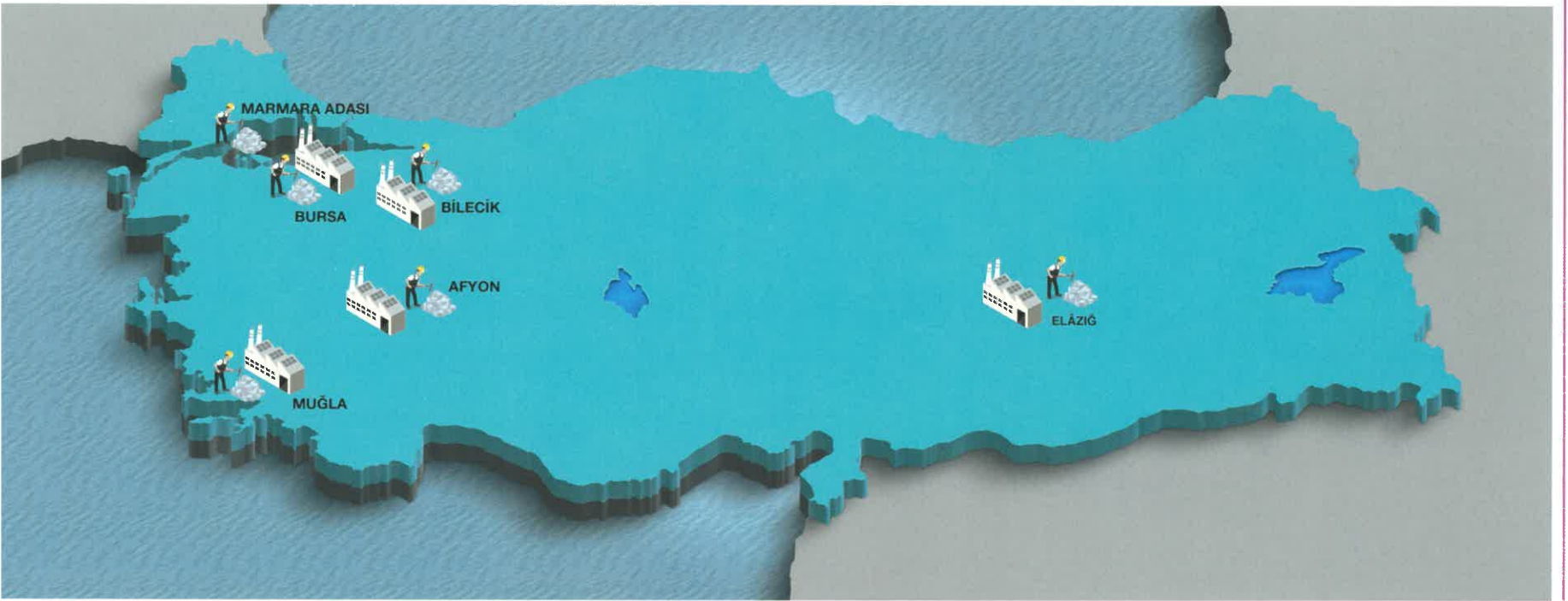

- ♦ Demirin çeliğe dönüştürülmesinde kullanılır.

- Üç şekilde tuz elde edilir denizden, gölden ve kaya tuzu yataklarından.
- İzmir Çamaltı denizden; Tuz Gölü gölden; diğerleri kaya tuzu yataklarından tuz üretimi yapılan alanlardır.

MERMER

- ♦ Afyon ve Balıkesir - (Marmara Adası) önemli çıkarım alanlarıdır.
- ♦ İhraç edilir.
- ♦ Çıkarılma alanı yaygındır.

ZIMPARA TAŞI

- ♦ Zimpara taőını ihraç ederiz.
- ♦ İzmir, önemli çıkarım alanıdır.

LÜLE-OLTU TAŞI

- ♦ Süs eşyası yapımında kullanılır ve ihrac edilir.

VOLFRAM

- ◆ Bursa - Uludağ, önemli çıkarım alanıdır.
- ◆ Isıya dayanıklı olduğu için bu alanda değerlendirilir.
- ◆ Kükürt gibi rezervi azalmaktadır.

- ♦ Cam ve seramik sanayinde kullanılır,
- ♦ İhraç edilir.
- ♦ En önemli çıkarım alanı Manisa'dır.

ASFALTİT

- ◆ En önemli çıkarım alanı Şırnak'tır.
- ◆ Rezerv olarak fazladır ve ihraç edilir.
- ◆ Şırnak'ta asfaltit ile çalışan termik santral vardır.

- ♦ Türkiye'deki bilinen molibden içeren yatakların çoğunluğu porfiri bakır-molibden yataklarıdır.
- ♦ Hepsinde bakır birinci, molibden ikinci metal konumundadır.
- ♦ Özel çelik üretiminde kullanılır.

- ♦ Kırklareli (İkiztepeciler - Şükrüpaşa - Dereköy), Elâzığ (Keban - Nazlıziyaret), Trabzon (Maçka - Güzelyayla) ve Erzurum (İspir - Ulutaş) önemli molibden yataklarıdır.

- ◆ Kaplama sanayinde kullanılır.
- ◆ Türkiye'nin lateritlik ve sülfat tipi mineralizasyonları bulunmaktadır.

- ◆ Bilinen başlıca yataklar Manisa (Turgutlu - Çaldağ), Eskişehir (Mihalıccık - Yunusemre'de) lateritlik; Bitlis (Pancarlı), Bursa (Orhaneli - Yapköydere) ve Sivas'ta (Divriği - Güneş'te) sülfatli cevherleşmeler vardır.

ANKARA
(Beypazarı)

- ◆ Soda külü olarak değerlendirilir.
- ◆ Kimya sanayinde kullanılır.
- ◆ Rezerv bakımından dünyada ikinci sırada yer almaktayız.
- ◆ İhraç ederiz.

ALTIN

- ♦ Değerli madenlerden bir tanesidir.
- ♦ İzmir (Bergama-Ovacık), Üşak, Balıkesir, Eskişehir (Sivrihisar), Gümüşhane, Çanakkale, Artvin (Cerattepe), Niğde (Maden) önemli çıkarım alanlarıdır.

DOLOMİT

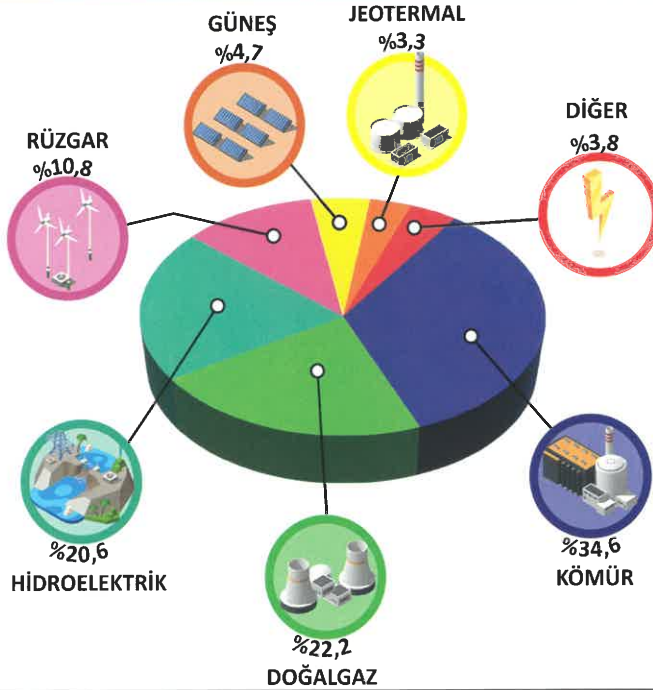

- ◆ Türkiye’de rezervi en fazla bulunan madendir.
- ◆ Yol inşaatlarında ve beton yapımında dolgu malzemesi olarak kullanılır.
- ◆ Cam ve soda sanayinde üretimde kullanılır.
- ◆ Boya sanayinde dolgu maddesi olarak kullanılır.

- ◆ Kahramanmaraş ve Adana çevresi en önemli çıkarım alanlarıdır.

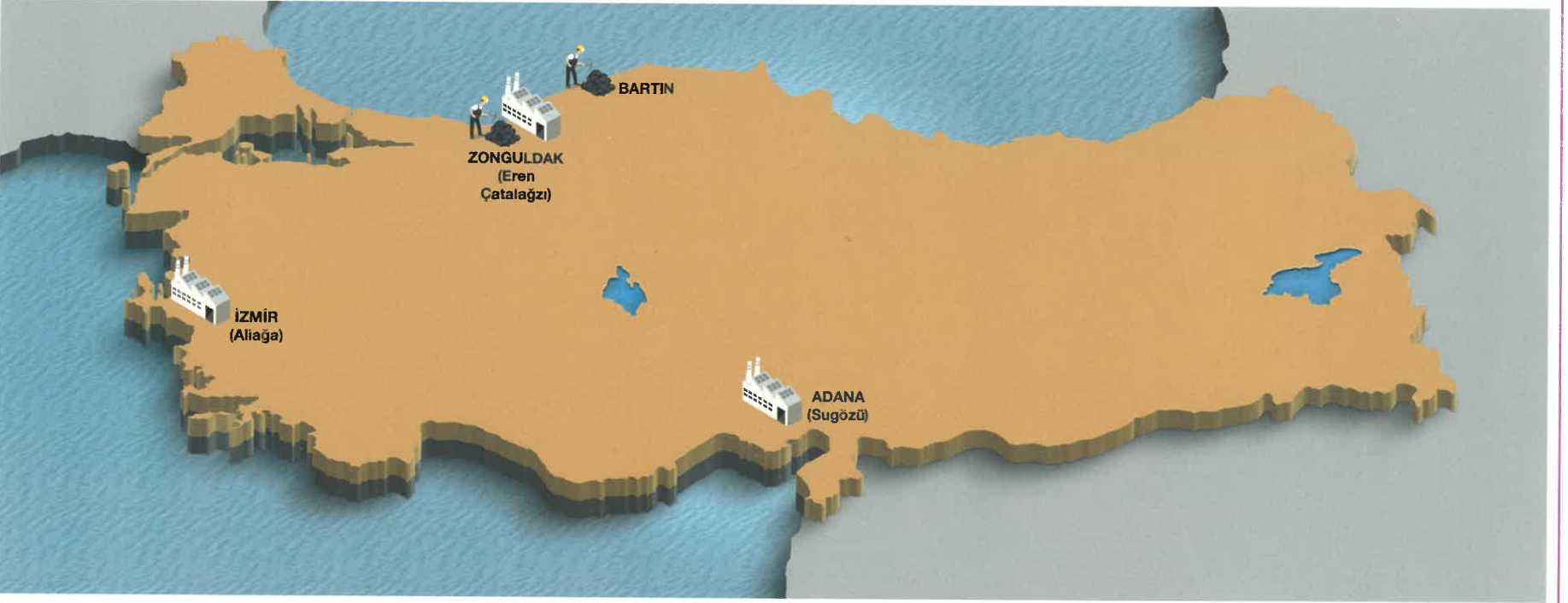
ELEKTRİK ÜRETİM SIRALAMASI

2022-2023
Elektrik Üretiminin Kaynaklara Dağılımı

Kömür %34,6
Doğal Gaz %22,2
Hidroelektrik %20,6
Rüzgâr %10,8
Güneş %4,7
Jeotermal %3,3
Diğer %3,8

TAŞ KÖMÜRÜ

- ♦ Zonguldak ve Bartın önemli çıkarım alanlarıdır.
- ♦ Zonguldak - Çatalağzı'nda termik santral vardır.
- ♦ İthal edilir.

- ♦ Özel firmalar tarafından yapılmış ithal kömürle elektrik üreten santrallerimiz; Sugözü - Adana
Eren - Zonguldak
Bekirli- Çanakkale

- ◆ Kahramanmaraş (Afşin-Elbistan) ve Konya (Karapınar) önemli çıkarım alanlarıdır.
- ◆ En geniş alanda bulunan enerji kaynaklarımızdır.

PETROL

- ◆ İlk kez Batman Raman Dağı'nda çıkarılmıştır.
- ◆ Türkiye'den çıkarılan petrolü işleyen tek rafineri Batman Rafinerisidir.

- ◆ Türkiye'nin en büyük petrol rezervi Şırnak Gabar Dağı'nda tespit edilmiştir.

DOĞAL GAZ

- ♦ Kırklareli (Hamitabat) önemlidir.
- ♦ İthal ederiz.
- ♦ Elektrik üretiminde önemli bir katkıya sahiptir.

- ♦ Gebze Santrali (Sakarya)
- ♦ İzmir Santrali
- ♦ Antalya Santrali
- ♦ Bandırma Santrali (Balıkesir)

- ♦ Erzin Santrali (Hatay)
- ♦ Samsun Santrali
- ♦ Yeni Elektrik Doğal Gaz Çevrim Santrali (Kocaeli)

- ◆ En fazla elektrik üreten hidroelektrik santralimiz Atatürk Barajı'dır.
- ◆ En yüksek barajımız Yusufeli Barajı'dır. Çoruh Nehri üzerinde yer alır.

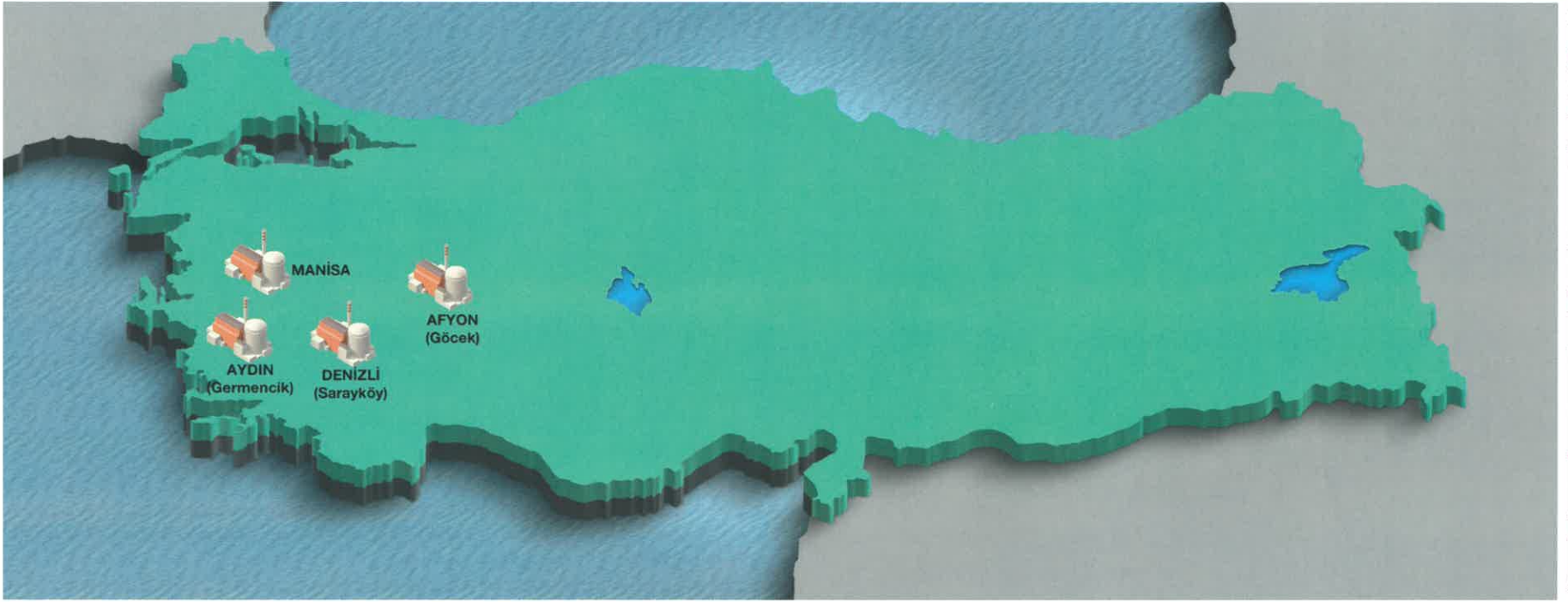
- ◆ Hidroelektrik enerji potansiyeli en fazla olan bölge Doğu Anadolu en az olan bölge ise Marmara Bölgesi'dir.

RÜZGÂR GÜCÜ

- ♦ Çevreyi kirlilemez, ham maddesine para vermeyiz ve kendini devamlı yeniler.
- ♦ Rüzgâr gücü için en önemli alan Kırşehir'dir.
- ♦ Batı rüzgârlarının katkılarıyla ülkemizde her geçen gün sayısı artmaktadır.

JEOTERMAL SANTRAL

- ♦ Çevreyi kirlilemez, ham maddesine para vermez ve kendini devamlı yeniler.
- ♦ En önemli alan Denizli Sarayköy'dür.
- ♦ İklimden etkilenmez, ham maddesi rüzgâr, su ve güneş gibi taşınmayan bir enerji kaynağıdır.

NÜKLEER ENERJİ

- ♦ Uranyum ve toryum nükleer santrallerde enerji için kullanılır.
- ♦ İnşaata başlanan Mersin - Akkuyu; inşaatı düşünülen yerler ise Sinop (İnceburun) ve Kırklareli (İğneada)'dır.

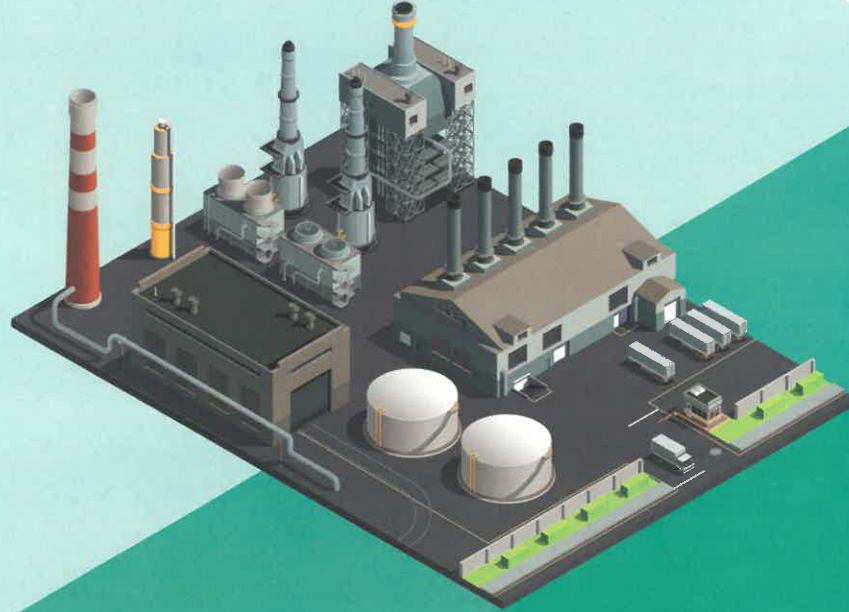
BİYOGAZ-BİYOKÜTLE,ATIK ISI VE PİROLİTİK YAĞ

- ◆ Eti Maden Bandırma Atık Isı Santrali (Balıkesir)
- ◆ Bağfaş Gübre Fabrikası Biyogaz Santrali (Balıkesir)
- ◆ Hamitler Çöplüğü Biyogaz Santrali (Bursa)

- ◆ Sofulu Çöplüğü Biyogaz Santrali (Adana)
- ◆ Akçansa Çimento Atık Sıvı Santrali (Çanakkale)
- ◆ Kömürcüoda Çöplüğü Biyogaz Santrali (İstanbul)
- ◆ Eti Alüminyum Atık Isı Elektrik Santrali (Konya)

TÜRKİYE'DE SANAYİ

Sanayinin bir yerde kurulabilmesi için;

- Sermaye
- Enerji kaynağı
- Ham madde
- İş gücü
- Ulaşım - Pazar

Unutmayın Unutturmayacağız;

Türkiye'de sanayinin kurulmasında;

- Sermaye ve enerji problemi fazladır.
- Ham madde ve iş gücü problemi ise yoktur.

SANAYİ (ENDÜSTRİ) KOLLARI

- 1- Besin (Gıda) Sanayi
- 2- Tütün ve İspirtolu İçki Sanayi
- 3- Dokuma ve Deri Giyim Sanayi
- 4- Maden Sanayi
- 5- Ulaşım Araçları Sanayi
- 6- Kimya Sanayi
- 7- Orman Ürünleri Sanayi
- 8- Çimento, Cam ve Seramik Sanayi

ŞEKER PANCARI

- ◆ Şeker pancarı çabuk bozulduğu için tarım alanı etrafında fabrika kurulması zorludur.

- ◆ Çabuk bozulduğu için tarım alanı etrafında fabrika kurulması zorunludur.
- ◆ Rize, Trabzon ve Giresun önemli üretim alanlarıdır.

UNLU MAMULLER

- ◆ Fabrikalar ham maddeye yakın alanlara kurulmuştur.

ET ÜRÜNLERİ

- Ham maddeye yakındır.
- Ülkenin genelinde vardır.
- Yaygın bir sanayi koludur.
- Et ve süt ürünleri paralellik gösterir.

SÜT ÜRÜNLERİ

- Hayvancılık faaliyetlerinin yaygınlığı ve tüketim alışkanlıklarına bağlı olarak ülkenin genelinde bulunan bir sanayi koludur.

- ♦ Ham maddeye yakın olur.
- ♦ Bunun dışında Çanakkale konserve sanayinin temelinde balıkçılık vardır.

UNUTMAYIN UNUTTURMAYACAĞIZ 1

- ♦ Unlu mamuller sanayi ham maddesinin (buğdayın) yetiştiği alanlarda vardır ve bu alanlarda sanayi yaygındır.

UNUTMAYIN UNUTTURMAYACAĞIZ 2

- ♦ Bitkisel yağ sanayi, ham maddenin bulunduğu alana paralellik gösterir.

SİGARA FABRİKALARI

- ◆ Birçok fabrika kapanmasına rağmen sorularda ön plana çıkıyor.
- ◆ İstanbul'da sigara fabrikasının varlığı ham madde (tütün) yetiştirilmediği için pazar ile ilgilidir.

PAMUKLU DOKUMA

- ◆ İstanbul, Konya ve Kayseri gibi illerde pamuk yetişmediği için buralardaki fabrikalar pazara, diğer alanlarda ise pamuk yetiştirildiği için ham maddeye bağlıdır.

İÇKİ FABRİKALARI

- ♦ Ham madde, tarım ürünlerine bağlıdır.

YÜNLÜ DOKUMA

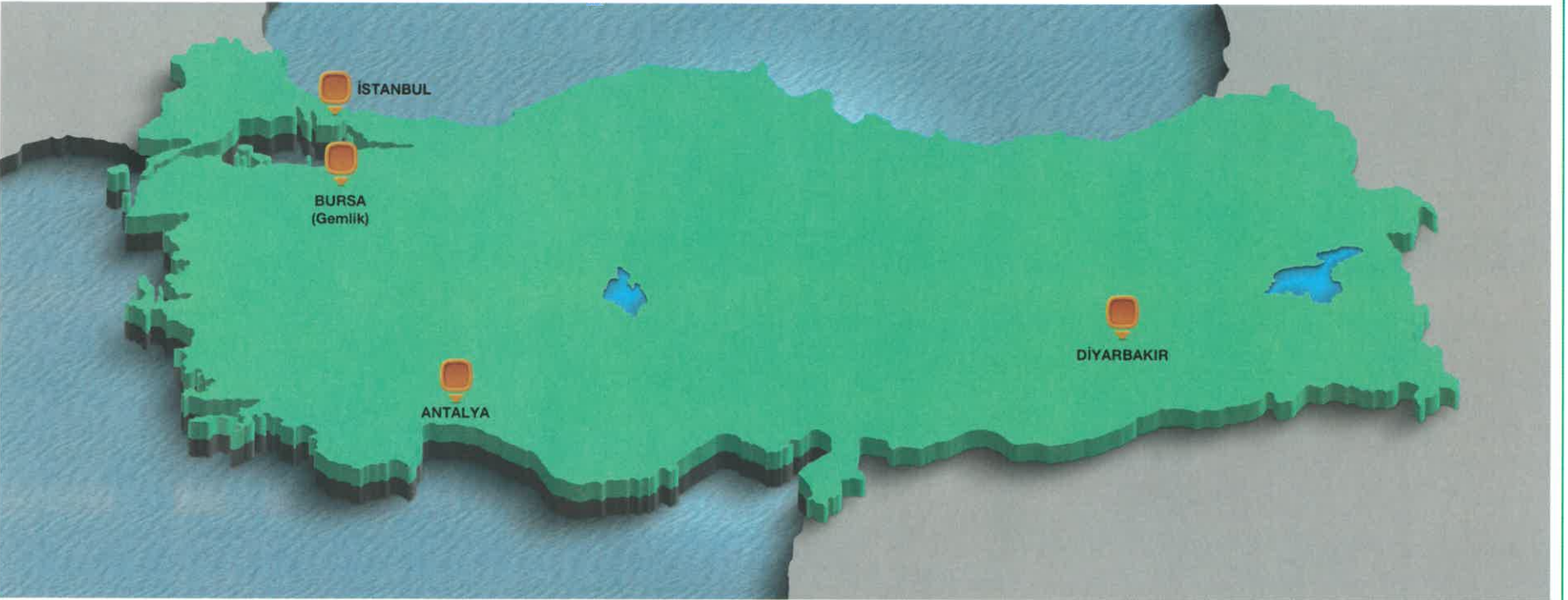
- ♦ Yünlü dokumanın en önemli merkezi İzmit (Hereke)'tir.

HALI-KİLİM DOKUMACILIĞI

- ♦ Halı - kilim dokumacılığı küçükbaş hayvancılığa bağlıdır.

İPEKLi DOKUMACILIK

- ♦ Bursa en önemli merkezdir. Ancak son yıllarda Antalya ve özellikle Diyarbakir çevresinde sanayisi gelişmiştir.

DERİ-GİYİM-AYAKKABI SANAYİ

- ◆ Deri, giyim ve ayakkabı sanayinin varlığı pazara bağlıdır.

DEMİR - ÇELİK - FERROKROM

- ♦ Zonguldak - Ereğli'deki fabrikanın varlığı enerji kaynağına; İskenderun'daki fabrikanın varlığı ise merkezin ulaşım özelliğine bağlıdır.

KURŞUN-ÇİNKO-BAKIR-ALÜMİNYUM

- Otomotiv sanayinin varlığı pazar ile ilgilidir.

- Türkiye'nin ilk yerli otomobil fabrikası Bursa (Gemlik)'da kurulmaktadır.

DEMİR YOLU TAŞITI

- ♦ Sivas'ta yük vagonu,
- ♦ Adapazarı'nda yolcu vagonu,
- ♦ Ankara ve Eskişehir'de lokomotif sanayi vardır.

TERSANELER-UÇAK FABRİKALARI

- ♦ Ankara ve Eskişehir’de bulunan tesislerimiz uçak yapımı ile ilgili önemli çalışmalara imza atmaktadırlar.

KÂĞIT FABRİKASI

- ♦ Kâğıt fabrikalarının varlığı ham maddeye bağlıdır.
- ♦ İthal edilir.

SABUN-DETERJAN-GÜBRE SANAYİ

- ♦ Gübre fabrikalarının büyük limanlar çevresindeki varlığı fosfatın ithal edilmesine yani ulaşım özelliklerine bağlıdır.

İLAÇ SANAYİ-PETROL RAFİNERİLERİ

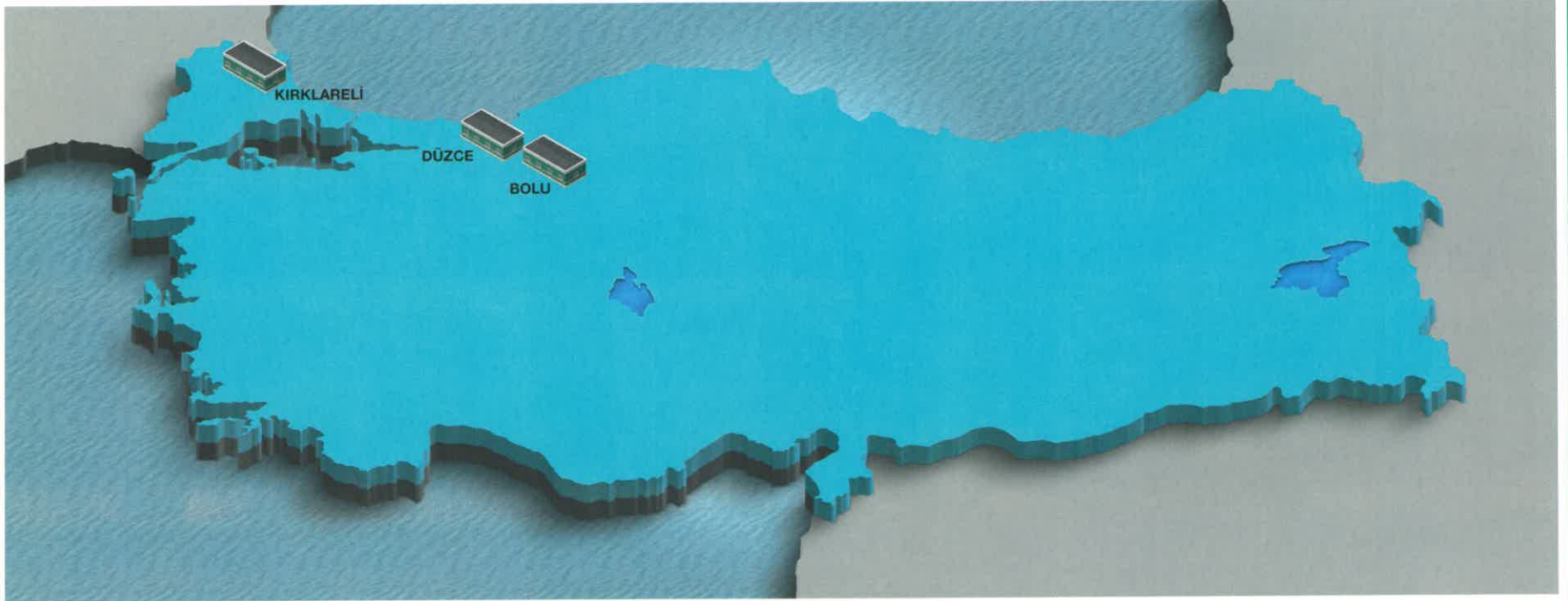
- ♦ Mersin Rafinerisi son zamanlarda depolama alanı olarak kullanılmaktadır.

- ♦ Türkiye'den çıkarılan petrolü işleyen tek rafineri Batman Rafinerisi'dir.
- ♦ İlaç ithal edilir.

- En önemli merkez Ankara'dır.
- Mobilya sanayinin haritada verilen merkezlerdeki varlığı pazara bağlıdır.

KERESTE-SUNTA FABRİKALARI

- ◆ Kereste - sunta fabrikalarının varlığı ham maddeye bağlıdır.

- ♦ Cam fabrikalarının deniz kıyısındaki varlığı camın ham maddesi olan deniz kumuna bağlıdır.

SERAMİK

- ◆ En önemli merkez Bilecik (Bozüyük)'tür.

TÜRKİYE'DE ULAŞIM - TİCARET VE TURİZM

En ucuz taşımacılık sıralaması

- ♦ Deniz Yolu
- ♦ Demir Yolu
- ♦ Kara Yolu
- ♦ Hava Yolu

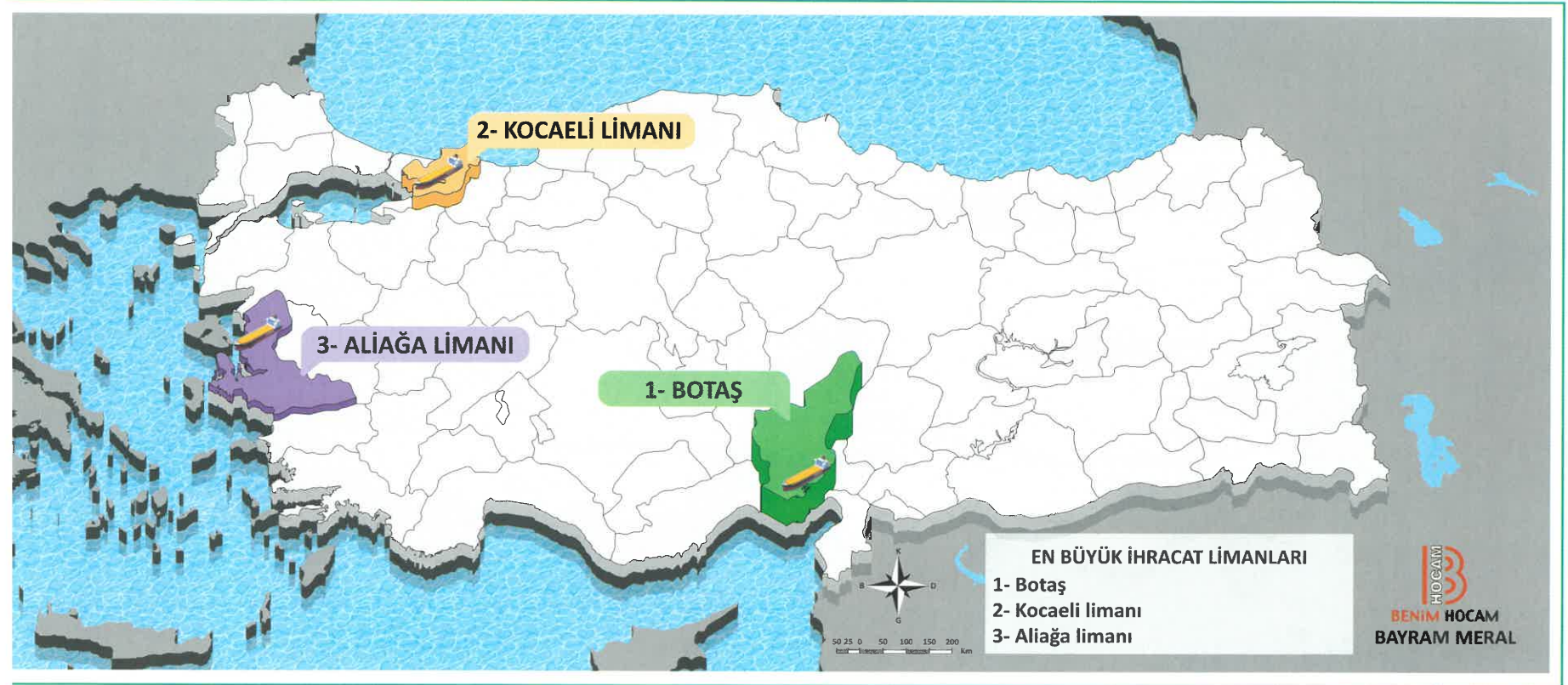
- ♦ En yaygın taşımacılık **kara yolu** ile yapılandır.
- ♦ Dış ticarete en fazla **deniz yolu** taşımacılığı kullanılır.

DENİZ YOLU

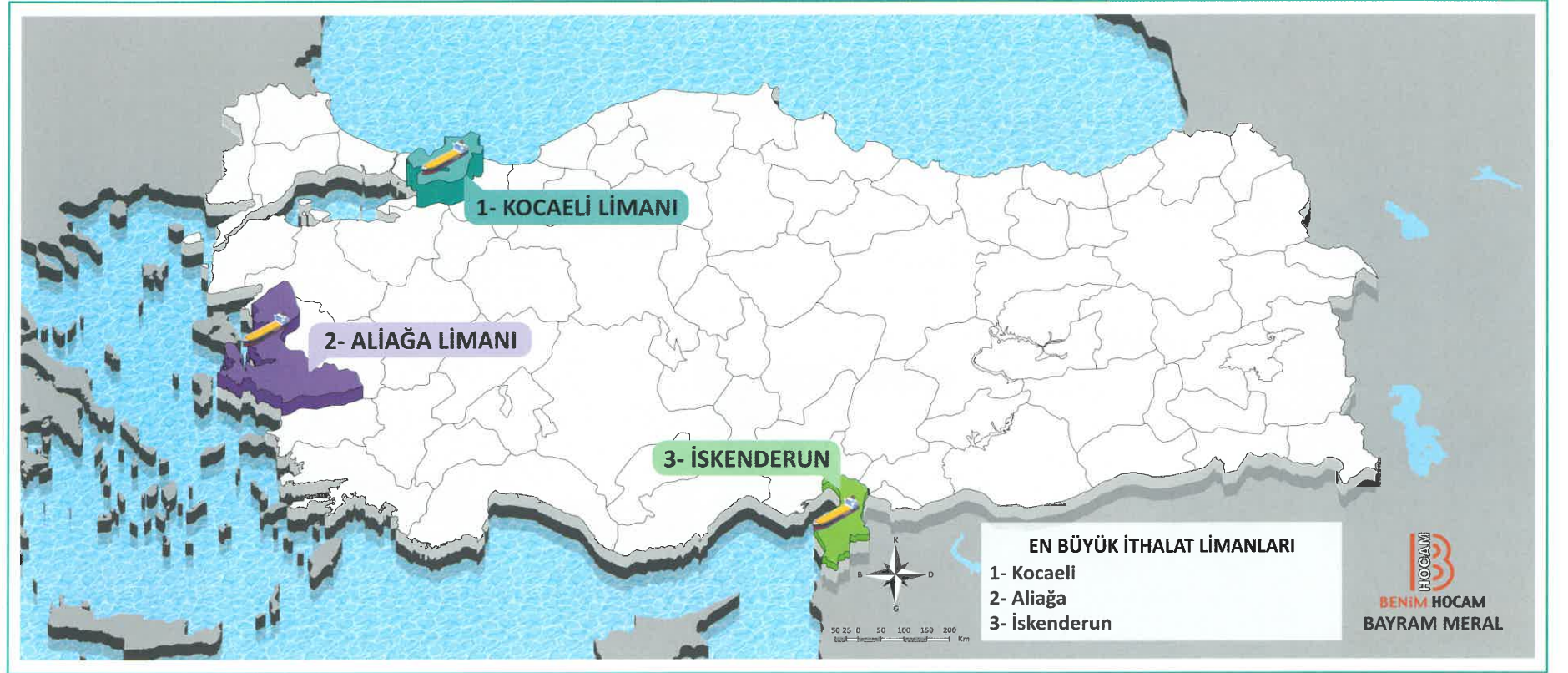

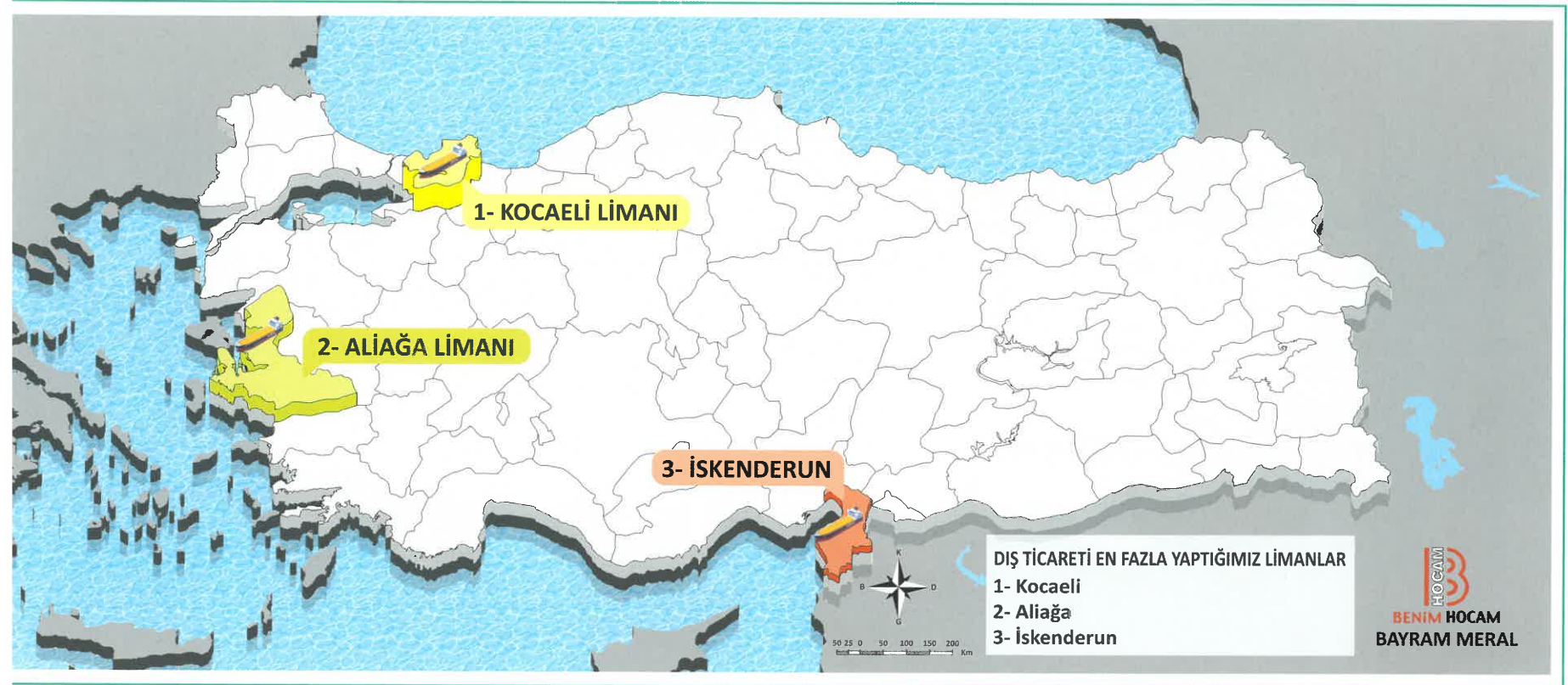
- ♦ En büyük ithalat limanı Kocaeli'dir.
- ♦ En önemli ihracat limanı Adana BOTAŞ'tır.
- ♦ Mersin, yük doldurma boşaltma kapasitesi en büyük olan limanımızdır.
- ♦ Antalya, turizm limanıdır.
- ♦ Samsun, Karadeniz'in en önemli limanıdır.
- ♦ Trabzon, İran ticareti için önemli bir limandır.

- ♦ Türkiye'nin en büyük konteyner limanı İstanbul - Ambarlı'dır.
- ♦ En büyük kruvaziyer limanı Kuşadası'dır.
- ♦ Kapasitesi en büyük RO-RO limanı Tuzla'dır.
- ♦ En çok gemi girişinin yapıldığı limanımız Kocaeli'dir.

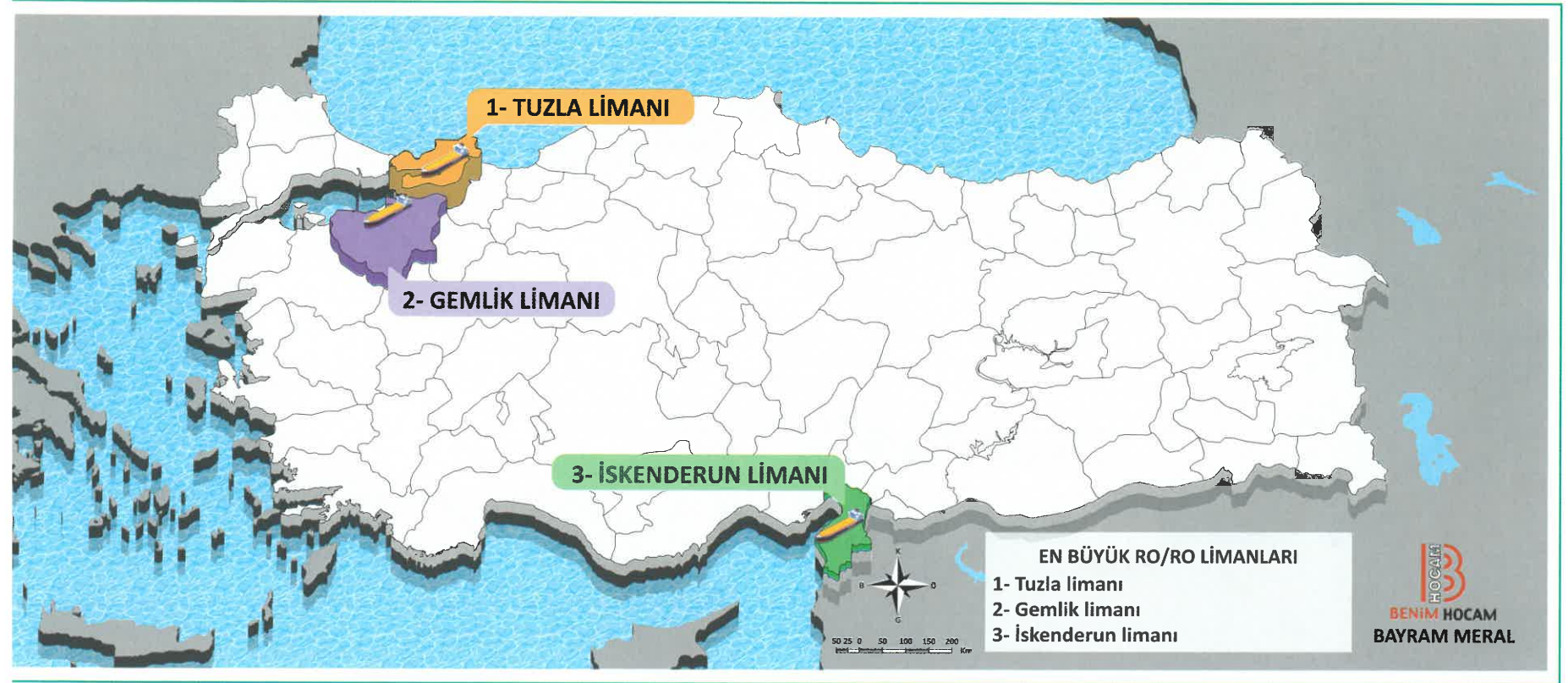
DENİZ YOLU

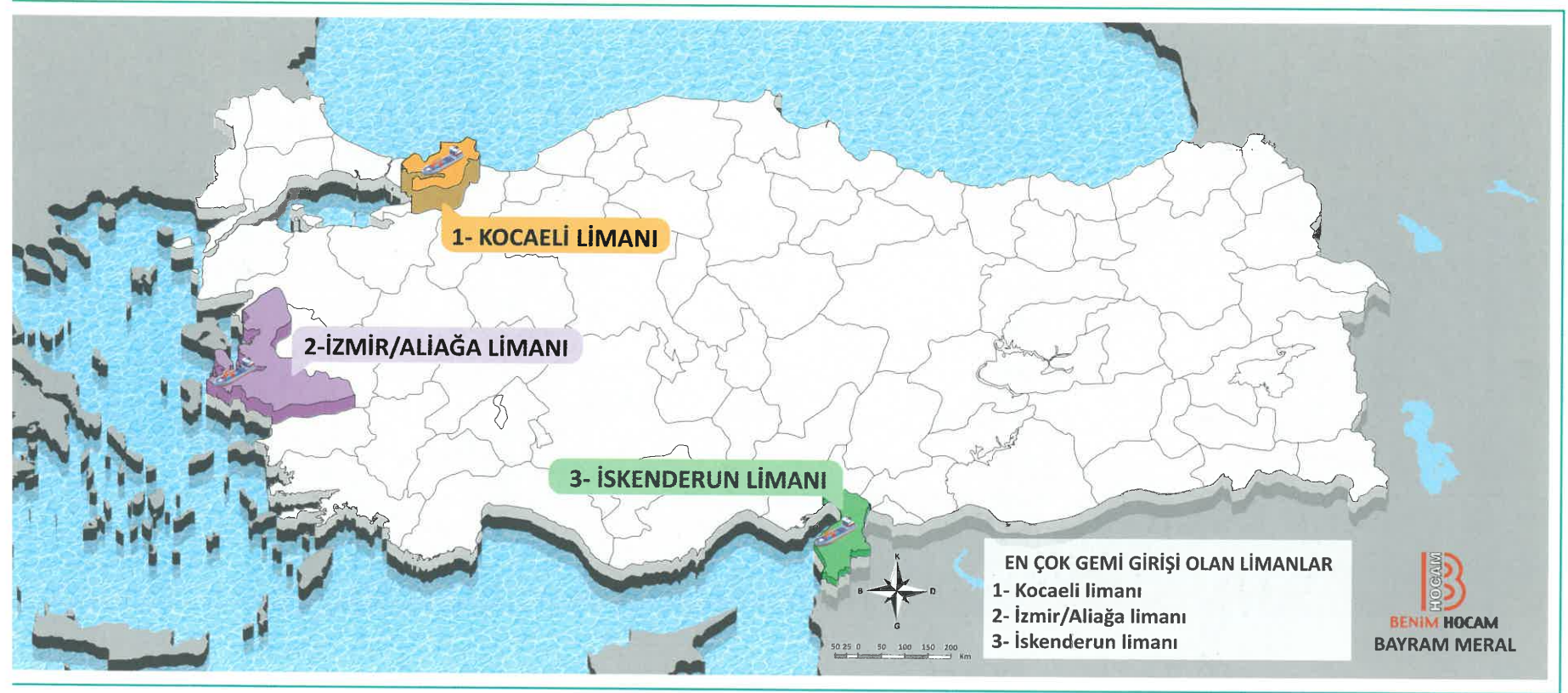

DENİZ YOLU

DEMİR YOLU

- İlk demir yolu bağlantısı İzmir - Aydın arasında yapılmıştır.
- Türkiye'de Ankara, Eskişehir, Bilecik, İzmit, Adapazarı (Arifiye), Konya, Karaman, Kırıkkale, Yozgat, İstanbul ve Sivas arasında yüksek hızlı tren hattı vardır.

KARA YOLLARI - E YOLLAR

- ♦ En yaygın ve en fazla kullanılan taşımacılık türüdür.
- ♦ Yer şekillerinden dolayı doğu - batı yönü gelişmiştir.
- ♦ Kuzey - güney yönlü yol yapım maliyeti fazladır.
- ♦ Edirne, İstanbul, İzmit, Sakarya, Bolu, Ankara, Kırşehir, Niğde, Mersin, Adana, Hatay, Antep, Şanlıurfa, Yalova, Bursa, Balıkesir, Manisa, İzmir, Aydın, Çanakkale illerinin otoyol bağlantısı vardır.

HAVA YOLU

- ♦ En pahalı ve en kısa süreli taşımacılık türüdür.
- ♦ Ordu - Giresun Havalimanı deniz doldurularak yapılmıştır.

İç Ticaret

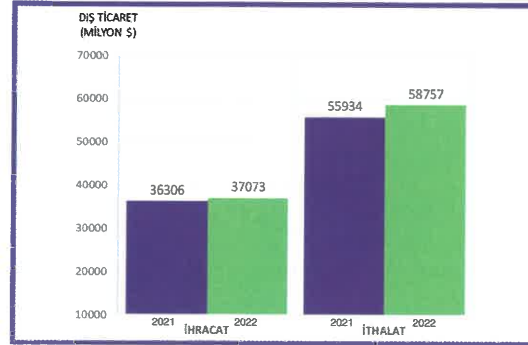

- Ülke sınırları içinde yapılır.
- Ülke içindeki iklim farkı, nüfus farkı, yer şekillerine bağlı değişen gelişmişlik farkları iç ticareti canlı kılar.

Dış Ticaret

- Ülkeler arasında yapılır.
- İthalat dışarıdan mal almaktır.
- İhracat dışarıya mal satmaktır.

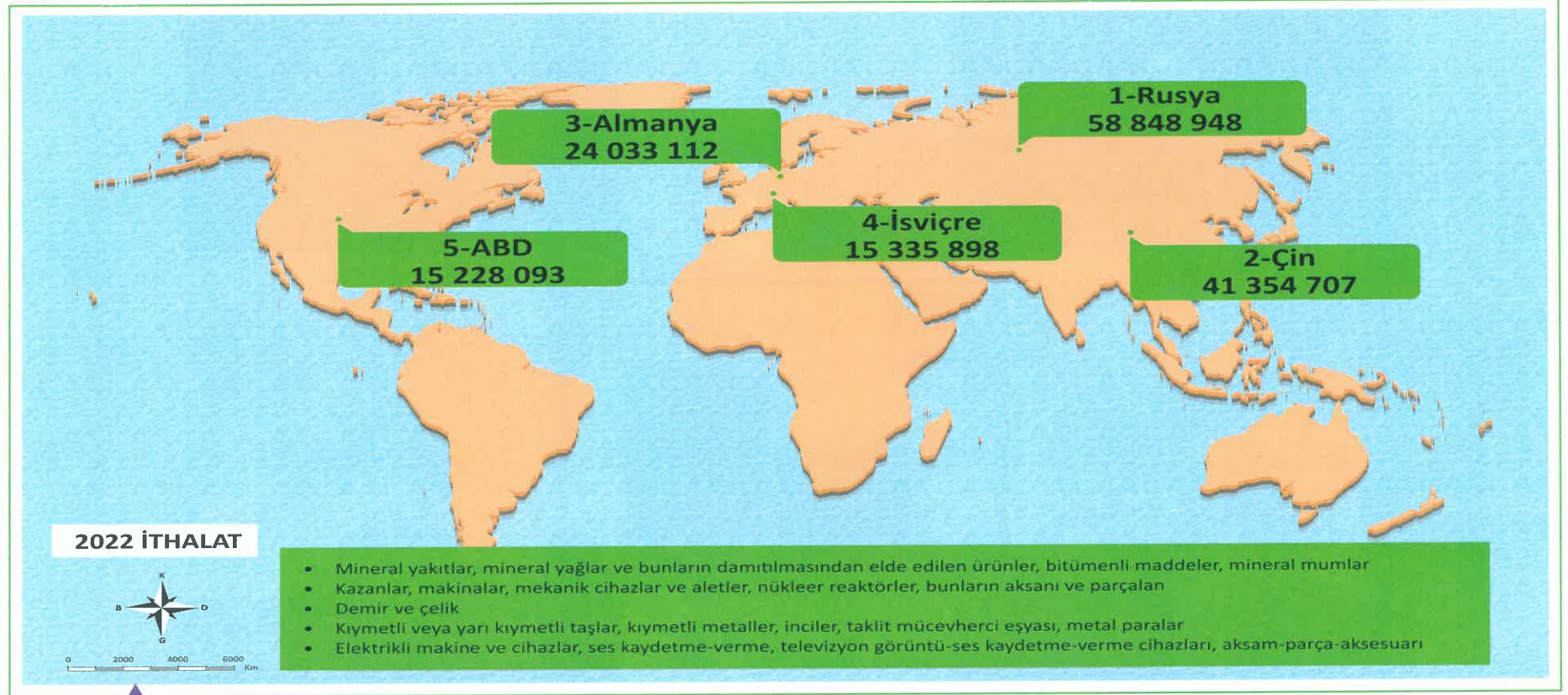

- İthalatımız ihracatımızdan fazla olduğu için dış ticaret açığımız vardır.
- Açığın kapanması için kaliteli ve pazar payı yüksek ürünleri ihraç etmek ve de serbest bölgelere önem vermek gerekmektedir.

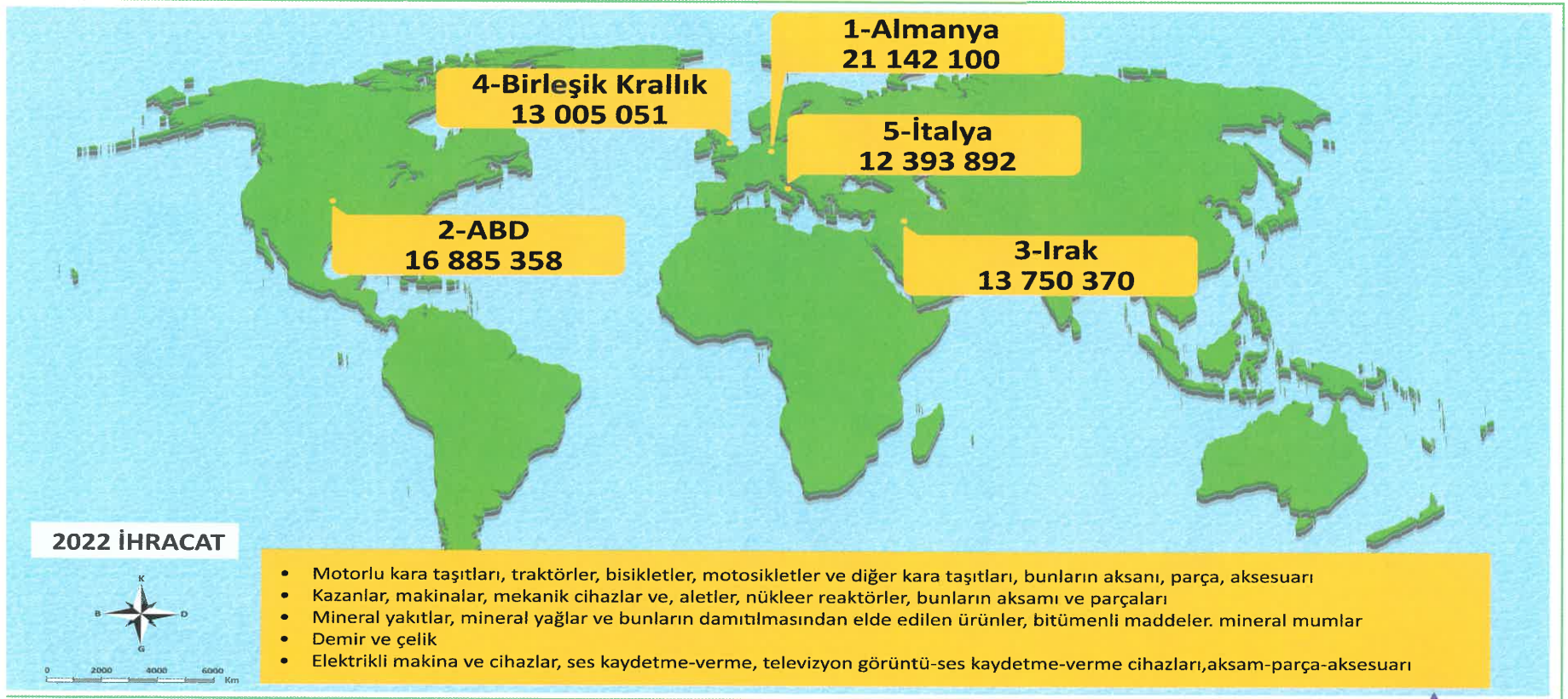
2022 verilerine göre;

- İthalat en fazla Rusya ile yapılmaktadır. (Nükleer reaktör parçaları alıyoruz.)
- İhracat en fazla Almanya ile yapılmaktadır. (Motorlu kara taşıtları ve yedek parça "otomotiv" satıyoruz.)

DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ

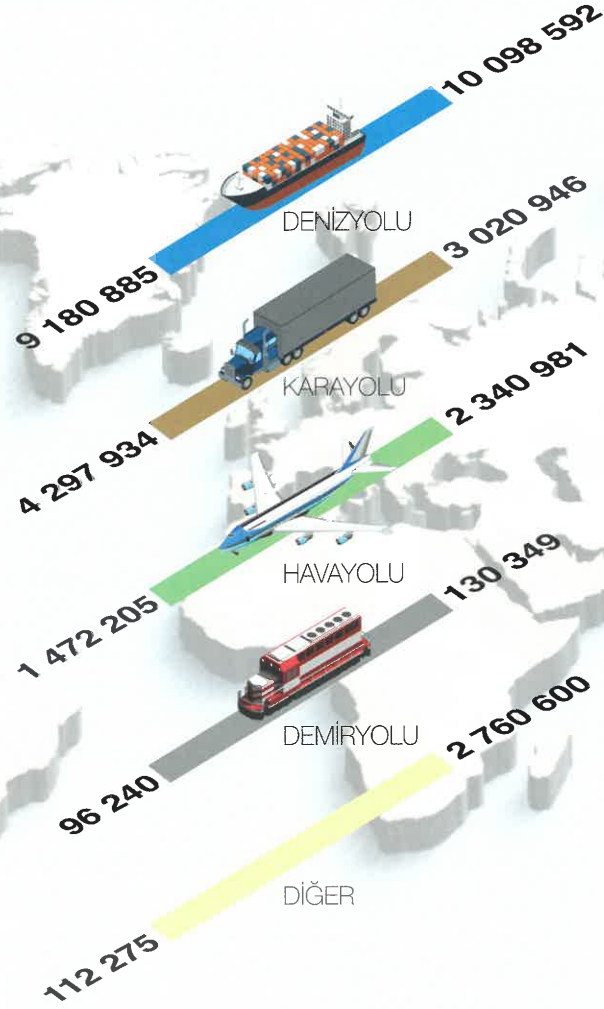

DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ

İHRACAT

İTHALAT

(Değer : Bin ABD\$)

(Değer : Bin ABD\$)

- ♦ Deniz Turizmi
- ♦ Kış Turizmi
- ♦ Sağlık Turizmi
- ♦ Konferans Turizmi
- ♦ Doğa Turizmi

- ♦ Turizm en fazla;
- ♦ **Marmara Bölgesi;**
(İstanbul)

MARMARA BÖLGESİ

- ♦ İstanbul'un tarihî mekânları
- ♦ Edirne - Selimiye
- ♦ Çanakkale - Truva
- ♦ Çanakkale - Gelibolu
- ♦ Balıkesir - Manyas Kuş Cenneti
- ♦ Bursa - Uludağ, Ulucami, Cumalıkızık Köyü

Türkiye'nin ilan edilen son millî parkı Ankara Nallıhan'da yer alan **Sarıçalı Dağı**'dır. (2021)

EGE BÖLGESİ

- ♦ İzmir - Efes (Meryem Ana), Bergama, Çeşme
- ♦ Aydın - Milet, Afrodisias, Kuşadası
- ♦ Muğla - Xanthos-Letoon, Bodrum, Marmaris
- ♦ Denizli - Pamukkale, Hierapolis

Dünya Miras Listesi'ndeki Mekânlar

1. İstanbul'un tarihî mekânları
2. Divriği Ulu Camii - Sivas
3. Göreme ve Kapadokya - Nevşehir
4. Boğazköy (Hattuşaş) - Çorum
5. Nemrut Dağı - Adıyaman
6. Xanthos - Letoon - Muğla
7. Safranbolu - Karabük
8. Truva Arkeolojik Kenti - Çanakkale
9. Pamukkale - Hierapolis - Denizli
10. Selimiye Camii - Edirne
11. Çatalhöyük - Konya
12. Cumalıkızık köyü - Bursa
13. Bergama - İzmir
14. Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri
15. İzmir - Efes
16. Ani Harabeleri - Kars
17. Afrodisias Arkeolojik Alanı - Aydın (2017)
18. Şanlıurfa - Göbeklitepe (2018)
19. Arslantepe Höyüğü - Malatya (2021)

AKDENİZ BÖLGESİ

- ♦ Antalya - Patara, Perge, Aspendos, Nicolas Kilisesi, Karain Mağarası
- ♦ Burdur - Hacılar
- ♦ Mersin - Kızilesi, Ashab-ı Keyf, St. Paul Kilisesi
- ♦ Hatay - St. Pier Kilisesi

İÇ ANADOLU BÖLGESİ

- ♦ Sivas - Divriği Ulu Camii
- ♦ Yozgat - Çamlık, Alişar
- ♦ Nevşehir - Kapadokya
- ♦ Kayseri - Kültepe, Erciyes
- ♦ Ankara - Gordion, Kızılcahamam
- ♦ Konya - Çatalhöyük
- ♦ Aksaray - İhlara Vadisi

KARADENİZ BÖLGESİ

- ♦ Trabzon - Sümela Manastırı
- ♦ Çorum - Hattuşaş - Alacahöyük
- ♦ Karabük - Safranbolu
- ♦ Samsun - Hacı Osman Ormanı

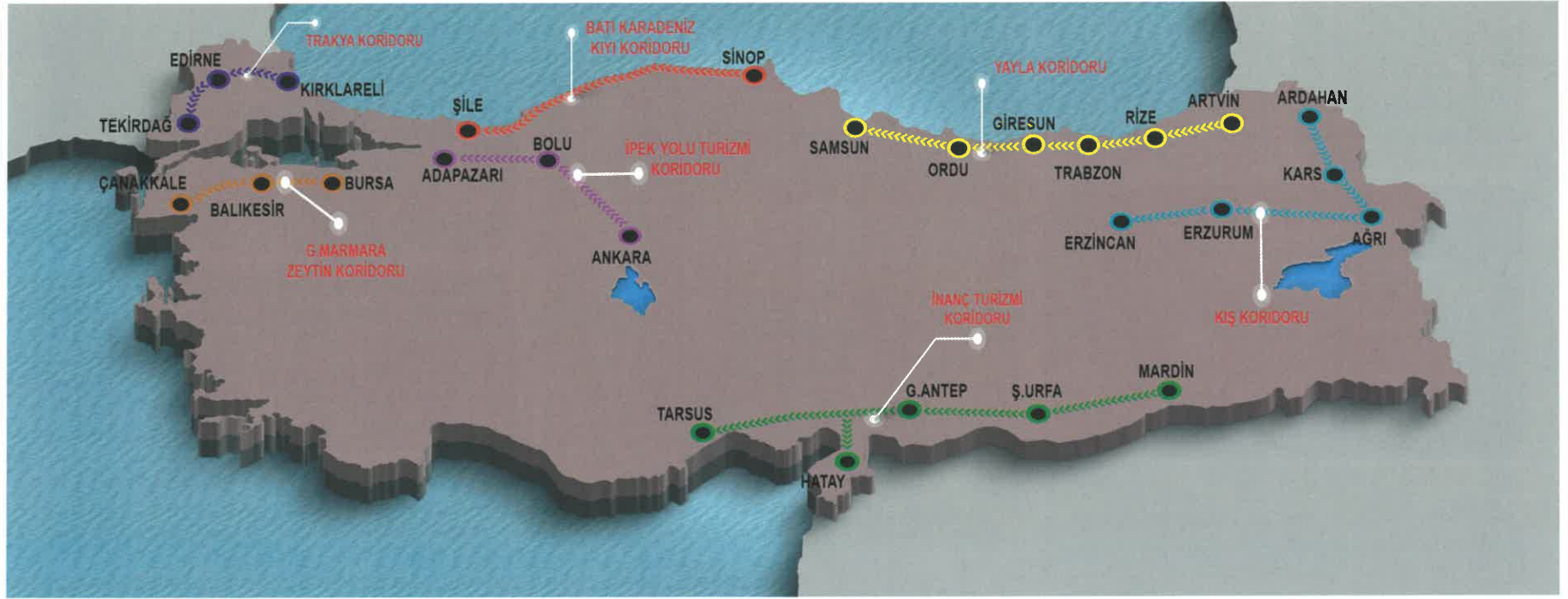
DOĞU ANADOLU BÖLGESİ

- ♦ Kars - Ani Harabeleri
- ♦ Ağrı - İshak Paşa Sarayı
- ♦ Van - Akdamar Kilisesi
- ♦ Erzurum - Palandöken, Çifte Minare, Nene Hatun

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ

- ♦ Gaziantep - Zeugma
- ♦ Şanlıurfa - Göbeklitepe
- ♦ Adıyaman - Nemrut
- ♦ Siirt - Botan Vadisi

TURİZM GELİŞTİRME KORİDORLARI

- ♦ 2023 Turizm Stratejisi Turizmi Geliştirme Koridorları oluşturularak haritadaki merkezlerin geliştirilmesi hedeflenmektedir.
- ♦ En dikkat çekici proje inanç turizmi projesidir.

TÜRKİYE RAMSAR ALANLARI

- ♦ İran'ın Ramsar şehrinde dünyanın sulak alanlarını koruma projesi kapsamında, Türkiye'den yukarıdaki merkezler yer alır.

TÜRKİYE'NİN YAVAŞ ŞEHİRLERİ

- ♦ Türkiye'nin ilk sakin şehri İzmir Seferihisar'dır.
- ♦ Son dâhil edilen ise Antalya (Finike) ve Erzurum (Kemaliye)'dir.

BÖLGESEL KALKINMA PROJELERİ

- ◆ Çorum, Amasya, Samsun ve Tokat DO-KAP ve YHGP içerisinde yer alırlar.
- ◆ ZBK'nin temelinde maden ve sanayi faaliyetlerini geliştirmek vardır.
- ◆ KOP kapsamındaki en önemli proje **Mavi Tünel Projesi**'dir.

UYGULAMA KIVRIM DAĞLAR

Yukarıda verilen numaralı alanlara kıvrım dağların isimlerini yazınız.

AKKUŞ, Akif: 1988, Genel Fiziki Coğrafya, Nobel Yay., Konya

GÜNGÖRDÜ, Ersin: 2003, Türkiye'nin Coğrafyası, Asil Yay., Ankara

GÜNGÖRDÜ, Ersin: 2006, Türkiye'nin Beşerî ve Ekonomik Coğrafyası, Asil Yay., Ankara

KARABULUT, Yalçın: 2000, Türkiye'nin Enerji Kaynakları, A.Ü. Basımevi, Ankara

KOÇMAN, Asaf: 1994, Türkiye'nin İklimi, Ege Üniv. Ed. Fak. Yay., Ankara

ÖZGÜR, Murat: 1988, Türkiye Nüfus Coğrafyası, G.M.C. Basım Yay., Ankara

ŞAHİN, Cemalettin; DOĞANAY, Hayati; ÖZCAN, Nihat Ali: 2005, Türkiye Coğrafyası, Gündüz Eğitim Yay., Ankara

ŞAHİN, Cemalettin: 2006, Genel Coğrafya, Gündüz Yay., Ankara

ŞAHİN, Cemalettin; DOĞANAY, Hayati: 1999, Türkiye Coğrafyası, Gündüz Yay., Ankara

T.C. MEB, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Coğrafya Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (9-12. Sınıflar) MEB Yayını-2005. Ankara

MERAL, Bayram: 2012, Türkiye Coğrafyası, Öz Başarı Özel Eğitim Yay. Trabzon

WEB SAYFALARI

www.tuik.gov.tr

www.tarim.gov.tr

www.mta.gov.tr

www.dsi.gov.tr

www.bayrammeral.com

www.osym.gov.tr

www.cografyakulubu.com